

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
**Direcció General de Cooperació
al Desenvolupament i Acció Humanitària**

Pla director de cooperació al desenvolupament 2011-2014

Taula de continguts

1. Introducció i resum executiu	3
3. Missió, principis i valors	12
4. Millorar la qualitat i l'eficàcia de la cooperació al desenvolupament	14
5. Promoure una cooperació al desenvolupament transformadora	25
6. Prioritzar sectorialment d'acord amb el valor afegit de la cooperació catalana.....	35
7. Millorar la concentració geogràfica de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat.....	64
8. Millorar el desplegament de les modalitats de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya	69
9. Desplegar els instruments de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.....	73
10. Establir aliances per a l'acció	80
11. Millorar la planificació, el seguiment i l'avaluació la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.....	84
12. Millorar les capacitats dels actors públics i privats de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.....	95
13. Escenari econòmic	99
Acrònims.....	100

1. Introducció i resum executiu

El Pla director 2011-2014 de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya constitueix el principal instrument de planificació estratègica de la política pública de cooperació al desenvolupament i emmarca el tercer cicle de planificació de la política de la Generalitat de Catalunya en matèria de cooperació al desenvolupament. El Pla fixa, d'acord amb el que preveu la Llei, els principis i valors que inspiren i impregnen aquesta política pública, així com les prioritats geogràfiques i sectorials del període, els objectius estratègics, els resultats, i també els recursos humans, materials, econòmics o de gestió necessaris per a la seva consecució.

La Llei estableix que l'elaboració del Pla director s'ha de basar en un procés ampli d'estudi, informació, consulta i participació i en l'avaluació de l'experiència precedent. Consegüentment, l'elaboració d'aquest Pla ha comprés cinc fases d'elaboració, més una preliminar de disseny i validació de la pròpia metodologia d'elaboració. Aquesta metodologia ha previst l'acompanyament acadèmic i expert, en les primeres fases del procés, per part d'una comissió de persones expertes.

En la primera fase de gabinet s'han generat els informes i documents d'anàlisi que han alimentat les fases posteriors- document de posicionament sobre eficàcia de l'ajut i cooperació descentralitzada, anàlisi quantitativa i qualitativa de l'execució del Pla director 2007-2010. La segona fase d'elaboració s'ha centrat en la generació de debats i l'establiment de consensos al voltant de tres grans eixos: l'eficàcia de l'ajut, l'educació per al desenvolupament, i el valor afegit de la cooperació catalana. Les fases següents inclouen la redacció d'un primer esborrany, la tramitació d'aquest esborrany als òrgans de coordinació, col·laboració i òrgans consultius amb la consegüent recepció i, tractament d'esmenes deliberació i dictamen, i finalment les fases de tramitació governamental i parlamentària previstes per llei.

Quant als continguts del Pla, aquests s'estructuren en dotze capítols. Un primer bloc conté els capítols referits al context, les oportunitats i les capacitats de la cooperació catalana; la missió d'aquesta política pública i els principis i valors que la impregnen en coherència amb el que preveu la Llei; i els dos capítols consegüents que despleguen els principis, per una banda –que s'articulen al voltant de la qualitat i l'eficàcia- i els valors, per l'altra, que es despleguen a partir dels tres objectius transversals de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat.

El segon bloc conté els capítols referits als esforços de concentració geogràfica i sectorial de la cooperació al desenvolupament promoguda des del Govern. Pel que fa a la concentració sectorial, aquesta s'articula al voltant de tres línies estratègiques: la de desenvolupament, la d'acció humanitària i la d'educació per al desenvolupament.

El tercer bloc conté els capítols de les modalitats, els instruments i les aliances per a l'acció que han d'ajudar a desplegar les prioritats abans definides. Finalment, un darrer bloc de capítols estableix els instruments i prioritats de planificació, seguiment i avaluació estratègica i operativa d'aquesta política pública, així com les capacitats i els recursos dels que s'ha de dotar per a la seva bona implementació.

A continuació es destaquen les idees més rellevants de cadascun dels capítols.

La cooperació al desenvolupament de la Generalitat. Oportunitats i capacitats

L'adopció del Pla director 2011-2014 es produeix en un **context marcat per una crisi** econòmica i financera global que amenaça els avenços en termes de desenvolupament registrats els últims anys, especialment a l'Àfrica Subsahariana. És més, a aquesta crisi se n'afegeixen d'altres com l'alimentària, l'energètica o l'ambiental que poden contribuir a agreujar conflictes o a crear-ne de nous.

Davant d'aquesta crisi multidimensional, i el fet que són els països del Sud els que més la patiran, la comunitat de donants, inclosa **Catalunya, haurà de mantenir el seu compromís amb la solidaritat internacional i amb una política de cooperació al desenvolupament de qualitat i de "banda ampla"** que incorpora la coherència de polítiques. De manera consistent amb aquest enfocament i donant continuïtat al Pla director precedent, aquest Pla referma l'aposta pel paradigma del desenvolupament humà sostenible, a la vegada que es fa ressò d'aproximacions complementàries procedents dels països socis, com el "bon viure".

El Pla director combina elements propis d'un cicle de planificació llarg, que s'inicia amb la Llei de cooperació i el primer Pla director, amb el cicle curt de quatre anys que li és propi. Per això, **el Pla director recull la necessitat d'incorporar els aprenentatges de cicles anteriors i posa l'accent en el seguiment i en l'avaluació així com en la necessitat d'avançar cap a la identificació del valor afegit** de la cooperació catalana. Així, el Pla estableix que aspectes com la diversitat d'actors públics i privats que participen en el disseny i el desplegament d'aquesta política, l'aposta pel treball concertat entre els actors, i l'expertesa sectorial en àmbits com la governança multinivell contribueixen a definir la identitat de la cooperació catalana en relació amb la resta d'actors de la comunitat internacional de donants.

Missió, principis i valors

El Pla director 2011-2014 estableix, en coherència amb els principis i valors que deriven de la Llei, que la missió d'aquesta política pública és: **promoure el desenvolupament humà sostenible mitjançant una política de cooperació al desenvolupament de qualitat i transformadora.**

Aquesta missió posa al centre de la política pública la generació d'espais de sobirania, o dit d'una altra manera, l'ampliació de capacitats d'elecció de les persones i els pobles, i constata que la pobresa i la marginació són producte de la pobresa de recursos sinó de la falta d'oportunitats per accedir-hi, fer-ne ús i gestionar-los.

Millorar la qualitat i l'eficàcia de la cooperació al desenvolupament

El Pla director 2011-2014 desplega els principis que deriven de la Llei al voltant de la qualitat, l'eficàcia i la innovació.

Pel que fa a la qualitat i l'eficàcia, el Pla estableix tres objectius principals:

Consolidar la **participació efectiva** dels actors de la cooperació al desenvolupament catalana i els actors dels països socis, a partir de: la millora dels mecanismes formals de participació que defineix la Llei; i la millora de la participació dels actors de cooperació i els actors de desenvolupament en l'elaboració i desplegament de la política a través de mecanismes ad-hoc.

Garantir la **coherència de l'acció del govern** en la promoció del desenvolupament humà sostenible mitjançant: la millora de la capacitat analítica en Coherència de Polítiques per al Desenvolupament (CPD); la millora dels espais, instruments i les capacitats de coordinació; i l'elaboració i adopció d'una estratègia de CPD.

Millorar **l'eficàcia de l'ajut oficial al desenvolupament** de la Generalitat de Catalunya a través de: la participació i contribució al debat internacional sobre eficàcia de l'ajut des de les especificitats de la cooperació catalana; i la promoció del desplegament dels principis d'apropiació, alineació, harmonització, gestió per resultats i rendició mútua de comptes en les prioritats, modalitats, instruments, aliances i instruments de planificació, seguiment i avaluació de la cooperació catalana.

Complementàriament, el Pla estableix com una prioritat la **promoció de mecanismes d'innovació** orientats a alimentar el nou cicle de planificació llarg, especialment pel que fa a: l'anàlisi del valor afegit de la cooperació catalana, i també pel que fa a l'exploració de formes innovadores de treball sectorial en aquells àmbits relacionals – canvi climàtic, migracions, etc. - que posen en relació les realitats del Nord i del Sud en els processos de desenvolupament humà sostenible.

Promoure una cooperació al desenvolupament transformadora

Aquest Pla, inspirat en els valors de la Llei, es reclama d'una **concepció transformadora** que pretén promoure canvis profunds en les relacions i les estructures que incideixen sobre els processos de desenvolupament dels països socis i sobre les relacions entre els països del Nord i del Sud. En coherència, i per garantir la continuïtat amb el cicle de planificació anterior, el Pla proposa **tres objectius transversals**: la promoció de l'equitat entre les dones i els homes; la governança democràtica, els drets humans i l'enfortiment del teixit social; i la sostenibilitat del desenvolupament.

Pel que fa al primer dels objectius, el Pla proposa **promoure l'equitat entre les dones i els homes mitjançant l'aplicació de la perspectiva de gènere** a tots els àmbits de la política de cooperació al desenvolupament, mitjançant: la incorporació de l'agenda d'equitat en la interlocució amb els països socis i els actors de la cooperació catalana així com en la planificació, seguiment i avaluació; la incorporació efectiva la perspectiva de gènere en totes les fases del cicle dels projectes i programes; i la contribució a la institucionalització de l'equitat entre dones i homes al conjunt dels actors de la cooperació catalana.

Pel que fa al segon objectiu, **promoure el respecte integral i la consolidació dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social** en el conjunt de l'acció de cooperació al desenvolupament del govern, el Pla proposa: el desplegament de les Directrius d'aplicació d'aquest objectiu; la incorporació de l'enfocament dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en els instruments de planificació, seguiment i avaluació; així com la seva aplicació en el desplegament de prioritats sectorials i geogràfiques, modalitats i instruments, i en l'establiment d'aliances per a l'acció.

Finalment, quant al tercer objectiu, promoure **la sostenibilitat del desenvolupament en la seva triple dimensió –social (que inclou la cultural i política), ambiental i econòmica-** en tots els àmbits de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat, el Pla recomana: la incorporació de la sostenibilitat en la planificació, seguiment i avaluació; la transversalització de la sostenibilitat en tot el cicle de les actuacions; i la contribució a crear una cultura de la sostenibilitat entre els actors de la cooperació al desenvolupament i els actors de desenvolupament dels països socis.

Prioritzar sectorialment d'acord amb el valor afegit de la cooperació catalana

Les prioritats sectorials queden articulades al voltant de tres línies estratègiques que garanteixen la continuïtat amb el cicle de planificació anterior: **la línia de desenvolupament** que ha de concentrar entre un **70 i un 73%** dels recursos; **la línia d'acció humanitària** a la que s'adreçarà entre un **7 i un 10%**, i finalment, **la línia d'Educació per al Desenvolupament** que concentrarà **entre un 15 i un 17%** dels recursos. Complementàriament, el Pla preveu adreçar **entre un 3 i un 5%** dels recursos a **l'enfortiment de les capacitats** dels actors de la cooperació catalana.

Pel que fa a la **línia estratègica de desenvolupament**, el Pla estableix que el **85%** dels recursos s'adrecin a **set objectius estratègics de desenvolupament**. Els dos primers fan referència als drets socials bàsics (dret a la salut i dret a l'educació); el tercer a les capacitats productives i comercials i l'ocupació; i els tres següents, a la singularització dels objectius transversals (drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social, apoderament de les dones, i sostenibilitat ambiental), i el darrer, a la construcció de pau.

A l'objectiu estratègic de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social, i l'objectiu d'apoderament de les dones, per la seva capacitat transformadora se'ls associa un percentatge de despesa **mínim del 15%**.

Complementàriament, el Pla proposa destinar un **20%** dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament **als drets i serveis socials bàsics**. Finalment, el Pla preveu que el 15% de la línia de desenvolupament que no s'adreci als set objectius estratègics ho faci a objectius de desenvolupament alineats amb l'agenda internacional de desenvolupament i que considerin, entre altres: la cooperació cultural, el dret a l'habitatge i el suport a l'autonomia i els drets de les persones amb discapacitats.

Pel que fa a la **línia estratègica d'Acció Humanitària**, el Pla proposa concentrar un **65%** dels recursos als objectius orientats a: 1) contribuir a satisfer les necessitats immediates i a restablir els drets fonamentals i la dignitat humana de les poblacions afectades per crisis de llarga durada i pels anomenats conflictes o crisis oblidats; i 2) contribuir a l'adopció d'estratègies de reducció de riscos de desastres. Complementàriament, el Pla preveu que el **35%** restant s'orienti a contribuir a satisfer les necessitats immediates de les poblacions afectades per catàstrofes d'origen natural, socio-natural o humà.

Finalment, la **línia estratègica d'Educació per al Desenvolupament**, s'articula al voltant de tres grans objectius: 1) impulsar un tractament més integral i coherent de l'EpD en el conjunt de l'acció de govern; 2) millorar l'impacte i la qualitat de l'EpD en cadascun dels àmbits d'intervenció estratègica i promoure les sinèrgies que existeixen entre ells –sensibilització, educació i formació, recerca i reflexió, i incidència política i mobilització social-; i 3) millorar les capacitats i l'articulació dels actors de la cooperació catalana en EpD.

Millorar la concentració geogràfica de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat

Amb l'objectiu de millorar l'eficàcia i l'impacte de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat, i fruit d'un anàlisi creuat de les necessitats de desenvolupament i de les oportunitats i capacitats per a la cooperació catalana, aquest Pla defineix **11 països i pobles prioritaris** que hauran de concentrar el **70%** dels recursos de la línia de desenvolupament: **Marroc, Palestina, Sàhara Occidental, Moçambic, Senegal, Guatemala, Nicaragua, el Salvador, Bolívia, Colòmbia i Equador**.

A més, i entenent que els processos de desenvolupament no sempre es donen en una lògica territorial coincident amb les fronteres que delimiten els estats, el Pla director estableix **quatre regions preferents** que concentraran el **80%** del total dels recursos de la línia de desenvolupament: la **Regió Andina i Amazònia**, la **Regió Mesoamericana**, la **Regió Mediterrània** i la **Regió d'Àfrica Occidental**.

En paral·lel, el Pla planteja millorar la contribució de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat als **Països Menys Avançats** (PMA) mitjançant una assignació mínima del **25%** a aquest grup de països. Finalment, i com en els cicles de planificació precedents, es recomana continuar donant suport a països i pobles en situació de post-conflicte bèl·lic i conflicte armat, sotmesos a bloqueig o objecte de greus vulneracions dels drets humans.

Millorar el desplegament de les modalitats de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

El Pla director 2011-2014 preveu que el Govern de Catalunya pugui canalitzar l'AOD per mitjà de quatre modalitats de cooperació al desenvolupament, per a les que estableix les següents propostes:

Promoure la **cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa** de la Generalitat de Catalunya en els països i pobles prioritaris, en l'acció humanitària i en les actuacions d'Educació per al Desenvolupament. La modalitat es refereix a qualsevol actuació iniciada i executada directament pel govern de Catalunya, sense la intermediació de tercers. Es preveu que concentri, juntament amb la modalitat de cooperació a través d'organitzacions multilaterals, entre un 20% i un 30% de l'AOD.

Promoure la **concertació amb els actors de la cooperació al desenvolupament**, amb especial atenció a la societat civil. Aquesta modalitat inclou qualsevol actuació en què alguna o diverses de les fases bàsiques del cicle del programa o del projecte es du a terme de manera concertada o amb la mediació d'altres actors de la cooperació per al desenvolupament del Nord. Per al seu desplegament es destinarà entre un 10% i un 20% de l'AOD.

Promoure la **cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa dels actors** de la cooperació catalana, en especial les ONGD i les entitats privades no lucratives. Es refereix a qualsevol iniciativa que provingui i es canalitzi a través d'altres agents de la cooperació catalana diferents de l'administració de la Generalitat de Catalunya. Canalitzarà un mínim del 50% de l'AOD.

Promoure la **cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a través d'organismes multilaterals** en el marc del paradigma del nou multilateralisme. Inclou qualsevol participació i contribució de la Generalitat de Catalunya en les actuacions dels organismes multilaterals especialitzats en la promoció del desenvolupament i d'un ordre internacional més just i solidari. Concentrarà, juntament amb la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa, entre un 20% i un 30% de l'AOD.

Desplegar els instruments de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

El Pla recomana en el desplegament dels diferents instruments de cooperació al desenvolupament que aquest contribueixi a la promoció de les capacitats i procediments locals, la previsibilitat de l'ajut i a la reducció de costos de coordinació entre els conjunt de donants.

En relació amb la **cooperació tècnica**, s'aposta pels instruments pluriennals i es recomana aprofitar l'expertesa dels diferents departaments de la Generalitat i dels ens locals, universitats, organitzacions empresarials i sindicals i d'ONGD. Complementàriament, es destaca la importància de no soscavar els recursos, tant humans com materials, dels països socis i, en conseqüència, donar suport a les iniciatives de cooperació triangular.

Pel que fa a la **cooperació econòmica**, el Pla recomana desplegar instruments programàtics com el suport pressupostari i sectorial. Tenint en compte les especificitats de la cooperació catalana, el Pla preveu que en l'aplicació d'aquests instruments s'explori la seva articulació territorial per així contribuir a l'enfortiment institucional derivat dels processos de descentralització.

Quant a la **cooperació financera**, el Pla destaca l'instrument dels micro-crèdits i les contribucions oficials a organismes multilaterals de desenvolupament. Pel que fa a aquestes contribucions, el Pla incorpora les orientacions de l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament en relació a l'aplicació de criteris per a avançar cap a una política de contribucions més selectiva, coherent amb els principis i valors d'aquest Pla, i complementària a la cooperació bilateral.

El Pla preveu un desplegament efectiu de l'Estratègia de **codesenvolupament** de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, orientat a aprofitar el potencial de les migracions com a motor del desenvolupament humà sostenible als països socis i com a factor de l'Educació per al Desenvolupament a Catalunya.

Finalment, es proposa destinar esforços a l'exploració de **nous instruments** de cooperació al desenvolupament que puguin adaptar-se a les realitats canviants en un context en permanent evolució a través, per exemple, d'instruments de cooperació al desenvolupament públic-privats.

Establir aliances per a l'acció

La naturalesa participativa i participada d'aquesta política pública converteix en una tasca estratègica l'establiment d'aliances que permetin posar en valor l'expertesa de cadascun dels actors de cooperació al desenvolupament, a la vegada que promoure una acció concertada en els països socis i també a Catalunya, i alhora involucrar progressivament aquells actors no tradicionals de la cooperació però amb capacitat d'incidència, en els processos de desenvolupament i de cooperació al desenvolupament.

En aquest sentit, el Pla director identifica com a prioritari: promoure aliances més estratègiques entre el govern i els actors de la cooperació catalana; promoure aliances entre actors de desenvolupament homòlegs, del Nord i del Sud; promoure la concertació entre els actors públics i privats, bilaterals i multilaterals, tant del Nord com als països socis en l'establiment d'aliances en pro del desenvolupament humà sostenible; i promoure aliances amb els actors per a millorar l'impacte i la qualitat de l'Educació per al Desenvolupament i les capacitats dels actors.

Millorar la planificació, el seguiment i l'avaluació de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

La millora de la qualitat i eficàcia de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya està íntimament lligada a les agendes de planificació, seguiment i avaluació orientada a resultats, és a dir, a la consecució d'objectius i

resultats mesurables i avaluables que, al seu torn, afavoreixin els exercicis de rendició de comptes i millorin la presa de decisions.

En l'àmbit de la **planificació**, el Pla preveu que els instruments de planificació estratègica i operativa de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya hauran: d'adequar-se a la gestió per resultats; d'adaptar-se als principis de participació, coherència i eficàcia de l'ajut; i d'integrar els objectius transversals de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

En relació amb el **seguiment**, el Pla planteja quatre grans prioritats: la millora i perfeccionament dels instruments i les eines de seguiment estratègic i operatiu per obtenir informació actualitzada i veraç sobre la implementació de les actuacions de cooperació al desenvolupament; la promoció de la cultura del seguiment entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament dels països socis; l'impuls de mecanismes de participació en el seguiment, amb especial èmfasi en la inclusió dels actors dels països socis; i la potenciació i l'ús del seguiment estratègic com a mecanisme de rendició de comptes i de millora en la presa de decisions.

En aquest nou cicle, l'**avaluació** esdevindrà clau. El Pla director estableix tres grans eixos de treball: l'impuls de realitzacions sistemàtiques d'avaluacions estratègiques i operatives de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya; la promoció de les capacitats i la cultura de l'avaluació entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament als països prioritaris i regions preferents, fent especial èmfasi en la incorporació de la perspectiva de gènere; i l'impuls del caràcter transformador dels processos d'avaluació incloent i la incorporació dels objectius transversals i els principis de l'eficàcia de l'ajut.

Millorar les capacitats dels actor públics i privats de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

L'assoliment dels objectius plantejats en aquest Pla, entre els quals destaquen el desplegament efectiu de l'agenda d'eficàcia i qualitat de l'ajut o l'impuls de la planificació, el seguiment i l'avaluació orientats a resultats, requereix d'una millora de les capacitats dels actors públics i privats catalans de la cooperació al desenvolupament.

Aquest Pla prioritza continuar enfortint les capacitats institucionals, organitzatives i humanes dels òrgans rector i executors de la política de cooperació al desenvolupament i, en concret, de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària (DGCDAH), l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i la resta de departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya. Paral·lelament, preveu reforçar les capacitats dels altres actors a través de la millora i la racionalització de la formació teòrica i pràctica dels voluntaris i les voluntàries, els i les cooperants i professionals, i dels agents de la cooperació per al desenvolupament catalana.

Finalment, s'aconsella revisar la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament per tal d'adaptar-la a la realitat actual. Els canvis en el context internacional i en la pràctica i la doctrina de la cooperació al desenvolupament, l'aprovació del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 i del sistema de finançament o les transformacions socials de Catalunya amb l'arribada de més d'un milió de persones immigrades recomanen, al llarg d'aquest cicle de planificació, l'actualització del marc normatiu de la política de cooperació al desenvolupament.

Escenari econòmic

D'acord amb el que preveu la Llei de cooperació al desenvolupament, aquest Pla director s'acompanya d'un escenari econòmic pluriennal per a l'assoliment dels compromisos establerts. L'escenari es marca com a objectiu assolir el 0,077% del PIB de Catalunya l'any 2015, amb un creixement anual lineal equivalent a un percentatge del PIB del 0,0088% durant el període 2011-2014.

Aquest escenari es completa amb una banda superior que limita la seva evolució. En aquest sentit, la taxa d'increment anual de la despesa en cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya no podrà superar el percentatge de creixement dels ingressos corrents incondicionats del mateix exercici pressupostari. Tanmateix, el Govern podrà decidir superar aquest topall segons convingui.

2. La cooperació al desenvolupament de la Generalitat. Oportunitats i capacitats.

El Pla director 2011-2014 emmarca el tercer cicle de planificació de la política de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament des de l'aprovació, per part del Parlament de Catalunya i per unanimitat, de la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament. Es renova, per tant, el compromís del poble de Catalunya per a l'assoliment d'un ordre internacional més just i més solidari. En aquest sentit, el govern de Catalunya referma la seva voluntat de sumar esforços, a través de les seves capacitats i de la societat civil catalana, en la lluita contra la pobresa, les desigualtats i les pautes d'exclusió que afecten a la majoria de la població mundial.

El Pla director 2011-2014 se situa en un moment en què molts països del Sud han aconseguit reduir en els últims anys la incidència de la pobresa extrema gràcies, en gran part, al ràpid creixement econòmic dels països de renda mitjana. Però l'actual Pla director també neix en un context marcat per una crisi econòmica i financera global que ha alentit i, fins i tot, revertit alguns dels avenços aconseguits des dels anys noranta. A l'Àfrica Subsahariana, per exemple, és de preveure que tant el nombre de persones pobres com la taxa de pobresa augmentin, sobretot en els països amb més debilitat institucional i amb economies més vulnerables. Pitjor encara, a la crisi econòmica i financera se n'han de sumar d'altres, com l'alimentària, l'energètica o l'ambiental, que poden contribuir a agreujar conflictes o a crear-ne de nous. El canvi climàtic, per exemple, està alterant els ecosistemes i, per extensió, les cadenes alimentàries. A tot això cal afegir les conclusions d'un informe del Banc Mundial de 2009, que sostenen que la crisi no és igual per a tothom i que té uns impactes de gènere específics que, si no es corregeixen, poden revertir també els progressos en igualtat entre dones i homes dels darrers anys

Els països del sud són els que patiran amb més crueta aquesta crisi multidimensional. En primer lloc, perquè els països donants, molts dels quals estan en recessió, es poden veure abocats a congelar o retallar els compromisos adquirits d'augmentar l'Ajut Oficial al Desenvolupament (AOD). En segon lloc, perquè les inversions estrangeres directes, els ingressos derivats del comerç i les remeses de les persones immigrades han disminuït substancialment. Finalment, perquè, atesa la dimensió ecològica de la crisi, hi ha el perill que no s'apliqui el principi d'addicionalitat instaurat arran de la Conferència d'Estocolm de 1972 i que determina que els fons adreçats al sud per a

qüestions ambientals no poden anar en detriment dels acordats per temes de desenvolupament. A la llum del nou context, el manteniment dels ajuts i compromisos internacionals esdevé per tant cabdal.

Catalunya no ha estat aliena a la crisi econòmica i financera global. Des del 2007, l'economia catalana pateix una forta desacceleració i els ingressos tributaris de la Generalitat s'han reduït notablement. A part, el llarg procés i la complexa negociació del nou model de finançament ha estat un motiu més per explicar la dificultat d'acomplir amb l'escenari econòmic del Pla director 2007-2010. No obstant això, la Generalitat maldrà per mantenir el seu compromís amb la solidaritat internacional en aquest cicle de planificació així com per avançar en la millora contínua de la qualitat de la política de cooperació al desenvolupament.

A pesar d'aquests condicionants adversos, en els últims anys hi ha hagut avenços importants en l'agenda de l'eficàcia de l'ajut. Durant els últims anys, la comunitat de donants i els països socis han treballant conjuntament en l'aprofundiment d'aquesta agenda. El Programa d'Acció d'Accra (PAA) de 2008 suposa un salt qualitatiu en comparació amb la Declaració de París sobre eficàcia de l'ajut de 2005. Entre altres avenços, en el PPA no només es reafirma el lideratge dels governs del sud quant als seus processos de desenvolupament, sinó que es reconeix el paper fonamental que juguen altres actors —com els parlaments, els governs locals, o la societat civil— en la consecució d'objectius econòmics, socials i ambientals sostenibles.

Paral·lelament, els moviments i xarxes socials i les Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament (ONGD) han tingut, al marge dels estats, un rol molt actiu en el disseny de l'agenda de desenvolupament. La consolidació dels fòrums socials mundials ha representat l'obertura i la institucionalització d'un nou espai democràtic orientat a promoure no només la reflexió i la deliberació, sinó també a generar i articular propostes i polítiques alternatives que contribueixin a una globalització més justa i solidària basada en els drets humans, la democràcia i la igualtat.

Pel que fa a la naturalesa del Pla actual 2011-2014, aquest combina elements propis d'un cicle de planificació curt, de quatre anys, amb elements propis d'un cicle de planificació llarg, de dotze anys. És a dir, aquest Pla director recull prioritats geogràfiques i sectorials i modalitats de cooperació per als propers anys, però, alhora, representa la fi d'un cicle de planificació llarg que es va iniciar amb el Pla director 2003-2006. D'aquí que el Pla director 2011-2014 compagini aspectes de continuïtat amb d'altres orientats a l'actualització d'instruments, línies estratègiques i objectius, i a l'impuls de nous processos d'innovació. En aquest sentit, es s'explorarà el treball en el que es podrien anomenar-se àmbits relacionals, és a dir, aquells on es fan paleses les relacions d'interdependència entre el Sud i el Nord i entre els quals destaquen, tal com recull l'Informe de Desenvolupament Humà 2009, les migracions. El treball en aquest àmbit esdevé especialment rellevant per al cas català si tenim en compte que des de l'any 2000, Catalunya ha acollit més d'un milió de persones immigrades, passant a representar d'un 2,9% del total de la població l'any 2000, a un 15,9% el 2009.

El Pla director 2011-2014 posa l'accent en el seguiment i en l'avaluació estratègica i operativa de la política pública de cooperació al desenvolupament. El fet que el Pla director actual es trobi a cavall de dos cicles de planificació llargs, fa imprescindible observar, determinar i analitzar quin ha estat l'impacte real de les actuacions de la cooperació catalana dels últims anys. Aquest exercici ha de permetre, per una banda, extreure'n lliçons apreses i, en conseqüència, encarar amb més garanties d'èxit el proper cicle de planificació, i, per l'altra, donar compliment al principi de rendició de comptes davant dels països socis i de la ciutadania catalana.

L'actual Pla director continua apostant pel paradigma del desenvolupament humà sostenible, entès com aquell procés que persegueix l'ampliació de capacitats de les persones, és a dir, que puguin disposar d'un ventall més ampli d'opcions i satisfer necessitats vitals de diferent naturalesa. No obstant això, el Pla director 2011-2014 també es fa ressò d'altres aproximacions complementàries que han assumit alguns països socis en exercici del seu lideratge, com la concepció del *Sumak Kawsay* o *Suma Qamaña* (bon viure), entre altres, que reinterpreten o repensen el desenvolupament d'acord amb les cosmovisions locals.

Per altra banda, el Pla director 2011-2014 promou una cooperació de banda ampla que, per un costat, incorpora de manera efectiva la coherència, interna i externa, de la política de cooperació al desenvolupament amb la resta de polítiques públiques de la Generalitat, i que, per l'altra, contribueix a la provisió de béns públics globals, superant, per tant, l'estricta gestió d'AOD. En aquest últim sentit, per exemple, se situa l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament de la Generalitat que, entre altres objectius, pretén contribuir a la democratització dels organismes internacionals per fer-los més representatius i més oberts a la participació d'actors no estatals.

De manera simultània, el Pla director 2011-2014 ha fet un esforç per identificar el valor afegit de la cooperació catalana o, dit en altres paraules, per identificar la marca d'identitat que no només la caracteritza, sinó, també, que la defineix en relació amb la resta d'actors de la comunitat internacional de donants. En aquest sentit, la condició descentralitzada de la cooperació catalana li permet avui posicionar-se sobre determinats temes amb més llibertat, sense els condicionants propis dels estats.

Així mateix, la cooperació catalana està conformada per una pluralitat d'actors públics-privats implicats tant en el disseny com en la implementació de la política de cooperació, fet que la converteix, en un política altament participativa i participada. D'aquí la importància de la concertació no només com a pràctica sinó també, com es veurà més endavant, com a modalitat. El valor afegit de la cooperació catalana també prové de la seva expertesa sectorial, fonamentalment en temes relacionats amb la governança multinivell, la configuració de polítiques públiques, la construcció de pau i la prevenció de conflictes violents, la defensa dels drets col·lectius i dels drets dels pobles indígenes i dels pobles minoritzats i l'equitat entre dones i homes i la promoció d'un desenvolupament sostenible. Actuacions, totes elles, que es poden resumir en la idea de contribució a la generació o eixamplament d'espais de sobirania individual i col·lectiva.

3. Missió, principis i valors

Aquest Pla director parteix de dues premisses importants que deriven del marc doctrinal de la pròpia Llei de cooperació al desenvolupament. Per una banda, la constatació que la pobresa i la marginació no són producte de la pobresa de recursos –naturals, econòmics, culturals, polítics- sinó de la falta d'oportunitats de les persones i pobles d'accedir a aquests recursos i fer-ne un ús que millori la seva qualitat de vida. Per una altra, que les oportunitats estan mal distribuïdes i que aquestes desigualtats en l'accés i drets d'ús dels recursos releguen a bona part de la població a situacions d'exclusió que tendeixen a perpetuar-se si no es combaten les causes estructurals que les provoquen.

L'assumpció d'aquest punt de partida posa al centre de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya la generació d'espais

de sobirania, o dit d'una altra manera, els processos d'ampliació de capacitats d'elecció de les persones i els pobles.

El concepte de desenvolupament humà sostenible promogut pel Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament (PNUD), i que adopta la Llei catalana de cooperació al desenvolupament, és el que recull de forma òptima aquest enfocament de capacitats i engloba, des d'una concepció integral, les diferents dimensions del desenvolupament: la democràtica, econòmica, social i ambiental.

Per altra banda, la Llei de cooperació al desenvolupament estableix en el seu articulat els principis i valors que orienten aquesta política pública. Els valors que recull la Llei entronquen amb l'esperit transformador d'aquesta política pública, mentre que els principis estan fortament associats a la qualitat i l'eficàcia d'aquesta.

Valors de la cooperació catalana segons s'extreu de la Llei (i ampliat en el marc dels Plans directors).

- a) El reconeixement de l'ésser humà en la seva dimensió individual i col·lectiva, com a protagonista i destinatari últim de la política de cooperació pública al desenvolupament.
- b) El foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat en les relacions entre persones, pobles, cultures, nacions i estats, i també la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, i l'enfortiment i l'arrelament de la pau i de la convivència.
- c) La promoció i la defensa dels drets humans i les llibertats fonamentals, universals, indivisibles i interdependents, considerant la llibertat, la democràcia i la dignitat de la persona com a fonaments de tot l'esforç en pro del desenvolupament humà.
- d) El reconeixement del dret dels pobles a la defensa i a la promoció de la cultura, la llengua i la identitat pròpies, i també dels valors de la convivència multicultural.
- e) La defensa i la promoció de les persones i els col·lectius més desfavorits o dels que pateixen discriminacions polítiques o econòmiques per raons de sexe, de raça o ètnica, de cultura o de religió. La defensa i promoció de les persones i els col·lectius que pateixen discriminacions per raó de la seva opció sexual o per raó de la seva discapacitat.
- f) El reconeixement dels drets econòmics, laborals i socials, del treball, l'empresa i el bon govern com a fonaments d'un desenvolupament econòmic durador, equitatiu i sostenible que incideixi també en la redistribució de la riquesa i en la justícia social.

Principis de la cooperació catalana segons s'extreu de la Llei

- a) Els principis de col·laboració i complementarietat entre els poders públics i les iniciatives solidàries i de cooperació al desenvolupament de la societat civil catalana
- b) Els principis de transparència i informació i de participació dels agents de cooperació en l'activitat pública en aquest àmbit.
- c) El principi de planificació de l'activitat pública.
- d) El principi de coordinació de tota l'activitat de l'Administració de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.
- e) Els principis d'eficàcia, eficiència i responsabilització en l'aplicació de les polítiques, els programes, els projectes i les actuacions en general, tant dels poders públics com dels agents de cooperació que utilitzin recursos públics amb finalitats de cooperació al desenvolupament.
- f) Els principis de responsabilitat, participació i assumpció dels programes i els projectes per les comunitats o els governs dels països en desenvolupament i de concertació amb els agents de cooperació d'aquests països.

- g) Els principis de coordinació, col·laboració i cooperació entre les administracions públiques, en el marc de les respectives competències, i també amb altres agències i organismes internacionals de solidaritat i cooperació.
- h) El principi de liberalitat de les actuacions de cooperació que tinguin la consideració d'ajut oficial al desenvolupament, d'acord amb el que estableix l'article 1.4.
- i) Els principis de control, seguiment i avaluació de les actuacions de cooperació al desenvolupament.
- j) El principi de coherència.

Prenent com a punt de partida la Llei, i el concepte de desenvolupament humà sostenible i els valors i principis que desenvolupa, el Pla director 2011-2014, principal instrument tècnic de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, estableix la missió d'aquesta política en els termes següents:

Missió: Promoure el desenvolupament humà sostenible mitjançant una política de cooperació al desenvolupament de qualitat i transformadora

Per a desplegar aquesta missió, el Pla director 2011-2014 estableix les prioritats - geogràfiques i sectorials- per als propers quatre anys de l'acció de govern, així com les modalitats, instruments, aliances, capacitats i recursos necessaris per a la seva consecució. A més, per tal que el desplegament d'aquesta política sigui en clau transformadora i de qualitat, el Pla director defineix dos grans objectius que han d'impregnar el conjunt de la política.

El primer, s'orienta a la millora de la qualitat i l'eficàcia i desplega els principis de coherència, participació i els de l'agenda d'eficàcia de l'ajut. El segon, desplega els objectius transversals de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, inspirats en els valors de la llei, i portadors del caràcter més transformador d'aquesta política.

4. Millorar la qualitat i l'eficàcia de la cooperació al desenvolupament

El Pla director parteix del convenciment que la qualitat i l'eficàcia constitueixen pedres angulars d'aquesta política pública ja que s'associen directament amb la capacitat de millorar l'impacte de l'acció del govern en termes de desenvolupament. Aquesta concepció està estretament vinculada als principis ordenadors que, d'acord amb la Llei de cooperació al desenvolupament, han d'orientar el conjunt de les actuacions de la Generalitat de Catalunya en aquest àmbit.

En coherència amb això, el Pla director proposa articular en tres grans blocs el desplegament dels principis de la Llei vinculats amb la qualitat i l'eficàcia. Complementàriament, i com a novetat, s'ha introduït un quart eix que parteix d'un tret característic d'aquest pla en tractar-se d'un instrument de planificació que es troba a cavall entre dos cicles llargs.

Els dos primers blocs despleguen principis que s'esgrimeixen com a trets distintius de la cooperació catalana i que estan fortament associats amb la qualitat de la cooperació al desenvolupament: la participació efectiva dels agents de desenvolupament catalans i dels països socis en la política de cooperació al desenvolupament així com la millora

de la coherència en l'acció de la Generalitat de Catalunya en la promoció del desenvolupament.

El tercer bloc parteix dels principis que recull la Llei de cooperació relatius a la complementarietat, la transparència i la informació, la planificació, el seguiment i l'avaluació, la coordinació i l'eficàcia, entre d'altres, i que, en coherència amb l'opció presa en el marc del Pla director 2007-2010, queden reformulats en els temes consensuats internacionalment al voltant de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut. En darrer terme, el quart eix ve definit per la necessitat d'avançar en l'exploració i la innovació per acabar de forma efectiva el proper cicle de planificació de la política de cooperació.

4.1. Consolidar la participació efectiva dels actors de la cooperació al desenvolupament catalana i dels actors dels països socis en la política de cooperació al desenvolupament

La Llei de Cooperació reconeix, i estableix com a principi ordenador, la participació dels agents de cooperació en la planificació, seguiment i avaluació de la política pública de cooperació al desenvolupament. Aquest tret derivat de la Llei confereix a la cooperació catalana un valor afegit, basat en la seva naturalesa participativa i participada, caracteritzada per una pluralitat d'actors amb veu i vot i per la importància dels espais de concertació política entre l'espai públic i privat.

Aquesta participació es vehicula a través de mecanismes formals que es deriven de la pròpia Llei. Són els òrgans consultius i de coordinació i col·laboració, entre els que el Consell de Cooperació al Desenvolupament esdevé la màxima expressió en quant a espai de participació ja que en aquest òrgan hi ha persones representants del conjunt dels actors de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

Tanmateix, la participació dels diferents agents de cooperació no s'esgota en aquests mecanismes formals, sinó que en l'elaboració dels diferents instruments de planificació, seguiment i avaluació, plans, estratègies, directrius, entre d'altres, de la política de cooperació al desenvolupament, s'habiliten diferents espais de participació ad hoc, presencials i virtuals de forma complementària als espais formals.

4.1.1. Millorar els mecanismes formals de participació que es deriven de la Llei de cooperació al desenvolupament.

En aquest cicle de planificació es maldrà per millorar els espais de participació per convertir-los en espais de participació efectiva i de qualitat. Pel que fa als mecanismes formals que deriven de la Llei, la Generalitat de Catalunya seguirà prestant suport tècnic al funcionament dels òrgans de col·laboració i col·laboració i òrgans consultius, sense que això suposi posar en qüestió la seva autonomia, amb l'objectiu de facilitar que desplegui les funcions que li són encomanades.

En aquest sentit, durant aquest mandat també es redoblaran els esforços per a explorar mecanismes que possibilitin la incorporació de la visió dels països socis en aquest òrgan consultiu.

4.1.2. Millorar la participació dels actors de cooperació catalans i dels països socis en el cicle d'aquesta política pública

L'experiència dels darrers quatre anys en l'establiment de mecanismes ad hoc per a l'elaboració d'instruments de planificació ha de permetre que durant el present Pla director es maldi per incorporar les lliçons apreses i coneixements adquirits en propers processos participatius. En efecte, en aquest cicle de planificació caldrà fer una anàlisi

crítica dels mecanismes de participació i treballar per optimitzar propers espais participatius segons les necessitats i els objectius de cada cas particular.

En el marc d'aquesta anàlisi de la millora dels mecanismes de participació, la incorporació de les noves tecnologies de la informació i la comunicació pot esdevenir cabdal. En aquest sentit, el desplegament durant la vigència d'aquest Pla director de mecanismes virtuals de cooperació al desenvolupament, com a espais d'intercanvi d'informació i de recollida d'opinions, pot servir de correlat dels espais ad hoc de participació i ser complementaris als espais presencials articulats al voltant dels diferents processos d'elaboració de documents estratègics.

Pel que fa a la participació dels actors dels països socis en el cicle de la política pública de cooperació al desenvolupament, aquesta ha estat incorporada en els instruments de planificació en el cas de l'elaboració de les EPPs i en les avaluacions estratègiques, i resta pendent fer-ho en la fase de seguiment estratègic.

Per tant, en el mandat del Pla director 2011-2014 s'hauran de desenvolupar les metodologies que garanteixin la participació dels actors dels països socis en els processos de seguiment i avaluació.

Quadre de resultats

O1. Millorar els mecanismes formals de participació que es deriven de la Llei de cooperació.

R1. Haver prestat suport tècnic al treball del Consell de Cooperació al Desenvolupament.

R2. Haver explorat mecanismes per incorporar la visió als actors dels països socis en el treball del Consell de Cooperació al Desenvolupament.

O2. Millorar la participació dels actors de cooperació catalans i dels països socis en el cicle de política pública.

R1. Haver optimitzat i millorat els mecanismes de participació ad hoc de la cooperació catalana, tenint en compte els processos interns dels diferents agents de cooperació..

R2. Haver consolidat mecanismes virtuals d'informació i participació com a espais d'intercanvi d'informació i de recollida d'opinions.

R3. Haver consolidat mecanismes de participació dels actors dels països socis en la planificació estratègica.

R4. Haver explorat mecanismes per incorporar la participació als actors dels països socis en el seguiment i l'avaluació estratègics.

4.2. Garantir la coherència de l'acció del govern de la Generalitat en la promoció del desenvolupament humà sostenible.

La Llei catalana de cooperació al desenvolupament estableix la coherència com un principi que ha d'orientar aquesta política pública. Exactament, de la llei s'extreu que el desenvolupament, que és el bé públic global perseguit, mai es pot considerar exclusivament fruit de l'ajut al desenvolupament, i en conseqüència cal garantir la coherència de la política de cooperació per al desenvolupament amb altres polítiques públiques catalanes. Fruit d'aquesta voluntat, durant el cicle de planificació precedent, la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària (DGCDAH) va encarregar l'elaboració d'un estudi extern de Coherència de Polítiques per al Desenvolupament, que posa les bases del treball a desplegar en l'aplicació

d'aquest principi i proposa l'elaboració d'una Estratègia de Coherència de Polítiques per part del govern.

Segons l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), assolir un major grau de Coherència de polítiques per al Desenvolupament (CPD) significa treballar per assegurar que els objectius i els resultats de la política de cooperació per al desenvolupament d'un govern no estiguin soscavats per part d'altres polítiques del mateix govern que tenen un impacte sobre els països socis i que aquestes polítiques donin suport als objectius de desenvolupament d'aquests països on sigui factible.

En efecte, existeixen altres polítiques promogudes pel govern que, tot i perseguir objectius propis, tenen, intencionadament o no, un impacte en les condicions de vida, les oportunitats i el benestar dels països socis. Aquestes polítiques poden contribuir a l'esforç de la política de cooperació per al desenvolupament o bé disminuir-lo, neutralitzar-lo o fins i tot suposar un impacte negatiu en termes de desenvolupament. En aquest sentit, el foment de la CPD no significa que totes les polítiques tinguin idèntics objectius, sinó que a l'hora d'elaborar i formular polítiques s'han de tenir en compte les possibles interrelacions entre aquestes i els objectius de la política de cooperació al desenvolupament.

La promoció de la CPD en el proper cicle de planificació suposarà millorar les capacitats del govern i també dels diferents actors de la cooperació catalana en tres sentits: 1) en quant a capacitats analítiques sobre coherència de polítiques, 2) en relació amb les capacitats de coordinació dels actors del govern i les actuacions, 3) en relació amb un abordatge més estratègic de la CPD.

4.2.1. Millorar la capacitat analítica en CPD

El govern de la Generalitat impulsa polítiques en àmbits en els que té competències en exclusiva, àmbits on les competències són compartides i altres àmbits molt rellevants en termes de CPD, pels que només té competències executives. Aquest fet, obliga a analitzar el marc competencial del govern de la Generalitat, i distingir entre àmbits d'especial atenció com poden ser el de la migració, la recerca, l'educació o el canvi climàtic, d'altres l'àmbit competencial dels quals correspon al govern central com són la política d'estrangeria o de defensa.

L'anàlisi aprofundida de les interseccions que es produeixen entre polítiques i les incoherències potencials o efectives en termes de desenvolupament esdevé un requisit per a poder desenvolupar una estratègia efectiva en CPD per part del govern. Caldrà doncs millorar el coneixement dels impactes, a partir de casos i polítiques concretes i de les bones i males pràctiques internacionals per a gestionar-los.

4.2.2. Millorar els espais, instruments i les capacitats de coordinació entre els departaments i organismes autònoms de govern en la promoció de la CPD.

L'impuls de la CPD requereix d'un lideratge important per part de la unitat de govern competent en matèria de cooperació al desenvolupament i també de l'existència de mecanismes i espais funcionals de coordinació entre els diferents departaments de la Generalitat de Catalunya. A partir del que estableix l'article 7 de la Llei, referit al principi de coherència, caldrà desplegar el mecanisme de govern per a aplicar aquest principi quan una actuació pública de la Generalitat no qualificable com de cooperació al desenvolupament pugui impactar significativament en un país soci.

En relació amb els espais, i segons estableix la pròpia Llei, la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament és l'òrgan tècnic de coordinació interdepartamental de l'Administració de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament. Aquesta comissió, per tant, esdevé el principal espai de coordinació de l'acció de govern en aquest àmbit i un espai privilegiat per a promoure, de manera concertada, la CPD.

Pel que fa als mecanismes, la CPD s'impulsarà a partir d'instruments estratègics com les EPPs i mitjançant els instruments d'execució com són els convenis de col·laboració entre la DCGCAH/ACCD i els departaments.

4.2.3. Elaborar i adoptar una estratègia de CPD.

El mandat que s'obre amb l'aprovació del Pla director 2011-2014 esdevé estratègic per a consolidar els avenços en el desplegament del principi de coherència de polítiques. Així, i partint de la doctrina procedent del cicle de planificació 2007-2010 pel que fa a la coherència de polítiques, en aquest nou mandat cal impulsar un procés participatiu amb el conjunt d'actors de la cooperació catalana, amb especial atenció al treball conjunt entre tots els departaments i organismes autònoms de govern.

El desplegament de l'estratègia de CPD requerirà d'un procés d'apropiació per part de tots els actors implicats, en especial els departaments de la Generalitat, i de la dotació dels recursos i els esforços de capacitació necessaris per a impulsar i desplegar el document d'estratègia.

Quadre de resultats

O3. Millorar la capacitat analítica en CPD.

R1. Haver elaborat informes periòdics sobre CPD de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver elaborat estudis específics sobre polítiques i actuacions concretes de la Generalitat i el seu impacte potencial o efectiu sobre el desenvolupament.

O4. Millorar els espais, instruments i les capacitats de coordinació entre els departaments i organismes autònoms del govern en la promoció de la CPD.

R1. Haver impulsat un grup de treball sobre CPD en el marc de la comissió interdepartamental de cooperació al desenvolupament.

R2. Haver incorporat la CPD en l'elaboració de les EPPs i en tots aquells processos i documents de planificació estratègica de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R3. Haver promogut la CPD mitjançant els convenis marc de col·laboració entre els departaments.

O5. Elaborar i adoptar una estratègia de CPD.

R1. Haver promogut un procés participatiu d'elaboració d'una estratègia de CPD de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver adoptat i socialitzat l'estratègia de CPD del govern entre la DGCAH/ACCD i el conjunt de departaments de la Generalitat.

4.3. Millorar l'eficàcia de l'ajut oficial al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

El Pla director 2007-2010 ja es fa ressò dels principis de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut recollits a la Declaració de París de 2005 quan estableix que l'apropiació, l'alineació i

l'harmonització han de guiar la política pública de cooperació al desenvolupament. La Declaració de París, tot i constituir un dels compromisos més rellevants i consensuats pel que fa a la manera de gestionar i canalitzar l'AOD, se centra en els estats i, consegüentment, deixa fora del debat polític a una gran part dels actors del desenvolupament, entre els que es troben els governs descentralitzats, ens locals i la societat civil, entre d'altres.

Amb la revisió a mig termini de la Declaració de París que es realitza en el Tercer Fòrum d'Alt Nivell sobre Eficàcia de l'Ajut, de 2008, s'aprova el PAA, que amplia i democratitza l'agenda de l'eficàcia de l'ajut en dos sentits. En primer lloc, en reivindicar la importància de la participació dels països socis en la construcció de l'agenda internacional de desenvolupament. En segon lloc, pel fet que els governs descentralitzats, els parlaments i la societat civil, així com altres actors que anteriorment havien estat absents del debat, són convidats a participar en la construcció de l'agenda de l'eficàcia, i també en la reforma de l'arquitectura de l'ajut que se'n deriva. D'aquesta manera, hi ha un reconeixement explícit al paper dels governs descentralitzats en els processos de desenvolupament.

A banda d'aquest reconeixement del paper dels governs descentralitzats, el PAA estableix que la igualtat entre les dones i els homes, el respecte pels drets humans i la sostenibilitat han de ser abordats de forma sistemàtica i coherent per a garantir l'eficàcia de les polítiques de cooperació al desenvolupament.

La Generalitat de Catalunya ha donat seguiment i ha participat activament en l'evolució d'aquesta agenda en els darrers anys (al Fòrum de les Parts Interessades de Roma, al Fòrum de Cooperació al Desenvolupament del Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides (ECOSOC) i al tercer Fòrum d'Alt Nivell sobre Eficàcia i de l'Ajut d'Accra) i ha avançat en la definició d'una lectura pròpia des de les característiques de la cooperació catalana. Aquesta voluntat de ser en els debats i de convertir-los en una agenda de treball específica ha cristal·litzat en un document de posicionament de la Generalitat de Catalunya en eficàcia de l'ajut.

D'aquesta manera, el compromís amb l'eficàcia de l'ajut ha tingut una translació en els diferents documents de planificació estratègica i operativa de la política pública de cooperació al desenvolupament. En coherència, el Pla director 2011-2014 reforma la voluntat d'aquesta política pública de continuar treballant i aprofundint en l'agenda de l'eficàcia de l'ajut i, consegüentment, li atorga una tractament transversal al llarg de tot el document que ha de permetre una agenda de treball molt més intensiva que apunti cap a dos àmbits principals d'actuació. Per una banda, l'aportació d'una perspectiva de cooperació descentralitzada com la catalana als debats internacionals sobre eficàcia de l'ajut. Per una altra, la concreció d'una agenda de treball específica i adaptada a les característiques de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat per a desplegar els principis de l'eficàcia de l'ajut. A continuació es despleguen i detallen aquestes dues línees de treball.

4.3.1 Participar i contribuir al debat internacional sobre eficàcia de l'ajut des de les especificitats de la cooperació catalana.

L'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, aprovada el 2009, reconeix la importància del "nou multilateralisme" com el paradigma que advoca per la reforma del sistema multilateral per fer-lo més eficaç, veritablement representatiu i legítim i que garanteixi una governança democràtica de la globalització, capaç de donar una resposta efectiva als desafiaments de desenvolupament global, mitjançant la participació del divers i heterogeni conjunt d'actors implicats. El govern, en el desplegament de la política pública de cooperació

al desenvolupament de la Generalitat s'alineja amb el paradigma del nou multilateralisme i és en aquest marc que es planteja la necessitat de contribuir i participar en el debat internacional sobre eficàcia de l'ajut, com un actor amb una veu pròpia i portador d'una agenda específica que pot contribuir a millorar-la.

La Generalitat de Catalunya ha estat el primer govern descentralitzat que ha participat en els principals esdeveniments sobre eficàcia de l'ajut que s'han celebrat des de 2008. Tanmateix, aquesta participació encara no disposa d'un reconeixement explícit per part del Grup de Treball sobre Eficàcia de l'Ajut del Comitè d'Ajut al Desenvolupament (CAD) de l'OCDE o del nou espai obert per l'ECOSOC de les Nacions Unides, el Fòrum de Cooperació al Desenvolupament (FCD), que pretén ser un contrapès més representatiu i inclou al CAD en la revisió de les polítiques de cooperació al desenvolupament. Així doncs, durant el proper cicle de planificació s'hauran d'ampliar els esforços per a l'obertura d'espais de participació estables per al conjunt d'actors de la cooperació catalana en els diferents fòrums, cimeres i trobades sobre eficàcia de l'ajut.

En un altre nivell d'incidència, la participació en xarxes internacionals amb entitats homòlogues del Nord i del Sud, com el Fòrum Global d'Associacions de Regions (FOGAR) o Ciutats i Governos Locals Units (CGLU), esdevé clau per a establir i promoure agendas compartides sobre eficàcia de l'ajut amb els actors homòlegs.

Tot i això, la contribució del valor afegit de la cooperació descentralitzada en el debat internacional sobre l'eficàcia de l'ajut no és només una qüestió que han de treballar els governs descentralitzats. Per la seva naturalesa, aquesta també ha de ser un línia de treball que han de tenir presents les cooperació estatals i la Unió Europea. En conseqüència, aquest pla director planteja com a agenda de treball la incidència en les polítiques de cooperació espanyola sobre eficàcia de l'ajut perquè incorporin el valor afegit de la cooperació descentralitzada.

4.3.2. Promoure el desplegament de l'eficàcia en les prioritats, modalitats, instruments, les aliances i la planificació, seguiment i avaluació de la política pública de cooperació al desenvolupament del Govern.

L'agenda de l'eficàcia de l'ajut promou una nova arquitectura de l'ajut basada en la revisió de les relacions entre països donants i socis per fer-les més horitzontals. En aquest sentit, es vol crear un partenariat global per al desenvolupament, on els països socis tinguin la potestat de participar més activament en l'ús que es fa dels fluxos d'ajut que provenen dels països donants. Això significa que els acords que se signin entre els països donants i els països socis no poden definir-se com a contractes de negocis, sinó més aviat com a contractes socials on es posi en joc molt més que la simple rendició de comptes financera. La Declaració de París vol impulsar l'establiment d'acords polítics que han de ser elaborats entre els diferents actors de desenvolupament en condicions d'igualtat i en la que es trenqui la jerarquia clàssica entre països donants i receptors.

La democratització de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut després del PAA ofereix diverses finestres d'oportunitat per a la cooperació descentralitzada que n'amplien l'agenda de treball i que queden recollides en aquest Pla director.

Principi d'apropiació democràtica

Des d'Accra s'amplia el concepte d'apropiació i s'inclou a la societat civil, els parlaments i els governs locals. Així, des d'aquest moment es comença a parlar d'apropiació democràtica, pel fet que el PAA amplia els actors involucrats en els

processos de desenvolupament i, per tant, els reconeix com a actors rellevants en la definició d'agendes nacionals, regionals i locals de desenvolupament.

Aquesta democratització de l'apropiació advoca per un treball directe amb les autoritats descentralitzades i amb els actors de la societat civil socis de la cooperació catalana, especialment les organitzacions de dones i feministes i els pobles minoritzats, en la definició i implementació dels plans de desenvolupament.

L'aplicació del principi d'apropiació democràtica en el cas de la cooperació catalana, suposa treballar en l'enfortiment de les capacitats dels governs homòlegs en la definició de la seva agenda de desenvolupament, i apoderar a la ciutadania i la societat civil per a garantir la seva implicació activa en els processos de desenvolupament.

Principi d'alineació crítica

Els consensos internacionals al voltant de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut recomanen que l'acció en cooperació al desenvolupament dels països donants s'ha de recolzar i alinear amb les estratègies, les prioritats, les institucions i els procediments dels països socis.

El desplegament d'aquest principi és indissociable de les capacitats institucionals existents en el país soci i a la vegada exigeix que el procés de definició de les necessitats i prioritats en les estratègies de desenvolupament hagi estat plural i participatiu i hagi incorporat el conjunt de prioritats de desenvolupament –tenint en compte aquelles procedents dels col·lectius tradicionalment exclosos, els pobles minoritzats i les organitzacions de dones i feministes, entre altres-, de vegades en conflicte.

La cooperació al desenvolupament de la Generalitat opta pel concepte d'alineació crítica per a posar l'èmfasi en que els processos de desenvolupament que acompanya sempre hauran de ser coherents amb els valors que inspiren aquesta política pública i els objectius transversals que se'n deriven.

Principi d'harmonització

Desplegar el principi d'harmonització implica avançar en la millora dels espais i mecanismes per garantir la coordinació i la coherència de totes les actuacions en matèria de cooperació al desenvolupament en el sí del govern i també en relació amb altres nivells d'administració.

En relació amb la coordinació en el sí del govern, es fa necessari adreçar esforços per a garantir la qualitat i la coherència de l'AOD que s'impulsa des del conjunt d'organismes executors de la política de cooperació per al desenvolupament amb els objectius d'aquest pla director, i les estratègies, directrius i plans anuals que se'n deriven.

En aquest sentit, esdevé prioritari enfortir aquells espais formals que ja preveu la Llei, com la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament, que compta amb la representació del conjunt de departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya. Per a dur-ho a terme, cal explorar les potencialitats de les noves tecnologies de la informació i la comunicació amb l'objectiu d'impulsar un espai d'informació, coordinació i trobada de les persones dels diferents departaments implicades o interessades la política pública de cooperació al desenvolupament.

Quant a la coordinació intergovernamental, el govern de Catalunya interactua amb altres nivells de govern en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament: el govern espanyol, la Unió Europea, o els ens locals. Aquesta interacció, que també comporta interdependències, obliga a esmerçar esforços en la coordinació amb l'objectiu de millorar l'impacte i la coherència de l'acció en desenvolupament.

En relació amb el món local, cal continuar amb el treball de millora i consolidació de l'espai de coordinació formal previst a la Llei, la Comissió de Coordinació amb els ens locals, i consolidar-lo com un espai efectiu d'intercanvi d'informació, de comunicació, i de col·laboració.

Pel que fa a la coordinació amb el govern espanyol, cal garantir la participació efectiva de la cooperació catalana en els òrgans i espais de coordinació existents en el marc del sistema de cooperació espanyol - Conferència Sectorial de la Cooperació Internacional per al Desenvolupament i Comissió Interterritorial de Cooperació per al Desenvolupament-.

Respecte a la comunitat internacional de donants, caldrà destinar esforços per regularitzar la presència catalana en els espais internacionals d'harmonització, siguin d'organismes bilaterals, multilaterals o de xarxes regionals o internacionals, especialment en els països i pobles prioritaris de la cooperació catalana.

Principi de gestió per resultats

L'agenda de l'eficàcia de l'ajut afirma que s'ha d'avançar en la planificació per resultats, incloent-hi els elements de seguiment i d'avaluació. D'aquesta manera, esdevé cabdal dotar-se dels instruments necessaris per garantir la planificació, els seguiment i l'avaluació orientats a resultats de desenvolupament. Pel que fa a la planificació per resultats, el present Pla director ja suposa un avenç ja que al contenir resultats concrets esdevé un document estratègic avaluable.

A més, la gestió per resultats implica la planificació operativa per resultats i el desplegament de sistemes de gestió de la qualitat que permetin establir un seguiment a través de mecanismes de millora contínua i d'avaluació que orientin la presa de decisions. Així doncs, durant aquest cicle es destinaran més esforços per avançar en la consolidació d'un sistema de qualitat en el principal òrgan executor de la política pública de cooperació de la Generalitat de Catalunya, l'Agència Catalana de Desenvolupament (ACCD).

Principi de responsabilitat compartida (rendició de comptes mútua)

Aquest principi de l'eficàcia de l'ajut recull els principis d'informació i transparència de la Llei de cooperació. En efecte, la informació i la transparència són mitjans fonamentals de garantia de control democràtic de les institucions per part de la ciutadania, així com de coneixement de l'acció de Govern i facilitació de la participació ciutadana en la presa de decisions públiques.

Amb Accra s'entén que la informació i rendició de comptes s'ha de fer des d'una perspectiva de governança multinivell, on cadascun dels nivells de govern pugui respondre de forma vertical i horitzontal, tant al Nord com al Sud. En la rendició de comptes vertical (entre els governs i la ciutadania) és molt important que la transparència, la informació i la predictibilitat de les despeses destinades i rebudes en matèria de cooperació al desenvolupament esdevingui un compromís del govern donant.

En relació amb la rendició de comptes horitzontal, entre entitats homòlogues, durant aquest cicle cal maldar per garantir la producció i difusió d'informació regular, oportuna, comprensible i precisa sobre la política pública de cooperació al desenvolupament en totes les seves fases: planificació, execució, seguiment i avaluació.

Quadre de resultats

O6. Participar i contribuir al debat internacional sobre eficàcia de l'ajut.

R1. Haver obert espais de participació de la cooperació catalana en els debats sobre l'eficàcia de l'ajut de l'OCDE i l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

R2. Haver contribuït a millorar la participació i la capacitat d'incidència política dels governs homòlegs en els debats sobre eficàcia de l'ajut.

R3. Haver incidit perquè la política espanyola i europea incorporin els avantatges comparatius de la cooperació descentralitzada en l'agenda d'eficàcia de l'ajut.

R4. Haver promogut l'especificitat de la cooperació descentralitzada en el debat sobre eficàcia de l'ajut mitjançant les xarxes internacionals de governs descentralitzats.

O7. Promoure el desplegament de l'eficàcia en les prioritats, modalitats, instruments, les aliances i la planificació, seguiment i avaluació la política pública de cooperació al desenvolupament del Govern.

Apropiació democràtica

R1. Haver promogut l'enfortiment institucional dels diferents nivells de govern dels països socis per millorar la seva incidència en l'elaboració i desplegament de llurs estratègies de desenvolupament.

R2. Haver enfortit als actors de la societat civil dels països socis per garantir el seguiment i la incidència en les polítiques públiques, especialment les organitzacions de dones i feministes i els pobles minoritzats.

Alineació crítica

R3. Haver alineat la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya amb les prioritats, estratègies, les institucions i els procediments dels països socis mitjançant les EPPs.

R4. Haver millorat la previsibilitat de l'AOD de la Generalitat de Catalunya mitjançant instruments d'execució pluriennals.

Harmonització

R5. Haver millorat els espais i mecanismes per garantir la coherència interna i la coordinació de les actuacions del govern en matèria de cooperació al desenvolupament.

R6. Haver millorat els espais i mecanismes de coordinació amb els ens locals, respectant el principi d'equilibri territorial.

R7. Haver incrementat la participació en els mecanismes de planificació, execució i avaluació i els espais de coordinació amb la comunitat de donants bilaterals i multilaterals.

R8. Haver participat en els exercicis de divisió del treball als països i pobles prioritaris de la cooperació catalana.

Gestió per resultats

R9. Haver elaborat instruments de planificació estratègica i operativa orientats a la gestió per resultats.

R10. Haver orientat els mecanismes de seguiment i avaluació de la política pública de cooperació de la Generalitat de Catalunya a la gestió per resultats.

Responsabilitat compartida (rendició de comptes mútua)

R11. Haver millorat la transparència i la publicitat dels fluxos d'AOD tant en el si de la Generalitat de Catalunya com en els països socis.

R12. Haver enfortit les capacitats de control polític i seguiment de la societat civil del Nord i del Sud dels fluxos de l'ajut

4.4. Promoure mecanismes d'innovació orientats a alimentar el nou cicle de planificació llarg.

L'actual Pla director combina elements del que és considerat un cicle curt de planificació, de quatre anys, amb aquells elements de finalització i d'inici d'un cicle llarg de planificació, de dotze anys. Per tant, ha de compaginar aquells aspectes de continuïtat amb els plans directors que el precedeixen amb aquells altres aspectes orientats a l'actualització i la innovació que definiran el proper cicle llarg de planificació.

De tot això se'n deriva que durant el mandat d'aquest pla s'adreçaran esforços per explorar nous instruments, objectius i prioritats, i que aquest ha de ser un Pla sensible al canvi, flexible i que incentivi els processos d'innovació.

Pel fet que ens trobem al final del primer cicle llarg de planificació, un dels eixos de treball d'aquest Pla director ha estat el d'avançar en l'anàlisi del valor afegit de la política de cooperació de la Generalitat de Catalunya. En efecte, cal seguir treballant en aquesta línia per poder identificar allò que ens defineix per poder afrontar d'una forma madura i consistent en cicles propers de planificació el debat sobre els avantatges comparatius de la cooperació catalana. A més, aquest treball ha de permetre acarar amb més solidesa i un discurs elaborat els exercicis futurs sobre la complementarietat i la divisió internacional del treball en la política de desenvolupament, dels que la cooperació catalana no pot quedar al marge.

Per tant, cal destinar una part de l'AOD a l'exploració de noves oportunitats per a la cooperació catalana, així com l'exploració de mecanismes de sortida d'àmbits de treball on no s'han registrat impactes positius en el llarg termini o on no s'ha demostrat un valor afegit.

Una possible via en aquest sentit esdevé l'exploració d'àmbits relacionals que permetin indagar en les relacions d'interdependència sectorial i geogràfica. És a dir, treballar en formes innovadores de treball sectorial, bàsicament relacionals, que permetin reforçar i complementar la tasca en els altres sectors a partir de l'exploració de temes generadors de relacions tals com el fenomen migratori o el canvi climàtic, entre d'altres

Un altre espai d'innovació que ha de permetre avançar amb l'anàlisi del valor afegit de la cooperació catalana és el del treball sectorial clàssic. En aquest cicle de planificació és cabdal que es realitzi una exploració profunda en el si dels diferents sectors per extreure'n conclusions i recomanacions sobre cap a on haurà de virar la concentració en el proper cicle de planificació. Cal que, després d'un examen en profunditat, la cooperació catalana sigui capaç de definir aquells àmbits específics, dins de cada sector, on por ser més estratègica segons el seu valor afegit.

A banda, i en un context internacional en què s'està produint un canvi sense precedents en els instruments de finançament i de desplegament de l'ajut, cal explorar també les possibilitats d'innovació pel que fa als instruments de la cooperació catalana.

Per últim, en aquest escenari, la cooperació concertada s'erigeix com la modalitat que millor s'escau a aquesta aposta per la innovació. Aquesta modalitat permet avançar

cap a aliances pel desenvolupament més estratègiques i flexibles, amb un disseny compartit dels objectius i els resultats esperats. A més, la lògica de partenariat que és inherent a aquesta modalitat permet realitzar aquesta transició de model de la manera més plural i compartida possible, unint els esforços de la cooperació pública i la privada.

Quadre de resultats

O8. Treballar per la recerca dels processos de canvi i d'innovació futurs

R1. Haver destinat com a mínim el 5% de l'AOD a prioritats d'exploració .

R2. Haver explorat el valor afegit de la cooperació catalana en els objectius estratègics del Pla director.

R2. Haver fet ús de la modalitat concertada de cooperació per a innovar noves propostes de cooperació al desenvolupament.

5. Promoure una cooperació al desenvolupament transformadora

El Pla director es reclama d'una concepció transformadora de la cooperació al desenvolupament, que pretén promoure canvis profunds en les relacions i les estructures que incideixen sobre els processos de desenvolupament dels països socis i sobre les relacions entre els països del nord i el sud. Aquesta concepció està estretament vinculada als valors que, d'acord amb la Llei de cooperació al desenvolupament, han de guiar i fonamenten la política de la Generalitat en aquest àmbit, i entre els quals es destaquen una orientació a l'equitat entre les persones, el reconeixement, la promoció i la defensa dels drets individuals i col·lectius, així com el bon govern com a fonament d'un desenvolupament durador, equitatiu i sostenible.

En coherència amb això i en continuïtat amb el cicle de planificació anterior, el Pla director proposa donar el tractament d'objectius transversals a l'equitat entre les dones i els homes, la governança democràtica, els drets humans i l'enfortiment del teixit social, i a la sostenibilitat del desenvolupament.

Això suposa abordar aquests objectius de manera sistemàtica i coherent i transversalitzar-los en la política de cooperació al desenvolupament en el seu conjunt, en tots els àmbits i a tots nivells, en tant que condicions mínimes per a que es puguin donar processos veritablement transformadors i reeixits de desenvolupament en els països socis.

El primer d'aquests objectius, promoure l'equitat entre les dones i els homes, és el que ha estat més desplegat durant el Pla director 2007-2010, el que respon a un major desplegament també en l'àmbit internacional i a l'impuls i les capacitats dels actors de la cooperació catalana. Durant el Pla director actual es pretén avançar i consolidar aquest desplegament, i posar les bases i impulsar el desplegament dels altres dos objectius, d'acord amb les prioritats que es detallen a continuació.

5.1. Promoure l'equitat entre les dones i els homes mitjançant l'aplicació de la perspectiva de gènere a tots els àmbits de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

La Declaració i la Plataforma d'Acció de Beijing proposen una doble estratègia per promoure la igualtat entre dones i homes. D'una banda treballar per contribuir a l'apoderament de les dones, objectiu que en aquest Pla director es desenvolupa de manera singular en la línia de desenvolupament i d'altra banda introduir de manera transversal la perspectiva de gènere d'acord amb l'enfocament de gènere en desenvolupament, la definició del qual recull l'ECOSOC el 1997.

Aquest és també l'abordatge de la Unió Europea explicitat en la Comunicació de la Comissió Europea al Consell i al Parlament Europeu el 2007 en la que es reconeix que la igualtat de gènere és crucial en si mateixa, un dret humà fonamental i una qüestió de justícia social. La Comunicació es concreta en el Pla d'Acció de Gènere i Desenvolupament de la Unió Europea, 2010-2015, aprovat el març de 2010 que vol accelerar l'assoliment dels Objectius del Mil·lenni (ODM), especialment el 3r i el 5è, així com els objectius plantejats per la Convenció per a l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra les Dones (CEDAW), la Plataforma d'Acció de Beijing i el Programa d'Acció de El Caire.

A Catalunya la Llei de cooperació al desenvolupament de 2001 estableix l'equitat i la igualtat en les relacions entre persones com un dels valors que han d'orientar aquesta política pública. Per la seva banda, el Pla de polítiques de dones 2008-2011, aprovat pel Govern de la Generalitat, persegueix com un dels seus objectius la transversalització - fent referència a la necessitat que els poders públics incorporin la dimensió de gènere en totes les seves actuacions, i recull els compromisos de tots els departaments en aquest àmbit.

D'ençà de l'adopció d'aquest enfocament, tal com recull l'Informe del Secretari General de Nacions Unides per a la revisió de Beijing +15, s'ha avançat en la incorporació de la perspectiva de gènere i en l'apoderament de les dones, tot i que els avenços són desiguals en funció de les regions i els països i globalment no hi ha cap país on s'hagi assolit la igualtat de gènere.

El context de crisi està agreujant i aprofundint les situacions de desigualtat i les bretxes de gènere en molts països, cosa que fa més urgent i prioritari refermar el compromís amb l'equitat entre dones i homes.

En resposta a aquest context, el Pla director 2011-2014 manté el compromís amb aquesta doble estratègia que es plantejava en el pla director anterior i n'aprofundeix l'abast en la seva implementació, seguiment i avaluació. D'aquesta manera es dona resposta a la necessitat d'abordar la distància entre la política i la seva execució, així com d'establir mecanismes que garanteixin la sostenibilitat dels canvis iniciats evitant el fenomen que es coneix com evaporació de les polítiques de gènere en el sentit que les estratègies i els canvis proposats tendeixen a diluir-se en la implementació i a no concretar-se en indicadors específics que en permetin un seguiment i rendició de comptes.

De manera complementària, aquest objectiu transversal es desplegarà amb la implementació de les Directrius d'Equitat entre dones i homes de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, que es van elaborar durant el cicle de planificació anterior.

D'acord amb això, per promoure l'equitat entre dones i homes el Pla director estableix tres objectius en els nivells de transversalització definits en les Directrius: estratègic, institucional i operatiu.

5.1.1. Millorar la incorporació de l'agenda d'equitat entre dones i homes en la interlocució amb els països socis i els actors de la cooperació catalana i en la planificació, seguiment i avaluació estratègiques.

Les organitzacions de dones i feministes han fet un contribució rellevant en els darrers anys participant i incidint en els debats i acords internacionals sobre cooperació al desenvolupament com per exemple el Tercer Fòrum d'Alt Nivell sobre Eficàcia de l'Ajut a Accra i la Conferència Internacional sobre Finançament pel Desenvolupament a Doha posant en evidència la necessitat de vincular l'eficàcia de l'ajut a la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones.

De la mateixa manera els compromisos derivats de la CEDAW, la Declaració i la Plataforma d'acció de Beijing i la seva darrera revisió el 2010 han de centrar la reflexió i l'acció per un desenvolupament humà sostenible.

Aquest Pla director es vol concentrar en què la promoció de l'equitat entre dones i homes, d'acord amb els compromisos adquirits a Beijing i les seves revisions successives, la CEDAW, i la política pública a Catalunya en aquest àmbit, es traslladi al més alt nivell de la política pública de cooperació al desenvolupament impregnant el diàleg de polítiques amb els actors dels països socis i de Catalunya, la planificació, el seguiment i l'avaluació estratègiques.

Per això es prioritzarà impulsar la participació dels mecanismes d'igualtat i de les organitzacions i moviments de dones en aquells processos i espais de diàleg de polítiques. De la mateixa manera comptar amb informació sobre les relacions de gènere i la condició i posició de les dones i els homes en un context determinat és fonamental per poder definir estratègies i actuacions que promoguin l'equitat entre dones i homes i transformin les relacions de gènere.

5.1.2. Traslladar el compromís polític amb l'equitat entre dones i homes a totes les fases del cicle dels projectes i programes de les línies estratègiques de desenvolupament, acció humanitària, i educació i capacitats incorporant de manera efectiva la perspectiva de gènere

La promoció de l'equitat entre dones i homes i la incorporació de la perspectiva de gènere és un compromís polític que ha d'anar acompanyat de capacitat tècnica per fer-ne efectiva la seva implementació. Es parteix del supòsit que cap actuació és neutral en termes de gènere, és a dir que impacta de manera diferent en els homes i en les dones i que pot perpetuar, aprofundir o transformar les relacions desiguals entre homes i dones.

Per tant, es consideraran sempre les diferències i les desigualtats que existeixen entre les dones i els homes en una societat determinada (en els seus rols i responsabilitats, necessitats i interessos, accés i control dels recursos i del poder) amb l'objectiu d'establir mecanismes que tendeixin a reduir les desigualtats en tots els àmbits, transformant les relacions de gènere, que són relacions de poder, en unes relacions més equitatives. Cal abordar-ho, en conseqüència, no com un assumpte de les dones sinó que pel seu caràcter relacional, els homes han d'estar involucrats en el compromís i l'acció a favor de l'equitat de gènere.

Partint d'aquest abordatge, el Pla director prioritzarà l'establiment de mecanismes que permetin donar seguiment i consolidar avenços en el procés d'incorporació de la perspectiva de gènere, com ara el marcadore de gènere del CAD, els plans d'acció de gènere que permetran anar definint indicadors, responsabilitats i mecanismes de

seguiment dels compromisos adquirits, i la millora en la recollida i gestió de la informació.

5.1.3. Contribuir a la institucionalització de l'equitat entre dones i homes al conjunt dels actors de la cooperació catalana

L'informe del Secretari General de revisió de Beijing + 15 reconeix el paper catalitzador i d'agents de canvi que juguen els mecanismes institucionals per promoure l'equitat entre dones i homes i l'apoderament de les dones i la necessitat de comptar amb estructures efectives i eficients per proporcionar suport tècnic i conceptual als esforços de transversalització.

Ahora les revisions de la incorporació de la perspectiva de gènere en les institucions de cooperació al desenvolupament assenyalen que és important que les institucions que la duen a terme ho abordin com un procés a tots nivells, inclòs el nivell que fa referència al funcionament de les organitzacions.

Partint d'això, aquest Pla director vol donar prioritat a millorar les condicions i les capacitats dels actors de la Generalitat de Catalunya obligats per aquest Pla com de la resta d'actors de la cooperació catalana per fer efectiva la incorporació de la perspectiva de gènere a través de l'assumpció compartida de la responsabilitat en aquest àmbit. D'una banda, reconeix la importància de la presa de consciència i de la formació, a nivell tècnic i directiu, sobre els impactes de gènere potencials de la feina que es desenvolupa, i alhora de millorar les capacitats per a l'anàlisi de gènere, com una eina fonamental per fer visibles les desigualtats i superar-les. D'altra banda, vol contribuir als processos de canvi organitzacional per a la institucionalització de la perspectiva de gènere a l'interior dels actors de la cooperació catalana.

Quadre de resultats

O1. Millorar la incorporació de l'agenda d'equitat entre dones i homes en la interlocució amb els països socis i els actors de la cooperació catalana i en la planificació, seguiment i avaluació estratègiques.

R1. Haver millorat la incorporació de la perspectiva de gènere en la planificació, el seguiment i l'avaluació de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver impulsat la participació dels mecanismes nacionals d'igualtat i de les organitzacions de dones i feministes en l'elaboració de les EPPs i en tots aquells processos de planificació de la cooperació al desenvolupament que incorporin el diàleg sobre polítiques.

R3. Haver promogut l'ús de diagnòstics sobre les bretxes de gènere existents als països prioritaris de la cooperació catalana, les polítiques públiques per fer-hi front i l'agenda i estratègies del moviment de dones i feminista en la planificació de la cooperació al desenvolupament.

O2. Traslladar el compromís polític amb l'equitat entre dones i homes a totes les fases del cicle dels projectes i programes de les línies estratègiques de desenvolupament, acció humanitària, i educació i capacitats incorporant de manera efectiva la perspectiva de gènere.

R1. Haver incrementat al final del període les actuacions de la cooperació catalana que promouen de manera significativa i principal la igualtat de gènere d'acord amb el marcadore d'igualtat de gènere del CAD.

R2. Haver elaborat plans d'acció de gènere vinculats a les actuacions liderades per l'ACCD amb indicadors de compliment, assignació de recursos i definició de responsabilitats i haver-ne iniciat l'elaboració amb els departaments i organismes de la Generalitat.

R3. Haver consolidat la producció, recollida i gestió de la informació per permetre valorar els avanços pel que fa a la incorporació de la perspectiva de gènere en totes les actuacions de cooperació al desenvolupament.

O3. Contribuir a la institucionalització de l'equitat entre dones i homes al conjunt dels actors de la cooperació catalana.

R1. Haver millorat les condicions i capacitats institucionals i impulsat els processos de canvi organitzacional necessaris per a fer efectiva la incorporació de la perspectiva de gènere en la DGCDH i l'ACCD.

R2. Haver contribuït a millorar les condicions i capacitats institucionals per a fer efectiva la incorporació de la perspectiva de gènere entre els agents públics i privats de la cooperació al desenvolupament catalana i a impulsar els processos de canvi organitzacional que promoguin l'equitat entre dones i homes.

5.2. Promoure el respecte integral i la consolidació dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en el conjunt de l'acció de cooperació al desenvolupament del govern.

L'enfocament de capacitats aplicat al concepte de desenvolupament humà converteix la cooperació al desenvolupament en un procés d'ampliació d'oportunitats, capacitats i llibertats de les persones amb l'objectiu que puguin viure una vida que considerin digna. Aquest enfocament situa a la promoció de la democràcia i els drets humans en el nucli dur de l'agenda de la cooperació al desenvolupament, pel seu valor intrínsec – consolidat com a marc normatiu universal amb la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 i el posterior desplegament d'altres instruments jurídics internacionals - i per la seva forta associació amb els processos d'ampliació de les capacitats de realització vital. A més, i de forma ineludible, aquest procés d'ampliació de capacitats i llibertats, requerirà, d'un entorn lliure de violència en el que es pugui gestionar de forma sistèmica el conflicte.

La política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat, partint del marc doctrinal que recull la Llei (art. 3), es compromet a la promoció, la protecció, la garantia i la defensa dels drets humans i en destaca tant la seva dimensió col·lectiva, amb el reconeixement dels drets del poble a la defensa i la promoció de la cultura, la llengua i la identitat pròpies, com els drets econòmics, socials i culturals i els drets emergents com són el dret a la pau, el dret a la ciutat i el dret a l'aigua, entre d'altres. Això suposarà que les actuacions de cooperació de la Generalitat promoguin el respecte a les persones i pobles com a titulars de drets, i, també, que les institucions públiques compleixin les seves obligacions vers la ciutadania com a titulars de deures. Per tant, per tal de promoure el respecte integral i la consolidació dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en el conjunt de l'acció de cooperació al desenvolupament del govern, es fomentarà la consolidació de sinèrgies entre els diferents organismes de la Generalitat vinculats al foment de la pau i dels drets humans.

En la mateixa línia, el compromís internacional per millorar l'eficàcia de l'ajut-específicament en el marc del PAA-, ha posat l'èmfasi en la importància d'apoderar a la ciutadania i la societat civil dels països socis per a convertir-los en protagonistes dels seus propis processos de desenvolupament –mitjançant la participació i també, i molt important, el control polític democràtic-, així com les institucions, polítiques i procediments d'aquests països per a refermar la responsabilitat de les autoritats públiques en la provisió de bens i serveis públics.

En aquest sentit, cal tenir present que Catalunya compta amb una forta tradició en la generació d'espais de concertació política i social, amb un clar protagonisme d'una societat civil vigorosa, hereva d'una tradició de construcció col·lectiva en els moments en que no es comptava amb institucionalitat democràtica pròpia. I on destaca també el

profitós treball de construcció pública des del món municipal, amb el clar lideratge dels ajuntaments catalans.

Partint d'aquestes capacitats i del marc de referència més amunt referit, la cooperació al desenvolupament del govern advoca per la promoció de la governança democràtica en el sistema internacional de l'ajut i també i especialment, en els països socis com un objectiu transversal d'aquesta política pública. Aquest fet, suposa, com ja es feia en el pla director precedent, optar per una estratègia doble que complementa l'abordatge transversal d'aquest objectiu amb un abordatge sectorial en forma d'objectiu estratègic.

A continuació se'n detallen els grans eixos de treball.

La concreció en el desplegament d'aquest objectiu transversal vindrà definida per la implementació de les Directrius de promoció dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social, que inclouran el drets dels pobles indígenes i minoritzats

5.2.1. Desplegar les directrius de promoció dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en el marc d'aquest mandat.

El mandat que s'obre amb el Pla director 2011-2014 es caracteritza pel desplegament efectiu d'aquest objectiu transversal d'acord als criteris, prioritats, i recomanacions que s'extreuen de les Directrius de promoció, protecció i garantia dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social.

Per a garantir un desplegament òptim esdevé necessari impulsar un procés d'apropiació de les directrius amb el conjunt d'actors de la cooperació al desenvolupament a Catalunya, amb els actors públics i privats dels països socis i també amb el conjunt de donants bilaterals i multilaterals amb els que es coordina i interactua la cooperació catalana.

El desplegament d'aquestes directrius no serà possible sense maldar esforços per millorar les capacitats dels actors, en especial els que tenen la responsabilitat de l'impuls i el desplegament de la mateixa en el si del govern així com per millorar la formació i sensibilització dels actors de la cooperació catalana

5.2.2. Incorporar l'enfocament dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en tot el cicle de la política pública de cooperació al desenvolupament.

El primer pas en l'aplicació d'aquest objectiu transversal esdevé desplegar-lo en el nivell estratègic, i per tant, en la planificació, seguiment i avaluació de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

Aquest exercici suposarà incorporar la perspectiva dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en el diàleg de polítiques amb el conjunt de donants bilaterals i multilaterals amb els que interactua i es coordina la cooperació del govern i, molt especialment, amb els interlocutors públics i privats dels països socis.

El diàleg en aquests termes serà especialment important en els moments d'elaboració, seguiment i avaluació de les EPPs en els països i pobles prioritaris i en la interlocució amb els organismes multilaterals en la participació i en la configuració de la doctrina internacional sobre l'ajut.

D'acord amb les especificitats de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, es posarà l'accent en la situació dels drets col·lectius, en el diàleg amb els governs no centrals i l'anàlisi dels processos de descentralització associats al principi de subsidiarietat, i en les agendes i prioritats de la societat civil organitzada, dels pobles indígenes i dels col·lectius tradicionalment exclosos.

En els exercicis de planificació, seguiment i avaluació geogràfica, la Generalitat haurà d'incorporar una anàlisi en clau de drets humans i governança democràtica que inclou, entre d'altres: l'anàlisi dels cicles polítics, el mapa d'actors i agendes en conflicte, dels processos polítics endegats en cada país i l'anàlisi de la situació dels mecanismes de garantia dels drets humans basant-se en les recomanacions i observacions derivades dels instruments internacionals de drets humans

5.2.3. Incorporar l'enfocament dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en totes les actuacions de cooperació al desenvolupament.

La promoció d'aquest objectiu transversal en el desplegament de la política pública de cooperació al desenvolupament té implicacions importants pel que fa a la concreció de prioritats sectorials i geogràfiques, així com pel que fa al desplegament instrumental en clau de modalitats i instruments de cooperació, i d'establiment d'aliances per a l'acció.

En relació amb les prioritats sectorials i geogràfiques definides per aquest pla director, l'exercici de transversalització obligarà a prioritzar en el desplegament de cada sector i en la priorització geogràfica dins cada país, aquelles actuacions amb més capacitat d'impactar positivament en la promoció, protecció i garantia dels drets humans (especialment els drets col·lectius dels pobles indígenes i les comunitats minoritzades), en l'enfortiment de capacitats institucionals (en tots els nivells de govern), i en l'apoderament d'actors (especialment la societat civil organitzada, les organitzacions de dones i feministes i els pobles indígenes i minoritzats).

Pel que fa al desplegament instrumental, la transversalització obligarà a explorar les fórmules més adients per a enfortir capacitats institucionals i apoderar actors des d'una perspectiva de drets mitjançant la cooperació bilateral directa, en concertació i a iniciativa d'altres actors, i també la multilateral. En el mateix sentit, les aliances per a l'acció en l'àmbit internacional, català i també amb els països i pobles del Sud es prioritzaran en clau de la seva rellevància per a promoure aquest objectiu transversal.

Quadre de resultats

O4. Desplegar les directrius de promoció dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en el marc d'aquest mandat.

R1. Haver promogut l'apropiació del document de directrius entre el conjunt d'actors de cooperació al desenvolupament.

R2. Haver generat les capacitats institucionals de la DGCDAAH i l'ACCD i l'Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans per tal d'impulsar, assessorar i desplegar les directrius.

O5. Incorporar l'enfocament dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en tot el cicle de la política pública de cooperació al desenvolupament.

R1. Haver incorporat l'enfocament de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social en el diàleg de polítiques amb els països socis i la comunitat internacional de donants.

R2. Haver incorporat l'enfocament de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social en les EPPs i en tots aquells processos i documents de planificació estratègica de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

R3. Haver incorporat l'enfocament de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social en els instruments i exercicis de seguiment i avaluació.

O6. Incorporar l'enfocament dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en totes les actuacions de cooperació al desenvolupament.

R1. Haver incorporat l'enfocament de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social en el desplegament de les prioritats sectorials i geogràfiques de cooperació al desenvolupament.

R2. Haver incorporat l'enfocament de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social en el desplegament de les modalitats i instruments de cooperació al desenvolupament.

R3. Haver incorporat l'enfocament de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social a l'hora d'identificar i generar aliances amb actors de desenvolupament del Nord i del Sud.

5.3. Promoure la sostenibilitat del desenvolupament en la seva triple dimensió -social (que inclou cultural i política), ambiental i econòmica- en tots els àmbits de la cooperació per al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

El model de desenvolupament predominant, basat en el creixement econòmic il·limitat, desigual i en la sobreexplotació dels recursos naturals, està tenint un impacte negatiu de forma global i en els ecosistemes, entesos com el conjunt d'éssers vius —incloent l'ésser humà i les societats— que habiten en un territori determinat i les relacions que estableixen entre si. Als països del Sud és on es fa més evident aquest impacte, afectant directament als col·lectius més desafavorits i incrementant encara més les desigualtats socials, econòmiques i polítiques existents.

Per tant, es constata la necessitat de promoure models de desenvolupament sostenibles en la seva triple dimensió (ambiental, social –que inclou les dimensions cultural i política- i econòmica) entesos com la promoció d'una relació harmònica i respectuosa amb els ecosistemes i dins d'ells entre les societats i entre els col·lectius que les constitueixen, de forma integral i equitativa. Aquesta visió s'ha impulsat des de les teories --com l'ecofeminisme o ,la teoria del decreixement- i els moviments socials del nord i del sud que s'ha posat en pràctica per comunitats d'arreu del món , especialment des de la cosmovisió dels pobles indígenes, com el *Sumak Kawsay* o *Suma Qamaña* (bon viure), entre d'altres. Alhora, diferents conferències i consensos internacionals emfatitzen la importància de prioritzar la sostenibilitat de forma global (Agenda 21, Declaració de Rio i Rio +10 sobre Medi Ambient i Desenvolupament) dins el marc de les cimeres mundials sobre el desenvolupament de Nacions Unides.

El desenvolupament sostenible és, doncs, un procés i alhora també una fita que inclou la interrelació equitativa d'aspectes socials, ambientals i econòmics promovent una solidaritat entre generacions en aquests tres àmbits. En aquesta línia, l'Informe de la Comissió Brundlant de l'any 1987 de Nacions Unides defineix el concepte de desenvolupament sostenible com aquell desenvolupament on les necessitats presents, no comprometen les capacitats de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats.

En concret, la dimensió econòmica de la sostenibilitat emfatitza que en el desenvolupament es maximitzarà el benestar de les societats i l'eradicació de la pobresa a través d'un òptim i eficient ús dels recursos naturals. La dimensió social destaca la relació entre els éssers humans i la natura de forma equilibrada, igualitària i respectuosa, garantint les necessitats i els interessos estratègics dels diferents grups,

ètnies i cultures i una presa de decisions participativa des de la base, considerant de manera especial el dret dels pobles indígenes a la cultura i a la biodiversitat . Ambdues dimensions inclouen l'equitat en l'accés, control i ús de recursos i beneficis. Finalment la dimensió ambiental es centra en la gestió i la conservació dels recursos i dels ecosistemes. Aquesta dimensió és especialment rellevant per a la cooperació de la Generalitat de Catalunya i per això s'hi associa l'objectiu estratègic de sostenibilitat ambiental de la línia de desenvolupament.

La cooperació de la Generalitat, per tant, promourà el desenvolupament sostenible, en l'àmbit estratègic i en l'àmbit operatiu, així com el foment d'una cultura de la sostenibilitat entre els actors de la cooperació catalana i els actors dels països i pobles prioritaris i regions preferents del Sud.

5.3.1. Incorporar la sostenibilitat en la planificació, seguiment i avaluació estratègics de la política de cooperació al desenvolupament

En relació amb l'àmbit estratègic, es prioritzarà l'elaboració i l'adopció d'unes directrius de sostenibilitat com a full de ruta de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat per a transversalitzar de forma efectiva la sostenibilitat en tots els àmbits i sectors. Es farà especial èmfasi en la promoció de processos participatius per l'elaboració de les esmentades directrius, incloent als diferents actors de la cooperació per al desenvolupament amb expertesa teòrica i pràctica amb l'objectiu d'incorporar les lliçons apreses i les recomanacions sorgides en aquest camp.

Alhora, en les fases de planificació, seguiment i avaluació estratègiques es promourà l'alineament amb les estratègies de desenvolupament sostenible dels països prioritaris i regions preferents per tal de tenir en compte i incorporar les seves prioritats i objectius i, al mateix temps, per seguir les recomanacions internacionals pel que fa als principis d'eficàcia i qualitat de l'ajut.

Pel que fa a l'avaluació, es farà especial èmfasi en les avaluacions d'impacte ex- ante i ex-post com a mecanisme de valoració prèvia i posterior dels efectes potencials i reals de les intervencions.

5.3.2. Incorporar la transversalització de la sostenibilitat en tot el cicle de les actuacions de la Cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

En relació amb l'àmbit operatiu, s'incorporarà la transversalització de la sostenibilitat en tot el cicle dels les actuacions de la cooperació de la Generalitat de Catalunya. Aquestes actuacions inclouen els programes i projectes de desenvolupament, d'acció humanitària i d'educació per al desenvolupament. Així, es transversalitzarà la sostenibilitat en les fases de identificació, formulació, implementació, seguiment i avaluació de les actuacions, seguint les etapes de l'enfocament del marc lògic.

També es farà un especial èmfasi a cercar mecanismes d'anàlisi i mesura de si s'està incorporant i com s'està fent de forma efectiva la transversalització de la sostenibilitat, per tal de poder fer seguiment i avaluar l'evolució en aquesta línia. Concretament es farà una anàlisi de les diferents tendències i recomanacions, a Catalunya i en l'àmbit internacional, en relació amb possibles marcadors que s'adaptin a les especificitats de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat.

En la mateixa línia que en l'objectiu anterior, pel que fa a l'avaluació, es farà un especial èmfasi en la implementació d'avaluacions d'impacte ex-ante i ex-post. En el primer cas, es duran a terme aquest tipus d'avaluacions ex-ante per a preveure i evitar possibles efectes de les actuacions concretes abans de implementar-les. En el segon

cas les avaluacions d'impacte ex-post, poden servir per analitzar de forma acurada aquells efectes positius, negatius, esperats i no esperats de les actuacions per tal d'extreure'n lliçons apreses i recomanacions per a incorporar en intervencions futures.

5.3.3. Contribuir a crear una cultura de la sostenibilitat entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament, especialment als països i pobles prioritaris i regions preferents.

Pel que fa a la cultura de la sostenibilitat, s'incentivarà com a mecanisme d'incrementar els coneixements, les capacitats i, de retruc, la consciència sobre la importància que totes les actuacions tant individuals com col·lectives han de fomentar la sostenibilitat social, ambiental i econòmica.

Per tant, la promoció de la cultura de la sostenibilitat es centrarà tant en el nivell intraorganitzacional com entre els actors de la cooperació catalana del Nord i del Sud a través de l'enfortiment de capacitats i la incorporació de bones pràctiques i experiències exitoses en aquest àmbit. Al mateix temps es promourà la consolidació de sinèrgies entre els diferents organismes de la Generalitat vinculats a la promoció de la sostenibilitat. En especial, s'enfortirà la col·laboració entre la DGCDAAH, l'ACCD, el Departament de Medi Ambient i Habitatge i el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) amb la finalitat de cercar complementarietats, promoure la coordinació i no duplicar esforços en la promoció del desenvolupament sostenible.

Quadre de resultats

07. Incorporar la sostenibilitat en la planificació, seguiment i avaluació estratègics de la política de cooperació al desenvolupament

R1. Haver elaborat, adoptat i desplegat unes directrius de sostenibilitat a través de la promoció de processos participatius amb els diferents actors de la cooperació catalana que incorpori la visió dels països i pobles prioritaris i regions preferents.

R2. Haver incorporat progressivament la transversalització de la sostenibilitat en els instruments de la planificació estratègica de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R3. Haver incorporat progressivament la transversalització de la sostenibilitat en el seguiment i l'avaluació dels instruments de planificació i dels components estratègics de la política de cooperació (objectius transversals, línies i objectius estratègics, prioritats geogràfiques, modalitats i instruments), fent especial èmfasi a les avaluacions d'impacte ex-ante i ex-post

08. Incorporar la transversalització de la sostenibilitat en tot el cicle de les actuacions de la Cooperació de la Generalitat de Catalunya

R1. Haver introduït la transversalització efectiva de la sostenibilitat en la planificació, implementació, seguiment i avaluació dels projectes i programes de desenvolupament, acció humanitària i educació i capacitats, fent especial èmfasi a les avaluacions d'impacte ex-ante i ex-post.

R2. Haver introduït un marcadore de sostenibilitat per mesurar el nivell d'incorporació de la sostenibilitat en les actuacions de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

09. Contribuir a crear una cultura de la sostenibilitat entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament als països i pobles prioritaris i regions preferents

R1. Haver creat les condicions adequades per a fer efectiva la transversalització de la sostenibilitat en la DGCDAAH i l'ACCD.

R2. Haver enfortit les capacitats de la DGCDAAH i l'ACCD pel que fa a la sostenibilitat a través de la dotació dels recursos humans, econòmics i materials necessaris.

R3. Haver impulsat la consolidació de sinergies col·laboratives entre diferents organismes de la Generalitat de Catalunya de cooperació per al desenvolupament i els vinculats a la promoció de la sostenibilitat.

R4. Haver donat suport a l'increment de les capacitats dels actors de la cooperació catalana pel que fa a la transversalització de la sostenibilitat.

R5. Haver donat suport a l'increment de les capacitats dels actors del Sud, fent especial èmfasi als sectors tradicionalment exclosos, pel que fa a la transversalització de la sostenibilitat.

R6. Haver promogut l'apropiació, per part de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, de les bones pràctiques dels actors del Nord i del Sud en relació a la transversalització efectiva de la sostenibilitat.

6. Prioritzar sectorialment d'acord amb el valor afegit de la cooperació catalana

La política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya pretén contribuir, d'una banda, a la millora de les condicions de vida de les persones i pobles dels països socis i donar resposta a les crisis humanitàries i d'emergència que els puguin afectar. D'altra banda, té com a objectiu canviar les actituds de la ciutadania catalana envers la realitat del Sud, així com fer incidència en l'àmbit internacional per combatre les desigualtats de caire divers que afecten les relacions entre el Nord i el Sud.

Aquestes prioritats impliquen reptes i objectius que no es poden assolir en un únic cicle de planificació de quatre anys. En coherència, el Pla director 2011-2014 manté les tres línies estratègiques de concentració sectorial iniciades en els Plans directors precedents, dues al Sud i una al Nord. Concretament:

1. Contribuir al desenvolupament dels països i dels pobles del Sud, d'acord amb les prioritats sectorials i estratègies que el Pla determina (Línia estratègica de desenvolupament). A aquesta línia es destinarà entre un **70%** i un **73%** dels recursos.

2. Fer front, mitjançant l'acció humanitària, a catàstrofes d'origen natural, socio-natural i humà (Línia estratègica d'acció humanitària). A aquesta línia es destinarà entre un **7%** i un **10%** dels recursos.

3. Fomentar el coneixement i el compromís cívic de la ciutadania de Catalunya (Línia estratègica d'educació pel desenvolupament). A aquesta línia es destinarà entre un **15%** i un **17%** dels recursos.

Adicionalment, es destinarà entre un 3% i un 5% dels recursos a l'objectiu d'enfortiment de les capacitats dels actors de la cooperació catalana (vegeu objectiu 12.3).

Quadre de resultats

R1. Haver destinat entre un 70% i un 73% dels recursos d'AOD de la Generalitat de Catalunya a la Línia estratègica de desenvolupament.

R2. Haver destinat un 85% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament als set objectius estratègics de desenvolupament d'aquesta línia.

R3. Haver destinat un mínim del 15% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament a l'objectiu estratègic de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social.

R.4 Haver destinat un mínim del 15% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament a l'objectiu estratègic d'apoderament de les dones.

R5. Haver destinat un 20% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament als drets i serveis socials bàsics definits en el Consens d'Oslo del 1996.

R6. Haver destinat entre un 7% i un 10% dels recursos d'AOD de la Generalitat de Catalunya a la Línia estratègica d'acció humanitària.

R7. Haver destinat el 65% dels recursos de línia d'acció humanitària als objectius específics vinculats a les crisis de llarga durada, les crisis oblidades i la reducció de riscos de desastres (OE.1.1 i OE.1.2) i el 35% restant a l'objectiu de contribuir a satisfer les necessitats immediates de les poblacions afectades per desastres (OE.1.3).

R8. Haver destinat entre un 15% i un 17% dels recursos d'AOD de la Generalitat de Catalunya a la Línia estratègica d'educació pel desenvolupament.

R9. Haver destinat entre un 3% i un 5% dels recursos d'AOD de la Generalitat de Catalunya a enfortir les capacitats dels actors de la cooperació catalana (vegeu objectiu 12.3)

A. Línia estratègica de desenvolupament

La línia estratègica de desenvolupament ha de rebre entre un 70% i un 73% del total de recursos del Pla. Un 85% d'aquests recursos, cal destinar-los a set objectius estratègics de desenvolupament. Els dos primers fan referència als drets socials bàsics (dret a la salut i dret a l'educació); el tercer a les capacitats productives, comercials, sindicals i l'ocupació; els tres següents, a la singularització dels objectius transversals (drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social, apoderament de les dones i sostenibilitat ambiental i dret a l'aigua), i el darrer, a la construcció de pau.

L'objectiu estratègic d'apoderament de les dones representa un àmbit d'actuació prioritari per a la cooperació catalana per la seva capacitat transformadora i importància per al desenvolupament humà sostenible, per la qual cosa s'hi associa un percentatge de despesa mínim del 15% de la línia estratègica de desenvolupament, seguint les recomanacions de destinació de recursos addicionals de la Plataforma d'Acció de Beijing.

D'altra banda, es destina un mínim del 15% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament a l'objectiu estratègic de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social per tractar-se de l'àmbit d'actuació amb major capacitat de transformació de les estructures sociopolítiques que perpetuen una distribució desigual del recursos i d'ampliació d'oportunitats de realització vital.

Finalment, el 15% de la línia de desenvolupament que no es destini als set objectius estratègics s'ha de dedicar a altres objectius de desenvolupament en els països socis, sobre els quals hi hagi un ampli consens entre els diversos actors del nord i del sud, que estiguin alineats amb l'agenda internacional de desenvolupament i que compreguin, entre altres, la cooperació cultural, la cooperació esportiva, el dret a l'habitatge i el suport a l'autonomia i els drets de les persones amb discapacitats dels països del sud. Així mateix, caldrà explorar les possibilitats d'impulsar el treball en altres àmbits de caràcter relacional com el fenomen migratori, que trenquen la lògica compartimentada dels enfocaments sectorials clàssics.

D'una manera complementària i d'acord amb els compromisos del Programa d'acció

de la Cimera sobre Desenvolupament Social de Copenhaguen del 1995, es destina un 20% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament als drets i serveis socials bàsics definits posteriorment en el Consens d'Oslo del 1996: educació bàsica, atenció primària de salut, població, salut reproductiva, programes de nutrició, aigua potable i de sanejament.

A.1. OBJECTIU ESTRATÈGIC DEL DRET A LA SALUT

1. Promoure el dret a la salut a través de l'accés equitatiu als sistemes de salut públics o amb vocació de servei públic de qualitat.

El dret a gaudir del nivell més alt possible de salut física, mental i social no només és un dret fonamental sinó que és una condició bàsica per a poder enfortir i millorar altres capacitats estretament lligades al desenvolupament humà. Catalunya, amb el seu singular sistema de salut i la seva experiència demostrada en diversos sectors sanitaris (gestió dels serveis de salut i desenvolupament de l'atenció primària, formació, recerca i desenvolupament aplicada i participació dels ens locals), pot contribuir a la millora dels sistemes de salut dels països socis.

El Pla director desplega aquesta contribució al voltant de tres eixos bàsics que parteixen de les necessitats i prioritats dels països socis, dels compromisos internacionals i de l'expertesa i la trajectòria dels actors catalans.

En primer lloc, el Pla director comparteix els plantejaments de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) quan afirma que els sistemes de salut basats en l'atenció primària de salut són els més adequats per a fer front als problemes que afecten la salut mundial i, més concretament, la manca de cobertura i equitat. En coherència, es pretén donar suport a l'enfortiment dels sistemes públics de salut, especialment l'atenció primària (segons els principis de la declaració d'Alma Ata de 1978), d'acord amb les prioritats dels països socis. Així mateix, es vol promoure la salut comunitària com a mecanisme d'apropar els sistemes de salut a les comunitats, a través de la figura dels i les agents de salut.

Paral·lelament s'emfatitza la importància del dret a la salut materno- infantil i a la promoció de la salut sexual i salut reproductiva des d'un enfocament de drets de les dones d'acord amb les diferents conferències internacionals de Nacions Unides sobre població i desenvolupament i sobre les dones, la Declaració de Barcelona de 2007 (que es marca com a objectiu fer de la salut sexual i reproductiva una realitat a l'Àfrica), i els ODM, el compliment dels quals en aquest àmbit presenta seriosos interrogants.

Finalment, i d'acord amb els compromisos internacionals, es posa una especial atenció a la lluita contra les malalties infeccioses greus destacant-ne entre elles el VIH/sida, la malària i la tuberculosi, així com les Malalties de Transmissió Sexual (MTS) i les malalties oblidades (la tripanosomiasis americana o malaltia de Chagas, la tripanosomiasis africana o malaltia de la son, la leishmaniasis, i la lepra entre altres), que necessiten d'una major inversió en recerca i desenvolupament per a disposar de diagnòstics i tractaments adequats.

De manera complementària i en compliment de l'objectiu transversal de promoure l'equitat entre dones i homes, es tindran en compte els condicionants de gènere que afecten la salut de les persones, especialment de les dones i les nenes.

Aquests eixos es concreten en els objectius específics i resultats següents:

Objectiu específic 1.1. Enfortir els sistemes públics de salut, especialment l'atenció primària, d'acord amb les prioritats dels països socis.

Resultat 1.1.1. Haver contribuït a augmentar les capacitats locals de gestió, organització, formació i recerca en salut, i també les prestacions de serveis de salut a escala estatal, nacional, i local als usuaris i usuàries.

Resultat 1.1.2. Haver contribuït a millorar l'accés als medicaments essencials de qualitat, llur distribució i llur utilització correcta.

Resultat 1.1.3. Haver donat suport les estratègies dels països socis pel que fa al desenvolupament dels programes de salut comunitària.

Resultat 1.1.4. Haver contribuït a promoure les sinèrgies entre la medicina tradicional i la medicina científica/occidental com a estratègia de sostenibilitat social i ambiental dels sistemes públics de salut.

Objectiu específic 1.2. Millorar la salut sexual i la salut reproductiva i reduir la morbimortalitat materna i infantil, especialment de les poblacions més desfavorides, des d'un enfocament de drets.

Resultat 1.2.1. Haver potenciat l'existència, el funcionament, les capacitats, l'accés i l'ús dels serveis bàsics de salut sexual i salut reproductiva amb vocació de servei públic dirigits als homes i les dones, amb una atenció especial als i les adolescents i als problemes de salut sexual i salut reproductiva que generen més morbi- mortalitat.

Resultat 1.2.2. Haver contribuït a la millora de la salut materno-infantil en tot el procés de l'embaràs, en el part i el puerperi assegurant uns serveis de prevenció i atenció adequats.

Resultat 1.2.3. Haver contribuït a la millora de la salut infantil, especialment dels i les menors de cinc anys, assegurant la prevenció i atenció de malalties amb el seguiment de l'estratègia AIMPI (atenció integral de les malalties prevalents en la infància) impulsada per l'OMS.

Resultat 1.2.4. Haver contribuït a abordar les pràctiques tradicionals i convencionals perjudicials per a la salut i la sexualitat de les dones i les menors, amb especial atenció a la prevenció de la pràctica de la mutilació genital femenina

Resultat 1.2.5 Haver contribuït a millorar els coneixements, les actituds i pràctiques sobre salut sexual i salut reproductiva a través de diagnòstics comunitaris participatius i accions d'educació per a la salut.

Objectiu específic 1.3. Contribuir a la lluita contra les principals malalties infeccioses greus, especialment el VIH/sida, la malària i la tuberculosi, així com les MTS i les malalties oblidades.

Resultat 1.3.1. Haver contribuït a la formació del personal professional sanitari i a la millora de les capacitats de gestió i vigilància epidemiològica dels sistemes de salut pel que fa a l'atenció a aquestes malalties.

Resultat 1.3.2. Haver contribuït a augmentar el control, la prevenció i l'accés a la diagnosi i al tractament adequats de les malalties infeccioses greus prioritzades i de les malalties oblidades.

Resultat 1.3.3. Haver contribuït a la innovació i la recerca aplicada pel que fa a la prevenció, diagnosi i tractament de les malalties infeccioses greus prioritzades i de les malalties oblidades.

A.2. OBJECTIU ESTRATÈGIC DEL DRET A L'EDUCACIÓ

2. Millorar la cobertura, la qualitat i les capacitats dels sistemes educatius públics o amb vocació de servei públic per satisfer les necessitats bàsiques d'aprenentatge dels sectors de la població amb menys oportunitats, tot potenciant l'educació intercultural multilingüe.

Des de mitjan segle XX, en el marc de la Declaració universal dels drets humans, es reconeix i es proclama que tota persona té dret a l'educació. L'educació, en tant que dret fonamental esdevé un fi, i alhora, una condició indispensable, que no pas suficient, per al desenvolupament. L'educació és part de les necessitats socials bàsiques, un dels compromisos de la declaració de Copenhaguen i de l'agenda internacional de desenvolupament, i és alhora un element bàsic de l'enfocament de capacitats, en ser-ne un prerrequisit. A partir de l'experiència de la cooperació catalana en el sector educatiu i l'agenda que deriva dels compromisos internacionals, aquest Pla director proposa concentrar els esforços per a garantir l'exercici del dret a l'educació en els següents aspectes.

En primer lloc, enfortir els sistemes públics d'educació i acompanyar, seguint els principis d'harmonització i alineació, a les estratègies d'educació dels països socis. En el marc dels ODM per al 2015, contribuir a garantir l'escolarització universal bàsica i a superar les barreres d'accés i permanència al sistema educatiu, amb una especial atenció a les situacions de discriminació per raó de gènere.

En segon lloc, promoure actuacions orientades a satisfer les necessitats d'aprenentatge i formació de les persones adultes. L'objectiu es desdobra, per una banda, en donar suport a les iniciatives encaminades a eradicar l'analfabetisme entre les persones adultes i, per l'altra, en dotar-les dels coneixements i les competències bàsiques i imprescindibles per millorar la seves habilitats tècnico-professionals. Aquesta perspectiva dual troba el seu correlat amb els esforços de la comunitat de donants i dels països del sud, manifestada en la Declaració Mundial de 1990 sobre Educació per Tothom, en augmentar en un 50 per cent el nombre de persones adultes alfabetitzades al 2015 i en promoure programes adequats per a l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

Finalment, promoure l'educació intercultural i multilingüe amb la finalitat de contribuir a una educació de qualitat i en coherència amb els valors de la cooperació catalana i la doctrina internacional. La Convenció de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) sobre Protecció i Promoció de la Diversitat de les Expressions Culturals de 2005 parteix del principi d'igual dignitat de totes les cultures i exhorta a la cooperació i solidaritat internacionals a donar suport als països del Sud per tal que la seva especificitat cultural, inclosa la lingüística, pugui perdurar en el temps i prosperar. La Declaració de les Nacions Unides sobre els drets dels pobles indígenes de 2007 apunta en una direcció similar quan afirma que tots els pobles contribueixen, a través de la diversitat i riquesa cultural, al patrimoni comú de la

humanitat. I es reconeix, de manera explícita, el dret dels pobles indígenes a establir sistemes educatius en que la llengua vehicular sigui la pròpia així com els mètodes culturals d'ensenyament i aprenentatge. Concretament, aquests eixos es concreten en els objectius específics i resultats següents:

Objectiu específic 2.1. Enfortir els sistemes públics d'educació d'acord amb les prioritats dels països socis que garanteixin un accés equitatiu a un ensenyament primari i secundari de qualitat, amb una atenció especial a l'escolarització de les nenes i les adolescents.

Resultat 2.1.1. Haver contribuït a garantir una escolarització primària universal, inclusiva, flexible i adaptable a les dinàmiques i les especificitats locals i a combatre les altes taxes d'abandonament i absentisme escolar.

Resultat 2.1.2. Haver contribuït a suprimir les disparitats, les barreres d'accés i de permanència i les discriminacions per raó de gènere en l'ensenyament primari i secundari, amb especial atenció a la protecció de les nenes contra la violència masclista a l'escola.

Resultat 2.1.3. Haver contribuït a la millora de l'educació especial de persones amb discapacitats físiques, psíquiques i sensorials i a la dotació de recursos didàctics ad hoc.

Resultat 2.1.4. Haver promogut la incorporació efectiva de les perspectives de gènere, de sostenibilitat i de drets humans en l'elaboració de les polítiques públiques educatives.

Resultat 2.1.5. Haver millorat les capacitats dels i les docents i la dotació de recursos de les escoles, prestant especial atenció a la capacitat de formar formadors/es i docents d'educació superior.

Resultat 2.1.6. Haver contribuït a millorar les capacitats organitzatives de la comunitat educativa així com la seva participació i incidència en les polítiques públiques educatives.

Objectiu específic 2.2. Satisfer les necessitats bàsiques d'aprenentatge de les persones adultes, promovent la seva alfabetització, facilitant-les l'accés equitatiu a l'educació bàsica i la formació continuada, i donant resposta a les seves necessitats de formació professional.

Resultat 2.2.1. Haver contribuït a promoure l'alfabetització de les persones adultes, especialment de les dones i, sempre que sigui possible, en la llengua materna.

Resultat 2.2.2. Haver contribuït a garantir un accés equitatiu a l'educació bàsica i la formació continuada de les persones adultes.

Resultat 2.2.3. Haver contribuït a donar resposta a partir d'actuacions de complementarietat i subsidiarietat entre l'educació formal i l'educació no formal a les necessitats de formació tècnica i professional dels col·lectius amb especial vulnerabilitat

Objectiu específic 2.3. Contribuir a l'enfortiment de les identitats dels pobles indígenes i cultures minoritzades a partir de l'educació multilingüe

Resultat 2.3.1. Haver contribuït a incorporar i millorar la qualitat de l'educació intercultural multilingüe i les llengües territorials en el sistema d'educació pública, o amb vocació de servei públic, i en tots els nivells d'ensenyament.

Resultat 2.3.2. Haver contribuït a millorar les capacitats legislatives i executives dels governs estatals i locals competents per garantir una educació amb identitat pròpia i de qualitat pels pobles indígenes i cultures minoritzades.

Resultat 2.3.3. Haver millorat la formació i les capacitats dels i les docents dels sistemes d'educació intercultural multilingüe i la dotació de recursos didàctics en les llengües autòctones mitjançant la investigació, normativització i normalització de les llengües autòctones.

Resultat 2.3.4. Haver contribuït a la defensa, el reconeixement, la revalorització i el desenvolupament de la cultura i llengua dels pobles indígenes i minoritzats

A.3. Objectiu estratègic de capacitats productives, comercials, sindicals i ocupació

3. Promoure i enfortir les capacitats productives, amb un especial èmfasi en la sobirania alimentària, comercials i sindicals, així com ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits.

El creixement econòmic equitatiu, la millora de les capacitats productives, les relacions comercials justes i el dret a un treball en condicions dignes són factors cabdals per al desenvolupament i per aconseguir que les persones i les poblacions més desfavorides assoleixin un nivell de vida digne. Les capacitats productives i ocupacionals no es poden deslligar del dret a una alimentació adequada, en garantia de la qual els governs descentralitzats tenen un paper fonamental, com es desprèn de la Declaració de Dakar de 2010.

Aquest pla director emmarca el dret a l'alimentació en el concepte més ampli de sobirania alimentària, entesa com el dret dels pobles a definir llurs polítiques agràries en un marc de desenvolupament sostenible i posa l'accent en l'enfortiment de les capacitats de les poblacions dedicades a l'agricultura familiar, la ramaderia i la pesca artesanal, com també en la importància dels sabers tradicionals. Inclou polítiques i estratègies de producció, distribució i consum d'aliments, d'accés i control dels recursos necessaris per a la producció, però també de regulació comercial internacional.

D'altra banda, aprofitant la trajectòria i l'experiència de Catalunya en la promoció de la petita i mitjana empresa, incloent-hi el cooperativisme i les experiències d'economia social i comerç just, s'ha optat també per promoure i reforçar el teixit productiu i empresarial i per assegurar que el creixement econòmic és equitatiu i es tradueix en una reducció de la pobresa i en la generació de desenvolupament humà sostenible. Això requereix, al seu torn, de la promoció de marcs i espais reguladors transparents que facilitin un entorn favorable a aquest teixit emprenedor.

Ara bé, les capacitats productives i comercials en una economia global com l'actual han d'anar acompanyades de capacitats organitzatives i d'incidència política d'aquells col·lectius emprenedors. En conseqüència, dins aquest objectiu es vol fer una atenció especial a l'acció col·lectiva orientada a la defensa d'interessos comuns i que tinguin com a objectiu la facilitació i la millora de les relacions comercials dels països socis en la comercialització justa dels seus productes.

Finalment, aquest pla director es fa ressò de la Declaració de l'Organització Internacional del Treball (OIT) sobre la justícia social per a una globalització equitativa, de 2008, i reconeix la importància de la creació de treball digne i productiu, destinat especialment a les dones i a les persones joves, mitjançant la promoció de l'ocupació en un entorn institucional i social sostenible capaç d'adoptar i garantir mesures de protecció social (seguretat social i protecció dels treballadors i treballadores) adaptades a les circumstàncies nacionals, capaç també de promoure el diàleg social i el tripartisme i de respectar, promoure i aplicar els principis i drets fonamentals en el treball. Alhora, la Resolució del 2009 *Per recuperar-se de la crisi: un pacte mundial per a l'ocupació* de l'OIT, planteja que la resposta a la crisi hauria d'afavorir, entre altres coses, una economia més respectuosa amb el mediambient, el respecte als drets de les persones treballadores, la promoció de la igualtat de gènere i la protecció de les persones vulnerables.

Concretament, aquestes prioritats es despleguen per mitjà dels objectius específics i resultats següents:

Objectiu específic 3.1. Promoure el dret a la sobirania alimentària de les poblacions dels països del sud, en un marc de desenvolupament sostenible.

Resultat 3.1.1. Haver contribuït a la millora en l'accés, el control i l'ús sostenible dels recursos productius a partir dels quals s'obtenen els aliments per part dels petits productors i productores, les persones camperoles, ramaderes i pescadores així com les persones indígenes, especialment de les dones.

Resultat 3.1.2. Haver promogut la recuperació o la creació del teixit productiu bàsic (agrícola, pecuari i pesquer) que permeti una explotació sostenible dels recursos, especialment en l'àmbit local.

Resultat 3.1.3. Haver contribuït a millorar l'accés a les fonts de finançament, als coneixements i a les tècniques adaptades localment i dirigides a la millora de la productivitat i la diversificació.

Resultat 3.1.4. Haver contribuït a l'establiment d'un marc institucional i unes polítiques públiques favorables al desenvolupament d'un medi rural viable econòmicament i social que afavoreixi la producció sostenible, el consum responsable i el comerç local dels aliments.

Objectiu específic 3.2. Promoure i millorar les capacitats productives i comercials amb un accent especial en el sectors més desfavorits.

Resultat 3.2.1. Haver contribuït a la diversificació i la millora de les alternatives de generació d'ingressos de les persones emprenedores (petits productors i productores, comerciants i altres), especialment de les dones, tot enfortint el teixit econòmic i empresarial (microempreses i petites i mitjanes empreses).

Resultat 3.2.2. Haver contribuït a la millora en l'accés a les fonts de finançament, a la innovació tecnològica adaptada a l'entorn i de baix impacte ambiental i a altres recursos de suport i de promoció de la producció i el comerç.

Resultat 3.2.3. Haver contribuït al desenvolupament d'un marc institucional i unes polítiques públiques de promoció econòmica local orientades a generar condicions favorables per a les microempreses i les petites i mitjanes empreses.

Objectiu específic 3.3. Enfortir les capacitats organitzatives i d'incidència política de les persones emprenedores (petits productors i productores, comerciants i altres) orientades al desenvolupament sostenible, a aprofitar les oportunitats del comerç nacional i internacional i a protegir-se dels seus impactes negatius.

Resultat 3.3.1. Haver facilitat la creació i la consolidació d'associacions gremials, empresarials, comercials, de cooperatives i altres fórmules col·lectives, especialment en el sectors més desfavorits, amb capacitats de negociació per a la defensa d'interessos comuns i per a la prestació de serveis als seus associats i associades, orientats al desenvolupament humà.

Resultat 3.3.2. Haver contribuït a la millora de la inserció dels productes dels petits emprenedors i emprenedores en la economia internacional i a enfortir les capacitats dels països socis en les negociacions comercials multilaterals, regionals o bilaterals.

Resultat 3.3.3. Promoure i millorar les capacitats productives comercials i d'incidència de les experiències d'economia social, comerç just i consum responsable.

Objectiu específic 3.4. Ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits, especialment de les dones i les persones joves.

Resultat 3.4.1. Haver contribuït a promoure l'ocupació en condicions de llibertat, igualtat, seguretat i dignitat humana, amb un èmfasi especial d'aquells col·lectius que operen en la informalitat.

Resultat 3.4.2. Haver contribuït a la creació de vincles i associacions entre els centres de formació ocupacional, les organitzacions empresarials, les organitzacions sindicals i els col·legis professionals

Objectiu específic 3.5 Contribuir a la solució dels conflictes laborals a través de l'enfortiment de les capacitats negociadores i institucionals de les organitzacions sindicals, així com promoure la Responsabilitat Social de les Empreses.

Resultat 3.5.1. Haver contribuït a la millora de les capacitats sindicals i de representació dels interessos dels treballadors i les treballadores assalariats i per compte propi per a la solució de conflictes laborals, amb una atenció especial a la participació de les dones i de les persones joves.

Resultat 3.5.2. Haver contribuït a la promoció de la Responsabilitat Social de les Empreses com una pràctica negociada i concertada amb les persones representants dels treballadors i les treballadores, especialment en la definició i acompliment dels estàndards laborals.

A.4. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE DRETS HUMANS, GOVERNANÇA DEMOCRÀTICA I ENFORTIMENT DEL TEIXIT SOCIAL

4. Afavorir, en el marc de la promoció de la governança democràtica, la participació, la inclusió i la transparència en la presa de decisions pública, la garantia i l'exercici efectiu de tots els drets humans individuals i col·lectius i l'apoderament dels actors i del teixit social amb més capacitat transformadora.

El PNUD ha estat reivindicant durant els darrers anys la importància de la governança democràtica i la qualitat de les institucions i les polítiques públiques per al bon funcionament dels mercats, la provisió de bens i serveis públics de qualitat i la promoció del desenvolupament. Al seu torn, el Parlament Europeu, en una resolució de 2009 sobre les relacions exteriors de la Unió Europea - en la línia marcada per l'informe "Per un concepte més ampli de llibertat" del 2005 elaborat pel Secretari General de les Nacions Unides- també ha destacat la importància de la democràcia i la governança per a la reducció de la pobresa, el desenvolupament sostenible, la pau i l'estabilitat. I entén que això no serà possible sense la creació d'espais de concertació amb una societat civil apoderada. Alhora, la Resolució posa l'accent en la importància d'enfortir la participació de les dones en la vida política i pública.

Complementàriament, en el marc de l'agenda sobre l'eficàcia de l'ajut, s'apela al compromís dels donants amb l'enfortiment de les institucions i els sistemes públics dels països socis (a Accra es reivindiquen els diferents nivells de govern) així com amb l'apoderament de la seva societat civil per tal de millorar el lideratge d'aquests països en els seus processos de desenvolupament.

En coherència amb el mandat que deriva de la comunitat internacional de donants, l'esperit de la Llei de cooperació al desenvolupament i les opcions preses en cicles de planificació anteriors, aquest pla identifica en la defensa i exigibilitat dels drets humans un dels objectius específics en el treball en aquest àmbit. L'especificitat de la cooperació catalana en el desplegament d'aquest objectiu suposa prestar una especial atenció als drets col·lectius d'acord amb instruments internacionals com el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals de 1966 com el Conveni 169 sobre Pobles Indígenes i Tribals en Països Independents de la Organització Internacional del Treball de 1989 o la Declaració de les Nacions Unides sobre els Drets dels Pobles Indígenes de 2007.

El segon objectiu específic es preocupa de la importància de disposar d'unes bones regles del joc, orientades pels principis democràtics i que permetin la coordinació i participació dels diferents actors en l'elaboració, la implementació, el seguiment i l'avaluació de polítiques públiques socialment justes i orientades als objectius del desenvolupament humà. Per al desplegament d'aquest objectiu cal tenir en compte que Catalunya compta amb una forta tradició en l'articulació d'espais de concertació política i social, amb un clar protagonisme de la seva societat civil.

La qualitat de la democràcia depèn no només de la qualitat de les seves institucions sinó de l'existència d'una societat civil apoderada i vigilant, i de la capacitat de renovació dels lideratges polítics. El tercer objectiu específic s'orienta a una agenda d'apoderament d'actors per a dotar-los de veu en els processos polítics i, en coherència amb els valors i els objectius transversals que guien aquesta política, posa un èmfasi especial en les dones, els pobles indígenes i els col·lectius tradicionalment exclosos dels espais de presa de decisions, mitjançant entre d'altres. L'educació en drets humans Així mateix, i pel que fa a la renovació de lideratges, es tindrà especial atenció a les persones joves i al paper que poden desenvolupar les associacions de persones joves.

El darrer objectiu específic s'ocupa de l'enfortiment dels governs descentralitzats, que en aplicació del principi de subsidiarietat, es troben en una situació privilegiada a l'hora de determinar les preferències i necessitats de la ciutadania i, a més, permeten l'obertura de nous canals democràtics que afavoreixen la participació i el control de la ciutadania en les polítiques i la gestió pública. Els ens locals catalans, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD), la societat civil i el govern de la

Generalitat disposen d'una experiència útil en l'acompanyament d'aquests processos, i en la complexa articulació de les relacions intergovernamentals que se'n deriven.

Aquest Pla director, en coherència amb el que s'acaba d'exposar, desenvolupa aquest objectiu estratègic de la línia de desenvolupament mitjançant els objectius específics i resultats següents.

Objectiu específic 4.1. Promoure, defensar i difondre el reconeixement, l'exigibilitat i l'exercici efectiu dels drets humans, amb especial atenció als drets col·lectius, als Drets Econòmics, Socials i Culturals (DESC) i als drets laborals.

Resultat 4.1.1. Haver contribuït a apoderar els diversos actors, en especial els no governamentals, i a generar ciutadania crítica, plenament conscient dels drets de què es dipositària i amb capacitat per exigir-ne el compliment efectiu.

Resultat 4.1.2. Haver contribuït a consolidar un estat de dret capaç de garantir l'exercici efectiu dels drets humans individuals i col·lectius, amb especial èmfasi en l'accés a una justícia independent i d'altres mecanismes no jurisdiccionals per part dels col·lectius més vulnerables.

Resultat 4.1.3. Haver contribuït a crear les condicions i els instruments que garanteixin l'exercici dels drets col·lectius, especialment pel que fa a l'articulació de les institucions polítiques, jurídiques, econòmiques, socials, esportives i culturals pròpies i les polítiques que se'n deriven.

Objectiu específic 4.2. Millorar la participació, la representativitat i el control democràtic en els espais de presa de decisions públiques i en l'elaboració, la implementació i l'avaluació de polítiques públiques socialment justes i eficaces.

Resultat 4.2.1. Haver contribuït a millorar la representació, la inclusió i la participació en els espais de concertació i de governança i en les institucions polítiques democràtiques, amb especial èmfasi en el sectors més desfavorits.

Resultat 4.2.2. Haver incrementat i enfortit els espais, mecanismes i procediments de control democràtic, de lluita contra la corrupció i de transparència en el funcionament de les institucions i la gestió dels recursos públics.

Resultat 4.2.3. Haver millorat els espais de participació i concertació del procés de planificació, implementació i avaluació de les polítiques públiques, les estratègies de desenvolupament, els plans i els programes dels diferents nivells de govern.

Objectiu específic 4.3. Enfortir les capacitats d'incidència política i transformació social en els països socis, especialment dels sectors tradicionalment exclosos (dones, persones indígenes i pobles minoritzats lingüísticament i cultural) en els espais de presa de decisions públiques.

Resultat 4.3.1. Haver contribuït a enfortir i generar lideratges democràtics renovadors amb capacitat de transformació social, amb especial atenció a les persones joves.

Resultat 4.3.2. Haver enfortit les capacitats d'acció col·lectiva dels sectors tradicionalment exclosos i la seva capacitat d'intervenir en la configuració i prioritització d'agendes polítiques.

Resultat 4.3.3. Haver promogut espais de concertació i diàleg en entorns complexos i/o conflictius mitjançant fórmules i instruments de negociació i gestió de conflictes que involucrin múltiples actors i interessos.

Resultat 4.3.4. Haver promogut les capacitats d'incidència política en la promoció de la governança democràtica global a través de xarxes en coherència amb l'Estratègia de Cooperació Multilateral al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

Objectiu específic 4.4. Acompanyar els processos de descentralització i articulació política del territori, i enfortir institucionalment els diferents nivells de govern per apropar els espais de presa de decisions a la ciutadania i millorar la provisió i la gestió de serveis públics.

Resultat 4.4.1. Haver donat suport als processos de descentralització política, administrativa i fiscal i a la millora de les relacions intergovernamentals.

Resultat 4.4.2. Haver contribuït a fer més democràtica i participativa l'elaboració dels pressupostos, les polítiques, plans i estratègies de desenvolupament locals.

Resultat 4.4.3. Haver promogut les capacitats per a una gestió local participativa, transparent i de qualitat.

Objectiu específic 4.5. Promoure els drets laborals i enfortir les capacitats d'incidència sociopolítica de les organitzacions sindicals i de defensa dels drets de les persones treballadores

Resultat 4.5.1. Haver contribuït a la millora i el respecte dels drets laborals dels treballadors i les treballadores, especialment de les dones i les persones joves, segons els estàndards de l'OIT i del Pacte Internacional dels DESC.

Resultat 4.5.2. Haver contribuït a la eradicació del treball infantil.

Resultat 4.5.3. Haver facilitat la creació i consolidació d'organitzacions sindicals amb capacitats de negociació per a la defensa dels interessos socioeconòmics dels treballadors i treballadores.

Resultat 4.5.4. Haver contribuït a la instauració o enfortiment d'un sistema de protecció social capaç de donar resposta als drets socials bàsics.

Objectiu específic 4.6. Promoure el reconeixement, l'exigibilitat i l'exercici efectiu dels drets col·lectius, que inclouen els drets dels pobles indígenes i minoritzats, i l'enfortiment de capacitats de les institucions, organitzacions i moviments encarregats de la seva promoció i garantia.

Resultat 4.6.1. Haver donat suport als processos de les organitzacions socials i els governs dels països socis per la ratificació, compliment i exigibilitats dels drets col·lectius dels pobles i nacionalitats indígenes recollits a la Declaració de Nacions Unides dels Drets dels Pobles Indígenes.

Resultat 4.6.2. Haver enfortit a les organitzacions, moviments i autoritats indígenes, amb una especial atenció a les dones, per tal de garantir la seva participació plena i efectiva en els processos i instàncies de presa de decisió locals, nacionals, regionals i internacionals.

Resultat 4.6.3. Haver recolzat a les organitzacions, moviments i autoritats indígenes en l'avenç del seu propi model de desenvolupament en coherència amb els seus valors, cosmovisions i propostes i a la traducció d'aquestes en polítiques públiques

A.5. OBJECTIU ESTRATÈGIC D'APODERAMENT DE LES DONES

5. Augmentar les capacitats i l'autonomia de les dones, reconèixer, visibilitzar i promoure la seva participació equitativa, real i efectiva en els processos de desenvolupament humà, particularment en tots els àmbits de la vida pública, la presa de decisions i l'economia, defensar i promoure tots els drets de les dones i combatre la violència masclista.

La igualtat entre les dones i els homes és, tal com proclamen les Nacions Unides i la Unió Europea, una qüestió de drets humans i de justícia social. Per a contribuir a aquest objectiu estratègic, el Pla Director se situa en el marc d'acció internacional impulsat per la CEDAW i la Declaració i la Plataforma d'Acció de Beijing, la qual adopta l'estratègia dual de promoure de manera transversal l'equitat entre dones i homes i alhora contribuir a l'apoderament de les dones. En el mateix sentit, l'informe del Secretari General de Nacions Unides de la revisió de Beijing +15, posa de manifest que la manca de progressos en relació amb la situació i posició de les dones i en l'assoliment dels ODM, fa que el marc normatiu existent, en concret la Plataforma d'Acció, s'utilitzi de manera insuficient com a base per a la formulació de polítiques i la programació. Per tant, urgeix aprofundir en aquesta agenda i abordar-la de manera prioritària.

El Pla director valora la contribució que la teoria feminista i les organitzacions de dones i feministes han fet al concepte d'apoderament de les dones, del qual es fa ressò. El concepte reconeix les dones com a subjectes actives i insubstituïbles del procés d'apoderament, aborda les relacions de poder entre els homes i les dones i les estructures que les reproduïxen per transformar-les de manera radical i impulsa canvis sostenibles que tenen una dimensió personal i col·lectiva.

El Pla director pretén que l'apoderament de les dones es promogui en totes aquelles actuacions que protagonitzen i les impliquen en qualsevol àmbit sectorial. Tanmateix hi ha algunes esferes prioritàries i cabdals per a l'apoderament de les dones i per adreçar els seus interessos estratègics. L'informe del Secretari General de Nacions Unides de la revisió de Beijing +15, destaca que algunes d'elles suposen un obstacle per a l'aplicació dels objectius de la resta d'esferes d'especial preocupació. Algunes d'aquestes són les que s'aborden en aquest objectiu estratègic: l'exercici dels drets humans en condicions d'igualtat, la violència masclista, la participació política de les dones i l'autonomia econòmica de les dones.

Malgrat les millores en els marcs legislatius persisteixen les discriminacions contra les dones en els ordenaments jurídics i a la pràctica i moltes dones pateixen discriminacions múltiples i un accés limitat als recursos i oportunitats del desenvolupament. La CEDAW i el seu Protocol Facultatiu són instruments clau en totes les iniciatives orientades a garantir els drets de les dones en tots els àmbits, en tant que drets humans.

La violència masclista es manté com un dels principals obstacles per a l'autonomia de les dones, la seva llibertat i desenvolupament, persisteix com una vulneració fonamental dels drets humans de les dones que es dona en el marc d'unes relacions de poder desiguals entre dones i homes. L'abril de 2008, el Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat la Llei 5/2008 del 24 d'abril del dret de les dones a eradicar la

violència masclista. El Pla director en coherència amb la Llei vol contribuir a la prevenció, detecció i l'eradicació de la violència masclista en totes les seves formes i en tots els seus àmbits.

La participació de les dones en tots els àmbits de presa de decisions és un factor clau per a l'aplicació efectiva de les mesures proposades en la declaració i la plataforma d'acció de Beijing i per l'assoliment de la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones. Els mecanismes institucionals que promouen l'equitat entre dones i homes i les organitzacions i xarxes de dones i feministes tenen un paper protagonista en articular els interessos estratègics de les dones i incidir en les polítiques públiques. Alhora cal aprofundir en el coneixement de les barreres a la plena participació de les dones per contribuir a superar-les i a l'enfortiment de nous lideratges.

Finalment promoure l'autonomia econòmica de les dones i el seu accés equitatiu i participació plena en l'economia és també cabdal per al seu apoderament. El pla director es concentra en aquest objectiu en aquells àmbits que entorpeixen l'autonomia econòmica de les dones i allà on persisteixen les discriminacions i desigualtats més profundes. Alhora va més enllà del mercat laboral, vol contribuir a reconèixer el pes i la participació de les dones en l'economia i conscient de la càrrega desproporcionada que assumeixen les dones pel que fa al treball no remunerat, vol promoure la corresponsabilitat entre dones i homes en el treball familiar, comunitari, domèstic i de cura.

Les actuacions que s'impulsin en relació amb aquests àmbits prestaran una atenció especial als grups de dones en situació de vulnerabilitat actual o potencial, i a les seves necessitats i interessos específics al llarg de tot el seu cicle vital com són les nenes, les adolescents, les dones grans, les dones indígenes, les dones pertanyents a col·lectius minoritzats per raó de raça o d'orientació sexual, les dones rurals, i les dones emigrants. D'altra banda, considerant que l'assoliment de l'equitat no és una qüestió exclusivament de dones, es vetllarà per l'establiment de mecanismes per involucrar i motivar els homes i els adolescents en la definició i execució de les estratègies i actuacions a favor de l'equitat i de l'apoderament de les dones.

Concretament, aquest objectiu estratègic de la línia de desenvolupament s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 5.1. Promoure i defensar l'exercici dels drets humans de les dones en condicions d'igualtat i de no discriminació.

Resultat 5.1.1. Haver contribuït a garantir la igualtat i la no discriminació de les dones davant la llei i en la pràctica quotidiana, especialment pel que fa a les lleis i disposicions relatives als codis civils, lleis de família, ciutadania, i registre civil.

Resultat 5.1.2. Haver contribuït al reconeixement del dret de les dones al propi cos, i dels drets sexuals i drets reproductius.

Resultat 5.1.3. Haver fomentat la millora del coneixement i l'exercici efectiu per part de les dones dels seus drets humans i dels mecanismes i instruments de provisió i exigibilitat dels mateixos.

Objectiu específic 5.2. Contribuir a la prevenció, detecció i l'eradicació de la violència masclista en totes les seves formes (física, sexual, psicològica i econòmica) i en tots els seus àmbits (parella, familiar, laboral i sociocomunitari) .

Resultat 5.2.1. Haver impulsat mesures estratègiques integrals per a prevenir, detectar i eliminar la violència contra les dones i el feminicidi com manifestació extrema d'aquesta.

Resultat 5.2.2 Haver contribuït a conèixer millor i visibilitzar les causes i les conseqüències de la violència masclista i de l'efectivitat de les mesures preventives adoptades en relació amb aquesta .

Objectiu estratègic 5.3. Visibilitzar i promoure la representació i la participació paritàries i estables de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions en tots els nivells i en tots els àmbits.

Resultat 5.3.1. Haver contribuït a enfortir les polítiques i les institucions dels propis països que treballen per promoure l'equitat entre homes i dones.

Resultat 5.3.2. Haver contribuït a potenciar la capacitat de les dones i de les organitzacions i xarxes de dones i feministes per a accedir i participar en la presa de decisions i en el lideratge a escala local, nacional i internacional.

Resultat. 5.3.3. Haver impulsat la recerca quantitativa i qualitativa sobre els obstacles a la plena participació de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions.

Objectiu específic 5.4. Promoure l'autonomia econòmica de les dones i el seu accés equitatiu i participació plena en l'economia.

Resultat 5.4.1. Haver contribuït a garantir i facilitar l'accés, el control i l'ús per part de les dones dels recursos econòmics, productius i comercials

Resultat 5.4.2. Haver contribuït a eliminar totes les formes de discriminació de les dones en el mercat laboral per garantir i facilitar el seu accés equitatiu a l'ocupació i a

Resultat 5.4.3. Haver contribuït al reconeixement i a la visibilització de la participació no remunerada de les dones en l'economia i a facilitar la corresponsabilitat entre les dones i els homes en el treball familiar, domèstic i de cura.

A.6. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE SOSTENIBILITAT AMBIENTAL I DRET A L'AIGUA

6. Promoure la gestió sostenible, equitativa i integral dels ecosistemes i l'accés, control i ús dels seus recursos naturals, entre ells l'aigua, a través de l'apoderament dels actors del sud, en especial d'aquells més desfavorits.

La sostenibilitat ambiental es considera com uns dels tres pilars del desenvolupament sostenible, entesa per diferents organismes internacionals com la promoció d'una relació harmònica entre les societats i els seus ecosistemes de forma respectuosa, equitativa i integral. Aquesta visió contrasta amb el model de desenvolupament predominant, basat en l'explotació i el domini dels recursos naturals i els seus serveis ambientals -definitos com les funcions que els ecosistemes proveeixen als éssers humans- que no té en compte els efectes negatius que ja està tenint en les generacions presents i que també tindrà efectes en les generacions futures.

D'aquesta manera, la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, seguint els compromisos internacionals vol promoure l'accés equitatiu, control i ús sostenible -per part dels col·lectius més desfavorits- del patrimoni i els recursos naturals com l'aigua, la terra, els boscos, els aliments i aquells que serveixen per produir energia pel funcionament de les societats. Alhora s'emfatitza la importància que hi hagi un marc institucional i polític que pugui garantir aquesta equitat i també que els actors del sud puguin participar en els organismes i xarxes que ho promoguin, des de l'àmbit local fins a l'internacional. Entre els recursos naturals, cal garantir el dret humà a l'aigua reconegut al Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals i l'Observació General N°15 de l'ECOSOC. Específicament cal garantir el dret a l'aigua potable i als serveis de sanejament que se'n deriven, a través de la seva gestió pública sostenible especialment respecte als col·lectius més desfavorits, tal i com recull l'Objectiu del Mil·lenni de Sostenibilitat Ambiental.

El Pla director desplega també com a objectiu específic la importància de promoure una gestió sostenible dels ecosistemes, que inclouen els recursos naturals i els serveis ambientals, tal i com es defineix des de les Nacions Unides *que les necessitats presents, no comprometin les capacitats de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats*. D'aquesta manera es fa evident la importància de potenciar les capacitats i els coneixements dels actors del sud, en especial els més desfavorits, sobre la gestió sostenible dels seus ecosistemes. Alhora, seguint els principis d'apropiació i alineament de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut, es posa una especial atenció a aprofitar i recuperar modes de vida tradicionals sostenibles com a mecanismes d'intercanvi i aprenentatge de bones pràctiques. També es veu l'educació ambiental com a factor clau de la promoció de la sostenibilitat ambiental.

Finalment es desplega l'objectiu estratègic d'acarar els principals problemes ambientals (degradació del sol, pèrdua de biodiversitat, contaminació, desertificació, sobreexplotació dels recursos naturals...) tenint especialment en compte el fenomen del canvi climàtic i l'escalfament global que està provocant ja nombrosos efectes ambientals, econòmics, socials i en la salut de les persones, que poden ser irreversibles. La darrera Cimera de l'ONU sobre el Canvi Climàtic (Copenhaguen 2009) posa sobre la taula les dimensions que està prenent aquest fenomen i la necessitat d'actuar de manera global, tot i que els resultats de la mateixa es consideren insuficients ja que no s'estableixen acords vinculants. Tanmateix si que s'acorda l'establiment d'un mecanisme de finançament per a la mitigació i l'adaptació dels països del sud a l'escalfament global. Tot plegat fa necessari un abordament dels problemes ambientals des de l'òptica de la gestió de riscos que implica intentar reduir les vulnerabilitats o factors d'exposició dels éssers humans i els seus ecosistemes als fenòmens potencialment perillosos, tot incrementant les seves capacitats per fer-hi front. D'aquesta manera es veu com a prioritari potenciar tots aquells processos de recerca aplicada, d'avaluació de l'impacte ambiental i de potenciació de les capacitats existents per a millorar la gestió dels riscos i problemes ambientals per part dels països socis i dels seus actors.

Concretament, aquest objectiu estratègic s'ha d'assolir mitjançant els objectius específics següents

Objectiu específic 6.1. Promoure la governança sostenible dels recursos naturals i serveis ambientals, fent especial èmfasi a l'increment de capacitats i l'apoderament dels actors del sud i d'entre ells els més exclosos

Resultat 6.1.1. Haver potenciat els coneixements i les capacitats dels actors del Sud sobre la preservació i gestió sostenible dels seus ecosistemes i serveis

ambientals, amb especial èmfasi a la recuperació de modes de vida tradicionals sostenibles i el suport a models alternatius sostenibles.

Resultat 6.1.2. Haver promogut l'educació ambiental com a mecanisme de sensibilització i conscienciació sobre la importància de la sostenibilitat ambiental.

Resultat 6.1.3. Haver contribuït a apoderar als actors més desfavorits a accedir d'una manera equitativa als recursos naturals i els serveis ambientals, amb especial atenció a les dones, els pobles indígenes i els pobles minoritzats lingüísticament i cultural.

Resultat 6.1.4. Haver donat suport, a l'elaboració i implementació participatives d'estratègies i programes que abastin els diferents àmbits territorials de desenvolupament sostenible.

Resultat 6.1.5 Haver contribuït a l'establiment d'un marc institucional i de polítiques públiques participatives que garanteixin l'equitat en l'accés, control i ús dels recursos naturals.

Resultat 6.1.6. Haver donat suport a la participació dels actors dels països de Sud en organitzacions i xarxes -a escala local, nacional i internacional- que defensin l'accés, control i ús equitatiu dels recursos i serveis ambientals, amb una atenció especial a les organitzacions i les xarxes de dones.

Objectiu 6.2 . Contribuir a la millora de la gestió del cicle integral de l'aigua i en especial l'accés de les poblacions més desfavorides a l'aigua potable i al sanejament.

Resultat 6.2.1. Haver contribuït al reforç de les capacitats locals en matèria de gestió i millora d'aigua i sanejament, afavorint la governança democràtica i la transparència.

Resultat 6.2.2. Haver contribuït a la millora en l'accés sostenible a l'aigua en quantitat i qualitat suficient i als serveis de sanejament bàsics garantint l'equitat entre les dones i els homes i promovent la participació dels col·lectius més desfavorits.

Resultat 6.2.3. Haver contribuït a recuperar i mantenir la qualitat de les aigües per al consum humà mitjançant actuacions orientades al desenvolupament de la gestió integral de recursos hídrics i la preservació del medi.

Objectiu específic 6.3. Contribuir a la millora en la gestió dels principals problemes i riscos ambientals de les bioregions dels països prioritàris i les regions preferents, tenint en compte el canvi climàtic.

Resultat 6.3.1. Haver contribuït a la disminució dels principals problemes ambientals de les bioregions dels països prioritàris i regions preferents, fent especial èmfasi al canvi climàtic, els aspectes energètics, la contaminació de l'aigua, la generació i contaminació per residus, la degradació del sòl i la pèrdua de biodiversitat.

Resultat 6.3.2. Haver contribuït a que els actors del sud disposin d'instruments d'informació, d'anàlisi, d'avaluació d'impacte ambiental, de recerca aplicada i

d'intervenció en problemes i riscos ambientals que incorporin la perspectiva de gènere

Resultat 6.3.3. Haver contribuït a donar suport als processos liderats pels països prioritaris per acabar, a escala local, nacional, regional i mundial, llurs prioritats i riscos ambientals.

Resultat 6.3.4. Haver contribuït a l'increment de capacitats dels actors dels sud, en especial els més desfavorits i tradicionalment exclosos, pel que fa a la gestió dels principals problemes i riscos ambientals.

A.7. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE CONSTRUCCIÓ DE PAU

7. Millorar les capacitats dels actors del sud per a prevenir les conductes violentes en els conflictes, contribuir a una solució política negociada d'aquests i a la rehabilitació post-conflicte, així com contribuir als processos de transformació dels conflictes violents i afavorir la construcció de la pau des d'un enfocament de seguretat humana.

La Carta de les Nacions Unides estableix en el seu preàmbul que la pau és un valor universal així com una condició prèvia i una conseqüència de l'exercici dels drets humans. D'ençà de la signatura de la carta el 1945 hi ha hagut una important evolució del concepte, la doctrina i dels enfocaments al voltant de la pau, que han cristal·litzat en els darrers anys en un esforç per codificar el dret humà a la pau, entre els que destaquen la declaració de Luarca (Astúries) sobre el dret humà a la pau de 2006 i la inclusió del dret a la pau a la Declaració Universal de Drets Humans Emergents aprovada a Monterrey, Mèxic, el 2007. Aquest dret queda definit com el dret de tots els éssers humans i les comunitats a que la vida humana quedi garantida per un sistema social en el qual els valors de la pau i la solidaritat siguin essencial i en el qual els conflictes es resolguin mitjançant el diàleg i altres formes d'acció social pacífiques.

Així mateix, s'ha produït en paral·lel un procés de convergència entre les agendes de pau, seguretat, drets humans i desenvolupament que s'ha vinculat al paradigma de seguretat humana. Com a resultat, en el context de considerar el desenvolupament com l'ampliació progressiva de les capacitats i opcions de les persones, es contempla també com a prerrequisit i alhora component del desenvolupament la necessitat d'estar lliures d'amenaçes d'inseguretat, injustícia o desigualtat extrema.

A Catalunya, la Llei de cooperació al desenvolupament, la Llei de Foment de la pau i l'Estatut d'autonomia recullen el compromís i l'obligació explícita de la Generalitat de promoure la cultura de la pau i accions de foment de la pau al món (articles 4 i 51 de l'Estatut). La cooperació catalana compta a més amb una sèrie d'organismes i institucions públiques i privades dedicades exclusivament a la promoció de la cultura de la pau i a la resolució pacífica dels conflictes o amb capacitats institucionals en aquest àmbit. En aquest sentit, convé destacar l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans, l'ACCD, l'Institut Català Internacional per la Pau i l'Escola de Cultura de Pau i el Memorial Democràtic. A banda, el Consell Català de Foment de la Pau actua com a òrgan consultiu i de participació de la societat catalana per al foment de la pau en les activitats de la Generalitat i dels ens locals en aquest àmbit.

L'objectiu estratègic de construcció de la pau d'aquest Pla director s'aborda per mitjà de tres objectius específics vinculats a la prevenció dels conflictes violents vinculats a causes socials, culturals, ètniques, polítiques i ambientals, a la recerca d'una solució justa i duradora dels conflictes violents, així com a la rehabilitació post-conflicte i

transformació dels conflictes. En relació amb el primer objectiu, es posa l'èmfasi en l'anàlisi i intervenció en les causes profundes estructurals dels conflictes violents, molt sovint vinculades a les raons profundes de la pobresa i l'exclusió social i, segons la terminologia de la investigació per a la pau, també als acceleradors o causes intermèdies i als desencadenants. De manera transversal, es vol fer un èmfasi especial en reforçar les capacitats i la participació dels actors, amb especial èmfasi a les capacitats dels governs locals, de les organitzacions de la societat civil i especialment de les dones, en aplicació de les resolucions 18/89 i 13/25 de Nacions Unides.

Aquests objectius es despleguen en els resultats següents:

Objectiu específic 7.1. Reforçar i millorar les capacitats de prevenció de l'aparició de conductes violentes en els conflictes, amb un accent particular en els que presenten grans asimetries sociopolítiques i econòmiques entre els actors i els que incideixen negativament en els pobles minoritzats per raons ètniques o culturals així com en les situacions en què desigualtats i violència estructural poden afavorir l'aparició de conductes violentes.

Resultat 7.1.1. Haver contribuït a millorar el coneixement de les causes i l'apropiació de les metodologies i els instruments per a analitzar els conflictes, l'impacte de la cooperació per al desenvolupament en la dinàmica d'aquests, així com les eines per intervenir-hi, amb un accent especial en els col·lectius tradicionalment exclosos o desfavorits.

Resultat 7.1.2 Haver contribuït donat suport a iniciatives adreçades a reforçar les capacitats per fer front a la violència estructural, directa i cultural i, en particular, a la coordinació de la societat civil internacional per l'enfortiment de xarxes de construcció de pau i prevenció de la violència estructural, directa o cultural.

Resultat 7.1.2. Haver contribuït a reforçar les capacitats i la participació dels governs locals i els actors de la societat civil, amb especial èmfasi de les dones en la prevenció de conflictes violents.

Resultat 7.1.3. Haver donat suport a la participació dels actors del sud en iniciatives d'incidència política internacional relatives a la construcció de pau com el desarmament, el control d'armes lleugeres i el compliment del dret humanitari internacional.

Resultat 7.1.4. Haver donat suport i impulsat iniciatives de cultura de pau com a mitjà per a prevenir i transformar conflictes.

Objectiu específic 7.2. Contribuir a la solució, pacífica, dialogada, justa i duradora dels conflictes violents, donant suport a processos inclusivament de diàleg i negociació i de pau, tot vetllant per la protecció i defensa dels drets humans i del dret humanitari internacional.

Resultat 7.2.1. Haver donat suport a processos inclusivament de diàleg i negociació, així com a mesures de creació de confiança i de mediació per mitjà de tot tipus d'instruments, institucionals i informals.

Resultat 7.2.2. Haver millorat les capacitats i la participació d'actors locals i regionals, en especial dels actors de la societat civil i les dones, en processos de resolució de conflictes violents.

Resultat 7.2.3. Haver donat suport a iniciatives de protecció dels drets humans i del dret internacional humanitari, en especial aquelles adreçades a la protecció, suport i acompanyament de la població civil afectada pel conflicte armat (persones refugiades, desplaçades, o retornades en situació de vulnerabilitat) com ara els processos de veritat, justícia, reparació, atenció psicosocial i reconciliació.

Resultat 7.2.4. Haver contribuït a prevenir i reduir la violència contra les dones, les persones joves i els infants, així com els pobles minoritzats per raons ètniques o culturals en situacions de conflicte armat i post-conflicte fent especial èmfasi a la violència sexual.

Objectiu específic 7.3. Contribuir a la rehabilitació post-conflicte i a reforçar les capacitats locals per a transformar els conflictes violents.

Resultat 7.3.1. Haver donat suport a iniciatives destinades a reforçar la participació i les capacitats dels governs locals i la societat civil, amb especial atenció a les dones, en la rehabilitació post conflicte armat i la transformació dels conflictes.

Resultat 7.3.2. Haver contribuït a millorar el coneixement i l'apropiació dels instruments a disposició dels actors locals en l'àmbit de construcció de pau i de transformació de conflictes.

Resultats 7.3.3. Haver donat suport a iniciatives de rehabilitació post conflicte armat, fent especial èmfasi en els àmbits de la governança democràtica, la restitució dels drets humans i l'enfortiment del teixit associatiu, així com a la reconstrucció del teixit psicosocial post conflicte.

Resultat 7.3.4 Haver donat suport a iniciatives de recuperació de la memòria històrica, justícia transicional, reparació, processos de reconciliació, garanties de no repetició i diàleg intercultural i interreligiós.

B. Línia estratègica d'acció humanitària

Els debats internacionals sobre els desastres s'estan encaminant en els darrers anys en definir-los no tan tant com uns esdeveniments sobtats inevitables, sinó més aviat com la conseqüència de processos socials de desigualtats i de pobresa on conflueixen les vulnerabilitats socials, econòmiques, polítiques i ambientals d'un territori, amb les amenaces de fenòmens potencialment perillosos que poden ser d'origen natural (ciclons, terratrèmols, erupcions volcàniques, sequeres...) o d'origen humà (conflictes, contaminació...). Alhora, l'increment dels problemes ambientals degut a un model global de desenvolupament poc sostenible -entre ells les conseqüències del canvi climàtic - està provocant un increment de les amenaces ja no tant naturals, sinó més aviat socio-naturals. Tot plegat fa que les desigualtats socials i econòmiques s'accentuin encara més, que els desastres cada cop siguin més nombrosos i que la seva gestió cada cop sigui més complexa. D'aquesta manera la resposta humanitària serà més complexa, requerint d'una clara coordinació amb els diferents actors i amb les accions de desenvolupament.

Catalunya, amb la seva ampla trajectòria de la societat civil i dels organismes públics de solidaritat amb els pobles afectats per diferents crisis, contempla en la seva llei de cooperació *la contribució a prevenir i solucionar situacions d'emergència*. En aplicació

de la Llei, el Pla director 2003-2006 ja establí com a objectiu estratègic de la cooperació catalana l'ajut humanitari general i l'ajut humanitari d'emergència. En el Pla director 2007-2010, es considera com a objectiu estratègic l'acció humanitària on les actuacions tenen un enfocament més integral, abraçant accions de prevenció, preparació, mitigació, resposta d'emergència, post-emergència, recuperació i rehabilitació, tot vetllant per la protecció dels drets humans i del dret internacional humanitari

L'acció humanitària de la Generalitat de Catalunya s'adhereix al consens internacional en matèria de bones pràctiques pel que fa a les donacions humanitàries iniciat a la Reunió d'Estocolm el 2003, amb revisions anuals, que es concreta en 23 principis i bones pràctiques. Aquests principis, es refereixen als objectius de l'acció humanitària, als principis que la guien, al respecte al dret internacional humanitari, a la legislació sobre persones refugiades i a la garantia dels drets humans. Així doncs, la cooperació de la Generalitat de Catalunya en matèria d'acció humanitària es regeix pels principis d'humanitat, neutralitat, imparcialitat, independència i universalitat i a la resta del marc jurídic vinculat.

El Pla director també vetlla per la inclusió dels objectius transversals en la línia d'acció humanitària. Pel que fa a la promoció de l'equitat entre dones i homes, cal tenir en compte que els desastres afecten de forma diferent a homes i dones degut a la distribució desigual de rols, recursos i beneficis, així com per les relacions de poder existents en les societats. En aquests contextos aquestes desigualtats i discriminacions es poden aguditzar encara més. Per tant, les necessitats i interessos d'homes i dones seran també diferents i caldrà abordar-los de forma diferent.

Pel que fa a la promoció dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social, la cooperació catalana emfatitza la importància de vetllar per la garantia del dret internacional humanitari i dels drets humans de les persones afectades, fent especial èmfasi als drets de les dones que sovint es vulneren en contextos de crisi (violència psicològica, física i sexual; discriminacions en l'accés, control i ús de l'ajut humanitari; explotació laboral, sexual i domèstica...) així com als drets dels col·lectius vulnerables com infants, indígenes, desplaçats, refugiats etc. Alhora, cal considerar les persones afectades per un desastre com a subjectes i no tant com a víctimes, on cal impulsar la seva participació, la promoció de les seves capacitats, la reducció de la seva vulnerabilitat i el seu apoderament. Amb relació a la sostenibilitat, aquests processos posen les bases perquè les actuacions, lluny de perpetuar dependències de l'ajut, promoguin el desenvolupament futur de forma sostenible en la seva triple dimensió. Paral·lelament també es fa palès el *contiguum humanitari* on la pràctica demostra que les diferents etapes de l'acció humanitària no són ordenades en el temps sinó que es superposen i es retroalimenten, vinculant l'acció humanitària amb el desenvolupament tant abans com després dels desastres.

Per altra banda l'acció humanitària, en aquest pla, vetllarà pel la incorporació dels principis internacionals de l'eficàcia de l'ajut on l'apropiació democràtica i l'alineament amb les estratègies d'acció humanitària dels països prioritaris i regions preferents, prenen rellevància, donant protagonisme als actors del sud en la gestió dels seus riscos i desastres. Alhora, es potencia el principi d'harmonització entre donants i actors humanitaris amb la cada vegada més evident necessitat de coordinar els esforços, evitar duplicitats i desorganització en tot el cicle humanitari. En aquest sentit, des de l'any 2004, existeix el Comitè Català d'Ajut Humanitari d'Emergència (CAHE) que reuneix a representats d'ONGD i de diferents organismes públics catalans i que té com a finalitat definir conjuntament prioritats estratègies, criteris d'intervenció i necessitats davant les diferents crisis que sorgeixen. Finalment, amb relació als principis de gestió per resultats i rendició de comptes, es fa evident la creixent necessitat de promoure

processos avaluatius de forma contínua i participativa per tal de rendir comptes de les actuacions en aquest àmbit i, alhora, generar aprenentatges de tots els actors implicats, tot incorporant les recomanacions i lliçons apreses dins els cicles de l'acció humanitària.

En aquest pla director, doncs, es preveu que entre un 7% i un 10 % del total dels recursos de l'AOD de la Generalitat de Catalunya es destini a la línia estratègica d'acció humanitària com a mostra del pes específic que té aquesta línia per a la cooperació catalana.

B.1 OBJECTIU ESTRATEGIC D'ACCIÓ HUMANITÀRIA

1. Contribuir a prevenir i cobrir les necessitats de les poblacions afectades per desastres d'origen natural, socio-natural o humà, a restablir els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana, i a reduir la seva vulnerabilitat tot fomentant la seves pròpies capacitats.

El Pla director 2011-2014, seguint les línies de l'anterior, considera l'acció humanitària, com el conjunt d'accions encaminades a cobrir les necessitats bàsiques dels col·lectius afectats per un desastre, a restablir la seva dignitat humana, a vetllar perquè es protegeixin i es garanteixin els seus drets fonamentals i a reduir vulnerabilitats manifestes o potencials, tot incrementant les capacitats existents. Així, s'emfatitza la importància de tenir en compte les estratègies de reducció de riscos de desastre on les intervencions tenen un enfocament de reduir vulnerabilitats tot incrementant les capacitats per fer-hi front de les pròpies comunitats, davant fenòmens potencialment perillosos o amenaces. Alhora, es posa un especial èmfasi en actuar en crisis de llarga durada i també en les anomenades crisis oblidades o invisibles. Ambdues apostes es fan paleses amb el desplegament dels objectius específics com a valor afegit d'una cooperació modesta en quant a recursos, però que pretén emfatitzar la importància de la qualitat de les intervencions, d'una forma integral i complementària a d'altres intervencions humanitàries.

En primer lloc, es vol intervenir en les anomenades crisis i conflictes oblidats on la resposta humanitària de la comunitat internacional és mínima degut principalment a la manca d'informació, a interessos polítics concrets i a la seva recurrència, entre d'altres factors, que provoquen el desinterès i/o el desconeixement de l'opinió pública. Així, es vol prioritzar l'actuació en aquests contextos com aposta cap els col·lectius i territoris més exclosos i oblidats, específicament a l'Àfrica, fent un especial èmfasi a les accions de testimoniatge i denúncia de les violacions dels drets humans i en concret a les vulneracions dels drets de les dones.

Paral·lelament, pel que fa a la Reducció de Riscos de Desastre (DRR), la cooperació catalana també s'alinea amb el Marc d'Acció de Hyogo 2005-2015¹ on es promou la necessitat d'incrementar les capacitats locals i nacionals en estratègies de reducció del risc de desastres (prevenció, preparació i mitigació) tant en el cicle de l'acció humanitària com en el desenvolupament, com a mecanisme d'incrementar la resiliència de les societats davant potencials catàstrofes. Així, l'increment de la resiliència s'entendria com l'enfortiment de les capacitats de les comunitats exposades a diferents amenaces per adaptar-s'hi, resistir-hi i transformant-se si cal, amb la finalitat d'assolir o mantenir un nivell acceptable de funcionament i estructura. En el cas de la cooperació de la Generalitat de Catalunya, es posarà especial atenció

---

¹ Pla d'Acció impulsat per l'Estratègia Internacional de Reducció dels Desastres (EIRD) i coordinat per l'Estratègia Internacional de Nacions Unides per a la Reducció dels Desastres (UNISDR).

a reforçar les capacitats dels diferents col·lectius que es troben en risc de desastre o que ja l'han patit com en el cas d'Haití. Alhora es donarà suport a les estratègies dels països prioritaris i regions preferents en aquest àmbit.

Finalment, el pla director, seguint la Carta Humanitària i els Estàndards Mínims consensuats pels principals actors humanitaris sobre actuacions en contextos de crisi (Projecte Esfera 2004), pretén contribuir a satisfer les necessitats bàsiques de les poblacions afectades per un desastre de forma equitativa i fent especial èmfasi a la participació activa dels col·lectius més exclosos. Alhora es pretén potenciar la protecció així com la garantia del dret internacional humanitari i dels drets fonamentals sobretot de les dones, a través d'apoderar i donar suport a actuacions de grups de dones i/o feministes.

Com a mostra de l'aposta de la cooperació catalana per les crisis de llarga durada i les crisis oblidades així com per les estratègies de reducció de riscos de desastres, es destinarà un 65% del pressupost d'acció humanitària als objectius específics vinculats (OE.1.1 i OE.1.2). Pel que fa a l'objectiu de contribuir a satisfer equitativament les necessitats immediates dels col·lectius afectats per desastres (OE.1.3) es destinarà un 35 % del pressupost d'acció humanitària.

Concretament, aquest objectiu estratègic s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 1.1. Contribuir a satisfer les necessitats immediates i a restablir els drets fonamentals i la dignitat humana de les poblacions afectades per crisis de llarga durada i pels anomenats conflictes o crisis oblidats, amb una atenció especial a l'Àfrica Subsahariana i a la participació dels grups tradicionalment exclosos.

Resultat 1.1.1. Haver contribuït a la detecció de necessitats i a l'assistència bàsica d'emergència, implicant als diferents grups afectats en situacions de crisi estructural

Resultat 1.1.2. Haver contribuït a l'assistència i la reintegració de persones refugiades i desplaçades

Resultat 1.1.3. Haver promogut accions de testimoniatge, denúncia i defensa del dret internacional humanitari i dels drets humans, fent especial èmfasi als drets de les dones

Objectiu específic 1.2. Contribuir a incrementar la resiliència de forma equitativa de les poblacions que han patit o que poden patir desastres, a través de l'adopció d'estratègies de reducció de riscos de desastres (prevenció, preparació i mitigació)

Resultat 1.2.1. Haver facilitat la creació i/o consolidació de capacitats de prevenció, preparació i mitigació de les poblacions que han patit o poden patir desastres amb especial atenció als col·lectius tradicionalment exclosos.

Resultat 1.2.2. Haver contribuït a donar suport a les estratègies i programes de Reducció de Riscos de Desastres dels països prioritaris i regions preferents.

Objectiu específic 1.3 Contribuir a satisfer equitativament les necessitats immediates de les poblacions afectades per catàstrofes d'origen natural, socio-natural o humà restablint els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana, tot incorporant la participació dels col·lectius tradicionalment exclosos.

Resultat 1.3.1. Haver contribuït a la detecció de necessitats immediates i a l'assistència bàsica d'emergència, vetllant per la participació dels diferents grups afectats després d'una crisi.

Resultat 1.3.2. Haver contribuït a la rehabilitació d'equipaments bàsics i la recuperació socio-econòmica en la fase post-emergència, des d'un enfocament de la gestió dels riscos.

Resultat 1.1.3 Haver contribuït a garantir els drets específics dels grups especialment exclosos en contextos de desastres, fent especial èmfasi als drets de les dones, a través del seu apoderament i de l'increment de les seves capacitats.

C. Línia estratègica d'Educació pel Desenvolupament: Promoure l'Educació per al Desenvolupament com un procés de transformació social.

L'Educació per al Desenvolupament (EpD) és un concepte dinàmic, en constant evolució, però amb una base sòlida i consensuada entre el conjunt d'actors implicats en aquest àmbit. L'EpD és una eina imprescindible per a la transformació social al nord i l'eradicació de la pobresa i les desigualtats al sud. És un procés educatiu permanent que afavoreix la comprensió de les interrelacions econòmiques, polítiques, socials i culturals entre el Nord i el Sud i promou els valors i les actituds relacionades amb la solidaritat i la justícia social i contribueix a modificar comportaments mitjançant accions transformadores. L'EpD s'emmarca en el paradigma del Desenvolupament Humà Sostenible, i a més incorpora els enfocaments d'equitat entre les dones i els homes, dels drets humans individuals i col·lectius i de la sostenibilitat del desenvolupament, de drets humans i de la cultura de pau en el seu àmbit d'actuació.

Mitjançant l'EpD, es busca fomentar una visió realista i crítica del món, de les seves estructures econòmiques, polítiques i socials com a pas previ per a la transformació social, que esdevé un dels seus principals pilars. A més, es pretén incrementar la corresponsabilitat de la ciutadania en el combat de les causes que provoquen les desigualtats i l'exclusió social, mitjançant el foment de la participació ciutadana en l'àmbit local i també, i molt important, en l'àmbit global. En efecte, la construcció de la ciutadania global esdevé un dels principals objectius, sinó el central, de l'EpD, i suposa la construcció d'un subjecte polític en clau global per a la transformació i la defensa dels drets individuals i col·lectius de persones i pobles. Així doncs, un dels objectius principals que orienten les accions en EpD és el del foment d'una societat global informada, compromesa i solidària en la que tots els actors han de jugar un paper actiu, des de la seva especificitat.

Catalunya disposa d'una tradició important de treball en educació en valors, i més en concret en educació per al desenvolupament, que inclou l'educació per la pau i pels drets humans, fruit de la riquesa i del compromís solidari del seu teixit associatiu i de l'experiència i treball de la comunitat educativa catalana. Aquests elements, esdevenen sens dubte, un valor afegit del sistema de cooperació al desenvolupament català per entomar els reptes en EpD. El revers d'aquesta realitat és la fragmentació i la dispersió en els esforços dels diferents i diversos actors implicats. Vinculat a aquesta fet, el Pla director 2007-2010 ja advertia de la importància de disposar de mecanismes i mitjans per a transformar el risc de la dispersió en actuacions més coordinades i amb major capacitat d'incidir en els valors, actituds i comportaments de la ciutadania catalana.

Per la seva banda, els resultats de l'Estudi d'Opinió de 2009 impulsat per la DGCDAAH sobre les percepcions de la ciutadania de Catalunya en relació al desenvolupament i la cooperació al desenvolupament demostren un alt nivell d'adhesió de la ciutadania amb les fites de la cooperació al desenvolupament –pràcticament un 90% de les persones enquestades diu estar d'acord amb que la Generalitat dediqui part dels seus recursos a la cooperació al desenvolupament, i la mateixa proporció opinen que el govern ha d'impulsar l'EpD, i tres de cada quatre opinava que els mitjans de comunicació haurien d'oferir més informació sobre aquests temes.

Amb l'objectiu d'avançar cap a una acció més estratègica i coordinada en EpD, el Pla director 2007-2010 recomanava l'elaboració participada d'una estratègia de l'EpD que s'impulsa des de la Generalitat (EEpD), que s'ha de convertir en el full de ruta compartit en el mig-llarg termini en aquest àmbit. L'EEpD, i també aquest Pla Director, reconeixen, per una banda, el valor afegit de la cooperació catalana en aquest àmbit, derivat en bona mesura del propi àmbit competencial del govern i també, com es destaca més amunt, per l'expertesa acumulada per la societat civil i la comunitat educativa catalana. Per una altra, els dos documents acaren els reptes de la coordinació d'actors i accions, i del treball més integral de l'EpD en el seu conjunt i en la seva relació amb les prioritats definides en línies de treball enfocades al Sud –la Línia estratègica de Desenvolupament i la Línia d'Acció Humanitària, així com amb les prioritats relacionades amb els objectius transversals.

En coherència amb el que estableixi l'EEpD, esdevindran prioritats per a aquest mandat les que es detallen a continuació.

C1. Impulsar un tractament més integral i coherent de l'EpD en el conjunt de l'acció de govern.

La promoció d'una estratègia d'educació per al desenvolupament com a procés de transformació social requereix d'un tractament més integral i coherent de l'EpD en el marc d'aquesta política pública i també en el marc de l'acció del govern en el seu conjunt.

Aquest fet requerirà, per una banda, destinar esforços a la promoció d'una acció coherent en EpD en el conjunt de l'acció de govern, especialment pel que fa als criteris que orienten la contractació de béns i serveis i pel que fa als principis i valors en la comunicació. En aquest sentit, caldrà explorar la col·laboració en el sí del govern per tal d'impulsar el paper de les organitzacions empresarials en àmbits com el comerç just o la responsabilitat social corporativa.

Per una altra, un tractament integral requereix reforçar els vincles entre els actors de desenvolupament del Sud i del Nord i buscar les sinèrgies entre les accions en pro del desenvolupament que es promouen tant al Sud com al Nord.

Finalment, un tractament més integral també requereix d'una acció en EpD impregnada dels valors que orienten aquesta política pública: promoció de l'equitat entre les dones i els homes; promoció de la defensa i l'exigibilitat dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social; la promoció de la sostenibilitat en el desenvolupament; i la promoció de la cultura de pau, per a la que s'adreçaran un mínim del 10% dels recursos d'aquesta línia.

Objectiu Específic 1. Fomentar una acció de govern coherent amb la promoció de l'educació per al desenvolupament.

Resultat 1.1 Haver integrat els principis, valors i pràctiques del desenvolupament humà sostenible en tots els principis de l'educació i l'aprenentatge d'acord amb l'agenda fixada per les Nacions Unides en el marc de la Dècada de l'Educació per Desenvolupament.

Resultat 1.2. Haver incorporat els criteris d'economia social i solidària en els processos de contractació de béns i serveis de la Generalitat de Catalunya.

Resultat 1.3. Haver promogut la coherència entre els diferents departaments, i prioritzar el seguiment de l'EEpD en el sí del grup de coherència de polítiques de la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament.

Resultat 1.4. Haver incentivat actuacions conjuntes amb els departaments orientades a promoure el tractament respectuós, rigorós i ètic de la informació per part dels mitjans de comunicació en quant a l'EpD.

Objectiu Específic 2. Promoure una major interrelació de la línia d'Educació per al Desenvolupament amb les línies estratègiques de Desenvolupament i d'Acció Humanitària.

Resultat 2.1. Haver promogut l'articulació dels actors del Nord i del Sud en xarxes internacionals per a promoure l'EpD com un procés de transformació social.

Resultat 2.2. Haver impulsat l'EpD mitjançant la divulgació a Catalunya de les accions en desenvolupament i acció humanitària, tenint en compte el paper de les persones migrades.

Resultat 2.3. Haver impulsat l'Educació per al Desenvolupament en els països i pobles prioritaris del Pla director 2011-2014.

Resultat 2.4. Haver donat suport a iniciatives orientades a vincular positivament migracions i desenvolupament en l'àmbit de l'educació per al desenvolupament, mitjançant la participació activa de les persones migrades i els col·lectius de migrants

Objectiu Específic 3. Promoure l'equitat entre les dones i els homes; el respecte als drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social; i la sostenibilitat en el desenvolupament mitjançant l'EpD.

Resultat 3.1. Haver contribuït mitjançant la sensibilització, l'educació, la recerca, i molt especialment la incidència política, a la promoció de l'equitat entre les dones i els homes.

Resultat 3.2. Haver contribuït mitjançant la sensibilització, l'educació, la recerca, i molt especialment la incidència política, a la promoció dels drets humans, la governança democràtica, la cultura de la pau, i la democratització de les estructures de poder locals i globals.

Resultat 3.3. Haver contribuït mitjançant la sensibilització, l'educació, la recerca, i molt especialment la incidència política, a la promoció de models de desenvolupament sostenibles i a models de consum responsable.

C.2. Millorar l'impacte i la qualitat de l'EpD en cadascun dels àmbits estratègics d'intervenció i promoure les sinèrgies que existeixen entre ells.

Existeix força consens sobre el fet que un bon desenvolupament de l'EpD requereix d'una agenda de treball en diferents àmbits d'actuació que es consideren estratègics: la sensibilització, l'educació i la formació, la recerca i la reflexió, i la incidència política i la mobilització social. Aquests àmbits d'intervenció estratègica es reforcen entre ells i comparteixen actuacions que els aborden de forma integral. No són, per tant, compartiments estancs, sinó que es complementen i els uns amb els altres. Això no obsta que es faci necessari millorar l'impacte de les actuacions en cadascun d'aquests àmbits i que calgui treballar-los, també, de forma específica.

Àmbits d'intervenció estratègica en EpD

Sensibilització: Són aquelles accions puntuals i a curt termini que suposen el primer pas per la conscienciació de la ciutadania. Permeten despertar la consciència crítica i les pràctiques solidaries fent visibles les causes que provoquen desigualtat i exclusió. Aquest àmbit no aprofundeix en l'anàlisi d'aquestes ni avança propostes de transformació. El públic objecte és ampli i molt generalista.

Educació i formació: Són processos a mig-llarg termini orientats a la formació en continguts, habilitats, capacitats i valors i que permeten aprofundir en el coneixement de les causes i conseqüències de la pobresa i en les propostes de canvi. Contempla el cicle informació, comprensió i acció.

Recerca i reflexió: Són accions que s'orienten a l'anàlisi en profunditat de les causes estructurals que provoquen exclusió, desigualtats i pobresa. Els esforços en aquest àmbit es troben a la base dels fonaments per a l'acció. No es tracta de la recerca autoreferida sinó de la recerca aplicada.

Incidència política i mobilització social: Contempla el conjunt d'accions d'informació, interlocució, pressió i/o denúncia dirigides a transformar i incidir en l'agenda de les polítiques públiques o dels espais de presa de decisió en pro dels principis, objectius i prioritats del desenvolupament humà sostenible.

Objectiu Específic 1. Millorar l'educació per al desenvolupament en l'educació formal i no formal.

Resultat 1.1. Haver establert espais i mecanismes de coordinació i col·laboració entre la DGCDH i l'ACCD i el Departament d'Educació, el Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, l'Institut Català Internacional per la Pau, l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans i la Secretaria de Joventut en relació al desenvolupament de l'EpD en l'àmbit formal, en coherència amb els principis i l'acció coeducativa.

Resultat 1.2. Haver promogut una presència estructurada i transversal de l'educació per al desenvolupament en el currículum educatiu a Catalunya en l'educació en tots els nivells educatius.

Resultat 1.3. Haver impulsat la formació del professorat en EpD, mitjançant mecanismes de formació permanent, en col·laboració, entre d'altres, amb les universitats a través dels Instituts de ciències de l'educació.

Resultat 1.4. Haver promogut l'elaboració i difusió -entre l'administració, les ONGD i el col·lectiu de docents- de materials d'EpD de qualitat i que donin cobertura a tots els nivells educatius i adaptables també a l'àmbit no formal.

Resultat 1.5. Haver promogut l'EpD en l'àmbit de l'educació no formal, especialment en l'àmbit de l'educació en el lleure

Objectiu Específic 2. Millorar el coneixement sobre les causes estructurals que provoquen la pobresa, les desigualtats i l'exclusió i sobre les eines i les metodologies per a combatre'ls de forma més eficaç.

Resultat 2.1. Haver promogut la recerca aplicada i participativa en els continguts i els mecanismes en pro del desenvolupament humà sostenible, amb un èmfasi especial en gènere i desenvolupament, governança, drets humans i enfortiment del teixit social i sostenibilitat i que incorpori, si escau, la participació de la societat civil catalana, entre d'altres.

Resultat 2.2. Haver promogut les iniciatives i mecanismes per incentivar la recerca, especialment l'aplicada, innovadora i amb capacitat d'impacte, en EpD i en desenvolupament humà sostenible, incloent-hi els drets humans i la pau.

Resultat 2.3. Haver enfortit les capacitats dels centres universitaris i de recerca catalans per a educar, formar i investigar en desenvolupament i en EpD, mitjançant, si escau, la creació d'un institut de recerca de referència internacional en desenvolupament.

Resultat 2.4. Haver impulsat la sistematització i la coordinació d'iniciatives i actors de recerca per al desenvolupament humà sostenible a Catalunya.

Objectiu Específic 3. Millorar la sensibilització social per a transformar actituds i comportaments en pro del desenvolupament humà sostenible.

Resultat 3.1 Haver impulsat la innovació de continguts, les eines i els formats de les actuacions de sensibilització adreçats a la ciutadania de Catalunya, amb especial atenció al públic tradicionalment aliè a la cooperació al desenvolupament.

Resultat 3.2. Haver promogut el paper sensibilitzador dels mitjans de comunicació a través d'un tractament de la informació coherent amb els principis de la cooperació al desenvolupament i l'increment de temàtiques relatives aquest àmbit.

Resultat 3.3. Haver impulsat el treball coordinat i en xarxa en clau local i global del conjunt d'actors de la cooperació catalana en la tasca de sensibilització social, amb especial atenció a la tasca de la societat civil organitzada i dels municipis catalans.

Resultat 3.4. Haver millorat l'impacte de les accions de sensibilització a través de la millora en els mecanismes i les eines per a conèixer periòdicament i de manera actualitzada l'estat d'opinió de la ciutadania catalana en relació al desenvolupament, la cooperació al desenvolupament, la pau i els drets humans.

Objectiu Específic 4. Incrementar l'àmbit de la incidència política i la mobilització social de la societat civil catalana en pro del desenvolupament humà sostenible.

Resultat 4.1. Haver impulsat la participació de la societat civil organitzada catalana en les xarxes internacionals d'incidència política i els espais institucionals i alternatius de debat sobre desenvolupament i cooperació al desenvolupament.

Resultat 4.2. Haver donat suport a iniciatives d'incidència política de la societat civil catalana en la construcció d'una governança democràtica global i en la promoció d'un nou multilateralisme en coherència amb l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament.

Resultat 4.3. Haver donat suport a iniciatives de la societat civil catalana per a fer incidència política en pro de la coherència de polítiques per al desenvolupament en els espais de decisió locals, nacionals, estatals i globals.

Resultat 4.4. Haver donat suport a iniciatives d'incidència de la societat civil catalana en la promoció de l'equitat entre les dones i els homes, la defensa, promoció, garantia i exigibilitat dels drets humans i la governança democràtica, en cultura de pau i en la defensa d'un model de desenvolupament sostenible.

Resultat 4.5. Haver donat suport a iniciatives de la societat civil catalana per incidir en la configuració d'agendes polítiques en coherència amb els principis i objectius del desenvolupament humà sostenible.

Resultat 4.6. Haver promogut el paper actiu dels mitjans de comunicació en la transmissió de valors i principis de la cooperació al desenvolupament per tan d'incidir en la transformació social i política.

Objectiu Específic 5. Promoure la complementarietat i les sinèrgies entre les accions d'educació, recerca, sensibilització i incidència en EpD.

Resultat 5.1. Haver impulsat mecanismes de retroalimentació entre la recerca i la incidència política; la sensibilització i la mobilització social; i la recerca i l'educació i la formació en EpD.

Resultat 5.2. Haver desenvolupat mecanismes i instruments que promoguin accions integrals en EpD que incorporen tots els àmbits d'intervenció estratègica – sensibilització, educació i formació, recerca i reflexió i incidència política i mobilització social.

C.3. Millorar les capacitats i l'articulació dels actors de la cooperació catalana en EpD

Objectiu Específic 1. Promoure la concertació i el treball en xarxa entre el conjunt d'actors públics i privats implicats en EpD en clau local i global, a partir del valor afegit de cadascun d'ells.

Resultat 1.1. Haver analitzat i potenciat el valor afegit i l'àmbit d'expertesa de cadascun dels actors per millorar la seva contribució a l'EpD.

Resultat 1.2. Haver fomentat el treball en xarxa dels actors catalans per millora l'impacte de l'EpD a Catalunya, a partir de les oportunitats que proporcionen les noves tecnologies de la informació i la comunicació

Resultat 1.3. Haver millorat les capacitats d'articulació dels actors catalans amb actors de desenvolupament i xarxes internacionals en EpD, o amb potencial d'articulació amb EpD, tenint una atenció especial als mitjans de comunicació.

Resultat 1.4. Haver impulsat aliances estratègiques entre els socis de govern en el treball en EpD, amb especial atenció al Departament de la Vicepresidència, el Departament d'Educació, el Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, el Departament d'Acció Social i Ciutadania i el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.

Resultat 1.5. Haver impulsat aliances estratègiques del govern i dels actors de la cooperació catalana amb actors no tradicionals de la cooperació al desenvolupament com són els mitjans de comunicació, els col·lectius de persones migrades, els moviments socials, organitzacions de dones i feministes, les entitats esportives, etc.

Resultat 1.6. Haver creat una taula de concertació del conjunt d'actors implicats en l'Estratègia d'EpD de la Generalitat de Catalunya.

Objectiu Específic 2. Millorar les capacitats dels actors públics i privats catalans en sensibilització, educació i formació, recerca i reflexió, i incidència política i mobilització social.

Resultat 2.1. Haver millorat l'oferta i la qualitat de la formació teòrica i pràctica dels actors públics i privats catalans en EpD.

Resultat 2.2. Haver promogut el tractament integral i coherent de l'EpD en l'estructura organitzativa dels actors de cooperació al desenvolupament catalans.

Resultat 2.3. Haver promogut la innovació entre els actors de la cooperació catalana en l'ús d'eines i metodologies per a la formació, la sensibilització, la incidència EpD, d'acord amb les necessitats identificades en el marc de l'EEpD.

Resultat 2.4. Haver millorat les capacitats del personal professional de la comunicació per garantir el tractament respectuós, rigorós i ètic de la informació per part dels mitjans de comunicació.

Resultat 2.5. Haver potenciat la autoidentificació d'agents d'EpD a banda dels tradicionals agents de la cooperació.

7. Millorar la concentració geogràfica de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat.

Els acords i consensos internacionals sobre cooperació al desenvolupament recomanen la concentració dels esforços dels donants multilaterals i bilaterals en un nombre reduït de països. La Declaració de París sobre eficàcia de l'Ajut i el consegüent Programa d'Acció d'Accra, i en particular el Codi de Conducta de la Unió Europea sobre complementarietat i divisió internacional del treball, recomanen incrementar els esforços de prioritització geogràfica i la necessitat d'apostar per l'especialització dels donants també pel que fa a l'assignació d'AOD per països.

Tot i que els avenços en el desplegament efectiu d'aquests compromisos són lents i requereixen d'importants esforços de coordinació entre el conjunt de la comunitat internacional de donants, la Generalitat de Catalunya es fa ressò d'aquesta recomanació i proposa avançar més en la focalització geogràfica respecte als cicles de planificació anteriors.

Com a expressió d'aquesta voluntat, i prenent en consideració les recomanacions internacionals i les orientacions de la Llei catalana de cooperació al desenvolupament i les opcions preses pel Pla director 2007-2010 pel que fa als països i pobles a prioritzar — els de la Mediterrània, especialment els del Magrib, els d'Amèrica Central i Amèrica del Sud i els de l'Àfrica Subsahariana— el Pla director 2011-2014 estableix tres nivells

de prioritització geogràfica: països i pobles prioritaris, regions preferents i Països Menys Avançats (PMA).

Amb aquest triple nivell de prioritització es pretén donar continuïtat i incrementar l'esforç de concentració iniciat amb els plans directors precedents pel que fa a la focalització de la cooperació al desenvolupament en un grup reduït de països i pobles, i a la vegada apostar per les dinàmiques de desenvolupament regional, ja sigui perquè les sinèrgies que es donen entre països veïns ho demanda o per donar reconeixement a l'acompanyament de processos de desenvolupament de col·lectius i pobles que transcendeixen les fronteres estatals.

Complementàriament, i donant continuïtat al Pla director 2007-2010, l'establiment d'aquests triple nivell de prioritització reflecteix un compromís de focalització i concentració de recursos i esforços que és compatible amb el fet d'adreçar recursos i esforços a pobles o països sensibles per a la cooperació catalana i que compten amb una llarga trajectòria de solidaritat. Aquest és el cas de països, pobles o regions en situació de postconflicte bèl·lic, sotmesos a bloqueig o objecte de greus vulneracions dels drets humans.

7.1. Concentrar i millorar la qualitat de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat als països i pobles prioritaris.

La cimera del Mil·lenni de Nacions Unides, que acaba cristal·litzant en els ODM, posa l'èmfasi en la necessitat de mobilitzar recursos per a eradicar la situació de pobresa i marginalitat que pateix bona part de la població mundial. Per la seva banda, la Llei catalana de cooperació al desenvolupament estableix entre les prioritats que han d'orientar les opcions d'aquesta política pública en quant a focalització geogràfica, els països i pobles que són víctimes de situacions de pobresa o objecte de vulneració dels drets humans.

Amb aquest punt de partida, el Pla director de cooperació al desenvolupament 2007-2010 feia una tria de països i territoris a prioritzar que combinava l'anàlisi de necessitats amb un anàlisi d'oportunitats de cooperació en aquests països junt amb una valoració de les capacitats reals o potencials de la cooperació catalana per a acompanyar de forma eficaç els processos de desenvolupament que s'hi donen.

Per tal de garantir la continuïtat amb l'acció iniciada amb els exercicis de planificació anteriors i així millorar l'eficàcia i l'impacte de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat en el llarg termini, l'anàlisi de l'especificitat catalana en el marc de la complementarietat i la divisió internacional del treball pel que fa a prioritats geogràfiques cal continuar-la fent en aquests termes.

Pel que fa a l'anàlisi de necessitats, la cooperació catalana prioritza aquells països que registren nivells de desenvolupament humà baix o mitjà-baix i els PMAs, i que estan caracteritzats per una forta incidència de les desigualtats, incloses les de gènere, i que registren, consegüentment, bosses importants de pobresa i exclusió. Les situacions de vulneració dels drets humans – en la seva dimensió individual i col·lectiva- i l'existència de conflicte armat, situacions de postconflicte o de risc i violència, són elements que s'incorporen a aquest anàlisi, d'acord amb el que deriva de l'esperit de la Llei de cooperació al desenvolupament.

En relació amb les oportunitats de cooperació, la cooperació al desenvolupament de la Generalitat, partint de les seves dimensions i característiques, prioritza el treball en aquells països i pobles que compten amb una presència mínima de la comunitat

internacional de donants que permet cooperar en condicions i amb efecte multiplicador; i països que compten amb una institucionalitat mínima per a liderar processos de canvi, als que pugui sumar-s'hi la cooperació catalana com a facilitador o catalitzador dels mateixos.

Finalment, i pel que fa a les capacitats de la cooperació catalana, es prioritzarà el treball en aquells països o pobles que han concentrat volums significatius d'AOD durant els cicles anteriors; en els que s'han desenvolupat aliances estratègiques amb els actors locals públics i de la societat civil; i pels que es compta expertesa, i tradició de treball entre els actors de la cooperació catalana al desenvolupament, de vegades vinculada als col·lectius procedents d'aquests països i pobles d'origen.

Partint de la mostra de països prioritzats en el cicle de planificació anterior, i després d'aplicar aquests tres conjunts de factors, es recomana concentrar els esforços de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat en la línia estratègica de desenvolupament en 11 països i pobles prioritaris:

Àrees geogràfiques prioritàries/Països i pobles prioritaris:

Mediterrània:	Marroc, Palestina, Sàhara Occidental
Àfrica Subsahariana:	Moçambic, Senegal
Amèrica Central i el Carib:	Guatemala, Nicaragua, el Salvador
Amèrica del Sud:	Bolívia, Colòmbia, Equador

Tant important com l'exercici de priorització geogràfica en el seu conjunt esdevé l'esforç de focalització de l'acció de la Generalitat en cadascun dels països i pobles prioritaris. Per això, i seguint les recomanacions de la Unió Europea, s'hauran de prioritzar dos o tres sectors d'actuació per a cadascun països així com les regions d'atenció preferent. Aquesta tria es farà en el marc de les EPPs, que es desplegaran en la seva totalitat durant el mandat d'aquest Pla director.

7.2. Promoure la concentració de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat en regions preferents i acompanyar processos de desenvolupament, institucions i organitzacions regionals.

Els processos de desenvolupament no sempre es donen en una lògica territorial coincident amb les fronteres que delimiten els estats. Així, determinats fenòmens vinculats al desenvolupament, que van des de la vulneració de drets col·lectius i dels drets de les dones, l'accés i la gestió de recursos naturals, la gestió de conflictes o pautes recurrents d'exclusió i marginalitat comparteixen mínims comuns denominadors en clau regional; i en conseqüència, determinats processos d'ampliació de capacitats, oportunitats i llibertats s'articulen a través d'organitzacions, xarxes, o moviments d'abast regional. De forma complementària, els processos d'integració regional en els que estan immersos molts dels països i pobles prioritaris de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat, obliguen a simultaniejar les actuacions per país amb les actuacions per regió.

A més, en coherència amb els valors que inspiren aquesta política pública pel que fa al reconeixement del dret dels pobles a la defensa i a la promoció de la cultura, la llengua i la identitat pròpies (art. 3 de la Llei de Cooperació al Desenvolupament), alguns dels socis de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya són pobles sense estat. Aquest és el cas de pobles com els amazighs o els kurds a la

Mediterrània, o els pobles aimara i quichua a la regió andina, o els diversos pobles de la regió de mesomèrica i d'Àfrica occidental, entre d'altres.

Finalment, aquest pla director introdueix el concepte d'àmbits relacionals per a referir-se a aquells fenòmens vinculats al desenvolupament caracteritzats per una relació d'interdependència entre el Nord i el Sud, com són el fenomen migratori, el del canvi climàtic, etc. L'abordatge en clau d'àmbits relacionals, obliga a prioritzar regions com l'Àfrica occidental pel que fa al fenomen migratori en involucrar la regió en el seu conjunt, i per tant, tant als països d'origen, com als de trànsit.

Prenent com a punt de partida les regions prioritzades per la llei, i els elements fins ara referits, es recomana concentrar els esforços de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat en quatre regions preferents:

Regió Andina i Amazònia:

Els països i pobles de la regió andina afronten reptes compartits pel que fa a la consolidació de models de governança democràtica capaços de gestionar positivament conflictes d'origen divers: sociopolítics, etnicoculturals, mediambientals i pel control de recursos, etc. Les agendes compartides, entre les que destaquen el combat de les desigualtats estructurals, la promoció de la cohesió social i la lluita pels drets col·lectius dels pobles indígenes i les comunitats afrodescendents, es tradueixen en l'existència d'institucions i organismes regionals així com de xarxes, organitzacions i moviments socials regionals i transnacionals..

Regió Mesomericana:

Els països i pobles de la regió mesomericana també comparteixen agendes regionals: a banda dels diferents processos d'integració econòmica i comercial i l'agenda de defensa i exigibilitat de drets dels pobles indígenes, destaquen els desafiaments que suposa la gestió sostenible dels recursos naturals d'àrees i territoris que formen part d'una mateixa bioregió i l'abordatge de fenòmens com la inseguretat ciutadana i els esclats de violència que s'hi associen.

Regió Mediterrània:

La Mediterrània és un clar exemple de regió on els reptes i els processos de desenvolupament escapen a la lògica estatal. La defensa dels drets col·lectius de pobles minoritzats com l'amazigh o el kurd, entre d'altres, l'existència de xarxes regionals de defensa i promoció dels drets de les dones, o el repte de donar resposta a desafiaments de desenvolupament global amb efectes regionals específics com són el fenomen migratori o el canvi climàtic, esdevenen bons exemples d'aquesta realitat.

Regió d'Àfrica Occidental:

El treball regional amb l'Àfrica Occidental permet acompanyar processos de desenvolupament de col·lectius i pobles que tot i no pertànyer a un mateix estat, comparteixen una realitat lingüística, cultural i, de vegades, sociopolítica. Complementàriament, la realitat d'aquesta regió ve caracteritzada per una agenda comuna de desenvolupament en termes de defensa i exigibilitat dels drets, entre els que destaquen els de les dones i els vinculats a la sobirania alimentària, i els que deriven dels desafiaments globals amb efectes regionals específics com són el fenomen migratori, o el canvi climàtic.

En aquest marc de possibilitats, la cooperació catalana prioritzarà:

- El treball en els països o pobles que, tot i no ser prioritaris, formen part d'aquestes regions preferents amb l'objectiu de buscar economies d'escala amb els països i pobles prioritaris.
- L'acompanyament als processos de desenvolupament, institucions, organitzacions i xarxes regionals, amb especial atenció a les que promoguin els objectius transversals de la cooperació catalana: l'equitat entre les dones i els homes; els

drets humans, la governança democràtica i el teixit social; i la sostenibilitat amb especial atenció a l'ambiental i els efectes derivats del canvi climàtic.

- L'impuls d'iniciatives de codesenvolupament que busquin reforçar els vincles positius entre el fenomen de la migració i els processos de desenvolupament, especialment en la Regió Andina, la Mediterrània i l'Àfrica Occidental.

7.3. Millorar la contribució de la cooperació de la Generalitat als Països Menys Avançats.

En coherència amb els compromisos i consensos internacionals, la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya destinarà part dels seus esforços als països menys avançats. Aquesta categoria de països, creada per Nacions Unides el 1971, estableix un llistat de països en base a tres criteris definits per l'ECOSOC –baix nivell de renda, baixos nivells en nutrició, salut i educació, i alt índex de vulnerabilitat.

A la Conferència de Doha sobre finançament del desenvolupament, el 2008, es referma el compromís amb adreçar entre el 0,15 i el 0,20 del Producte Nacional Brut (PNB) dels països donants als PMA, adquirit en el Programa d'Acció de Brussel·les del 2001 durant la tercera conferència sobre PMA de Nacions Unides.

L'aplicació d'aquests percentatges a la contribució al desenvolupament del govern de Catalunya es tradueix en la fita de concentrar un 25% de l'AOD del govern esmerçada a països del Sud als PMA.

7.4. Continuar donant suport a països i pobles en situació de postconflicte bèl·lic i conflicte armat, sotmesos a bloqueig o objecte de greus vulneracions dels drets humans.

Complementàriament, i donant continuïtat al Pla director 2007-2010, l'establiment d'aquests triple nivell de prioritització reflecteix un compromís de focalització i concentració de recursos i esforços que és compatible amb el fet d'adreçar recursos i esforços a pobles o països sensibles per a la cooperació catalana i que compten amb una llarga trajectòria de solidaritat. Aquest és el cas de països, pobles o regions en situació de postconflicte bèl·lic, sotmesos a bloqueig o objecte de greus vulneracions dels drets humans individuals i col·lectius.

Quadre de resultats

O1. Concentrar i millorar l'eficàcia de l'ajut oficial al desenvolupament de la Generalitat als països i pobles prioritaris.

R1. Haver concentrat els esforços de la línia de desenvolupament en els països i pobles prioritaris fins a representar un 70% de la línia estratègica de desenvolupament.

R2. Haver millorat l'impacte de la cooperació al desenvolupament del govern en els 11 països i pobles prioritaris mitjançant la concentració en un màxim de tres sectors per país.

O2. Promoure la concentració de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat en regions preferents i acompanyar processos de desenvolupament, institucions i organitzacions regionals.

R1. Haver concentrat els esforços de la línia de desenvolupament en les regions preferents fins a representar un 80% de l'AOD de la línia de desenvolupament.

R2. Haver enfortit les dinàmiques regionals en la promoció dels Objectius transversals de la cooperació catalana.

O3. Millorar la contribució de la cooperació de la Generalitat als Països Menys Avançats.

R4. Haver concentrat una part dels esforços de la línia de desenvolupament en els PMA fins a representar un 25 % de l'AOD adreçada al Sud.

O4. Continuar donant suport a països i pobles en situació de postconflicte bèl·lic, sotmesos a bloqueig o objecte de greus vulneracions dels drets humans.

R1. Haver donat suport a països i pobles en situació de postconflictes bèl·lic, sotmesos a bloqueig o objecte de greus vulneracions dels drets humans.

8. Millorar el desplegament de les modalitats de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

D'acord amb la Llei 26/2001, la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya es pot implementar bilateralment i multilateralment. Com en el cicle de planificació anterior, es proposa, a efectes de claredat, desplegar la cooperació bilateral des d'una triple vessant: a) en funció de si les actuacions es duen a terme a iniciativa de la Generalitat de Catalunya i s'executen directament amb els països socis o dirigides a la ciutadania catalana; b) en funció de si les actuacions es duen a terme a iniciativa i per mitjà dels actors de cooperació al desenvolupament catalans; i, finalment, en funció de si les actuacions es concerten en alguna o diverses de les fases entre la Generalitat i els actors de la cooperació al desenvolupament del Nord.

D'aquesta manera, el Pla director 2011-2014 contempla les quatre modalitats d'actuació següents:

1. Cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya.
2. Cooperació per al desenvolupament bilateral de la Generalitat de Catalunya en concertació amb d'altres agents de la cooperació al desenvolupament.
3. Cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa dels actors de la cooperació al desenvolupament catalana (ONGD i entitats privades no lucratives).
4. Cooperació per al desenvolupament a través d'organitzacions multilaterals.

Les principals prioritats i objectius en relació amb cadascuna d'aquestes modalitats es presenten a continuació.

8.1. Promoure la cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya en els països i pobles prioritaris, en l'acció humanitària i en les actuacions d'Educació per al desenvolupament.

Per cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat s'entén qualsevol actuació que assumeixi i executi directament el govern de Catalunya, sense la intermediació de tercers. Aquesta modalitat és produïda, doncs, quan l'ACCD i els diferents departaments de la Generalitat de Catalunya, per separat o de manera conjunta, acorden actuacions de cooperació al desenvolupament i d'acció

humanitària amb les entitats i les institucions dels països socis així com actuacions directes en el marc de l'educació pel desenvolupament a Catalunya.

En conseqüència, la Generalitat assumeix la responsabilitat de tot el cicle del projecte o programa (identificació, formulació, planificació estratègica i operativa, execució, seguiment i avaluació de resultats i d'impacte), sens perjudici que, en alguna fase del cicle d'aquesta política pública, hi intervinguin puntualment altres actors.

Aquesta modalitat s'utilitzarà de manera preferent en les actuacions de desenvolupament en els països i pobles prioritaris que determina el Pla director. La modalitat bilateral directa permet l'establiment d'una relació més estreta i institucionalitzada amb els actors del Sud. La idoneïtat d'aquesta modalitat es fa palesa en aquelles actuacions orientades a enfortir, per exemple, institucions governamentals, a millorar el disseny i gestió de les polítiques públiques i a apoderar sectors tradicionalment exclosos, d'acord amb els principis i valors del Pla director. En especial, aquesta modalitat s'emprarà amb els diferents nivells de govern dels països socis, amb els pobles indígenes i minoritzats i amb les organitzacions i xarxes de dones d'àmbit regional o global.

Tenint en compte l'agenda d'eficàcia de l'ajut, les actuacions de cooperació a través de la modalitat bilateral directa hauran d'estar en consonància amb els plans de desenvolupament o amb les prioritats de desenvolupament que hagi identificat el país soci, tant governamentals com de la societat civil.

Finalment, la modalitat de cooperació bilateral directa també s'utilitzarà, per una banda, per a realitzar campanyes institucionals que tinguin com a finalitat sensibilitzar la ciutadania de Catalunya sobre la realitat del Sud, i per l'altra, per a executar actuacions d'acció humanitària, les quals hauran d'estar en consonància amb les demandes dels governs i dels organismes responsables en les diferents fases del cicle de l'actuació.

8.2. Promoure la concertació amb els actors de la cooperació al desenvolupament, amb especial atenció a la societat civil.

Per cooperació per al desenvolupament bilateral de la Generalitat en concertació amb d'altres agents de la cooperació s'entén: qualsevol actuació del govern de Catalunya en què alguna o diverses de les fases bàsiques del cicle del programa o del projecte (identificació, formulació, planificació estratègica i operativa, execució, seguiment i avaluació de resultats i d'impacte) es duguin a terme de manera concertada o amb la mediació d'altres actors de la cooperació per al desenvolupament del Nord.

Els actors del Nord amb els quals es podran concertar les actuacions seran: Estats i governs no centrals (municipis i ens locals, entitats supramunicipals, regions i comunitats autònomes, xarxes, agrupacions i Fons d'ens locals), universitats, actors privats no lucratius i ONGD, xarxes internacionals, consultores i organitzacions empresarials.

Tot i que la modalitat concertada es recollia l'anterior pla director, aquest serà el cicle de planificació en què es desplegarà amb més intensitat. La modalitat concertada s'erigeix com un dels valors afegits de la cooperació catalana en tant que les fórmules de coordinació, cooperació i col·laboració públic-privades que promou són un reflex, precisament, del model de governança pròpiament català.

A més, els avantatges d'aquesta modalitat són múltiples. En primer lloc, perquè és la que encaixa millor amb la realitat del mapa d'actors de la cooperació catalana, caracteritzada per la seva diversitat i pluralitat. En segon lloc, perquè és la que s'adiu més amb la naturalesa participativa i participada de la cooperació catalana. En tercer lloc, perquè permet generar sinergies entre la cooperació privada i la cooperació pública i evitar, per tant, que la cooperació catalana esdevingui dual. En quart lloc, perquè contribueix a superar la lògica de la subvenció i avançar cap a aliances de desenvolupament més estratègiques, amb un disseny compartit dels objectius, dels resultats esperats i de les actuacions. Finalment, perquè és la més adequada a vehicular les prioritats d'exploració identificades en aquest Pla director.

En conseqüència, es fa necessari promoure la modalitat concertada en cadascuna de les línies estratègiques del Pla director, la de desenvolupament, la d'acció humanitària i la d'educació pel desenvolupament.

L'assignació de recursos a través d'aquesta modalitat es farà mitjançant mecanismes que assegurin la transparència, la concurrència restringida i la igualtat de condicions per als diversos actors. En aquest sentit, es fa necessari millorar les fórmules juridicoadministratives per desplegar aquesta modalitat.

8.3. Promoure la cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa dels actors de la cooperació catalana, en especial les ONGD i les entitats privades no lucratives.

Per cooperació al desenvolupament bilateral a iniciativa d'altres actors de la cooperació catalana s'entén qualsevol iniciativa d'actuació que provingui i es canalitzi a través d'altres agents de la cooperació catalana que no pertanyin a l'administració de la Generalitat de Catalunya. Des del punt de vista del cicle del projecte o programa (identificació, formulació, planificació estratègica i operativa, execució, seguiment i avaluació de resultats i d'impacte), la responsabilitat recau en mans d'actors que no formen part de l'estructura orgànica i institucional de la Generalitat de Catalunya. No obstant això, aquestes actuacions de cooperació estaran sotmeses als mecanismes de fiscalització i rendició de comptes de la Generalitat de Catalunya, d'acord amb la normativa vigent, en la mesura que s'executen amb fons públics.

Catalunya es caracteritza per una societat civil dinàmica i ben organitzada en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament i la solidaritat internacional. I és dipositària d'un enorme coneixement i especialització sobre la realitat del Sud i sobre els seus principals desafiaments, a més d'una àmplia i dilatada experiència en l'educació per al desenvolupament. La Generalitat de Catalunya, conscient d'aquest bagatge acumulat, concep a les diferents organitzacions de la societat civil com a actors clau en l'impuls i execució de la política pública de cooperació al desenvolupament.

Per tant, aquesta modalitat busca assegurar l'enfortiment de la tasca compromesa i transformadora de les organitzacions de la societat civil atès que, a través d'elles, es contribueix també a l'apoderament de les persones i de les comunitats del Sud. És per aquest motiu que es prioritzaran les actuacions de les universitats i centres de recerca catalans, les administracions locals i, molt especialment, de les ONGD i les entitats privades no lucratives catalanes que treballin en l'àmbit de la cooperació i la solidaritat.

L'assignació de recursos a través d'aquesta modalitat es farà, principalment, amb convocatòries públiques mitjançant criteris de concurrència, transparència i igualtat d'oportunitats.

8.4. Promoure la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a través d'organismes multilaterals en el marc del paradigma del nou multilateralisme.

Per cooperació al desenvolupament multilateral s'entén qualsevol participació i contribució de la Generalitat de Catalunya a les actuacions de diversos organismes multilaterals especialitzats —ja siguin d'àmbit universal o regional— en la promoció del desenvolupament humà sostenible i d'un ordre internacional més just i solidari.

En un context, com l'actual, marcat per la globalització i l'existència de desafiaments transnacionals, la cooperació multilateral presenta molts avantatges. En primer lloc, perquè permet canalitzar la participació de múltiples actors, tant públics com privats, en nom d'una adequada gestió dels problemes comuns. En segon lloc, perquè pot definir agendes, acords i marcs normatius necessaris per gestionar amb garanties els reptes mundials. En tercer lloc, perquè permet millorar l'eficàcia de l'ajut a l'hora de sumar esforços i capacitats i mobilitzar recursos. En quart lloc, perquè garanteix més eficaçment les intervencions humanitàries a escala mundial. Finalment, perquè el sistema multilateral té un paper clau en la provisió de béns públics globals (els drets humans, la pau, la seguretat, la sostenibilitat ambiental, etc.).

Pel que fa a la modalitat de cooperació multilateral, el principal propòsit consistirà en desplegar i implementar l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya aprovada el 2009. L'Estratègia proposa els objectius estratègics i els mitjans i instruments per al desplegament d'aquesta modalitat, així com els principals criteris que hauran de regir la selecció dels organismes multilaterals. Entre les novetats que presenta aquesta Estratègia convé destacar l'aposta de la Generalitat de Catalunya pel nou multilateralisme, és a dir, per la configuració d'una nova arquitectura institucional de l'ajut que la faci més democràtica, representativa, eficaç i transparent i en la qual els governs autònoms descentralitzats i altres actors no estatals tinguin un paper rellevant en la provisió de béns públics globals.

Finalment, i a partir d'iniciatives concretes, s'explorarà la possibilitat d'establir mecanismes de concertació entre organismes multilaterals i actors de la cooperació catalana en el marc de l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament.

Quadre de resultats

O1. Promoure la cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya en els països i pobles prioritaris, en l'acció humanitària i en les actuacions d'Educació per al desenvolupament.

R1. Haver desplegat la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa en totes les EPP i, en aquells sectors prioritzats a cada país.

R2. Haver promogut relacions de partenariat amb institucions públiques, i, en especial, amb governs, mitjançant aquesta modalitat.

R3. Haver promogut la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa amb organitzacions de la societat civil.

R4. Haver promogut la realització de campanyes institucionals de sensibilització a través d'aquesta modalitat.

R5. Haver desplegat la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa en totes les fases de l'acció humanitària.

O2. Promoure la concertació amb els actors de la cooperació al desenvolupament, amb especial atenció a la societat civil.

R1. Haver promogut aliances entre la Generalitat de Catalunya i la societat civil, ens locals i altres institucions catalanes i del nord per al desplegament d'aquesta modalitat.

R2. Haver promogut instruments juridicoadministratius que hauran d'articular la relació de col·laboració, cooperació i coordinació i els exercicis de seguiment entre la Generalitat i els altres actors de cooperació del Nord.

O3. Desplegar la modalitat de cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa dels actors de la cooperació catalana, en especial les ONGD i les entitats privades no lucratives.

R1. Haver impulsat nous mecanismes i millorat els existents en el desplegament de la modalitat de cooperació a iniciativa d'altres actors

R2. Haver promogut convocatòries específiques de programes i projectes adreçades a actors concrets de la cooperació catalana.

O4. Promoure la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a través d'organismes multilaterals en el marc del paradigma del nou multilateralisme.

R1. Disposar d'un pla d'actuació per al desplegament progressiu dels objectius definits a l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver millorat la selectivitat en les contribucions als organismes multilaterals a partir de l'aplicació dels criteris definits per l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R3. Haver desplegat els instruments juridicoadministratius que hauran d'articular la relació de col·laboració i els exercicis de seguiment amb els organismes multilaterals.

R4. Haver explorat la concertació amb organismes multilaterals en el marc de l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament.

O5. Canalitzar l'ajut oficial al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya en funció de les quatre modalitats d'actuació.

R1. Haver destinat entre un 20% i un 30% de l'AOD a la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat i la modalitat de cooperació a través d'organitzacions multilaterals.

R2. Haver destinat entre un 10% i un 20% de l'AOD a la modalitat de cooperació bilateral de la Generalitat en concertació amb d'altres agents de la cooperació al desenvolupament.

R3. Haver destinat un mínim del 50% de l'AOD a la modalitat de cooperació bilateral a iniciativa dels actors de la cooperació catalana. La xifra absoluta destinada cada any a les convocatòries a projectes i programes d'ONGDS no pot ser inferior a la de l'any anterior.

R4. Haver garantit que un mínim del 60% de l'AOD sigui gestionada per la societat civil catalana.

9. Desplegar els instruments de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

Els instruments de què disposa la cooperació catalana per al desenvolupament s'han anat ampliant i diversificant en els darrers anys, en paral·lel a l'augment dels recursos i la progressiva consolidació d'una política pública de cooperació per al desenvolupament. Aquest pla director vol esdevenir una guia útil per a fer un ús racional d'aquests instruments, i alhora fer-se ressò de les recomanacions més recents relatives a la qualitat i a l'eficàcia de l'ajut.

La Llei de cooperació al desenvolupament estableix en el seu articulat que les

actuacions de l'Administració de la Generalitat en matèria de cooperació per al desenvolupament s'instrumenten per mitjà de: a) La cooperació tècnica; b) La cooperació econòmica i financera; c) L'ajut humanitari general i l'ajut humanitari d'emergència; d) L'educació i la sensibilització socials per al desenvolupament; i e) La generació de fons especials de cooperació i altres instruments.

Tanmateix, des del primer pla director, l'ajut humanitari i l'educació per al desenvolupament es defineixen com a línies estratègiques. Per aquest motiu, i en coherència amb els plans directors anteriors, aquest pla director diferencia quatre grans grups d'instruments: un més referit a la provisió d'assistència tècnica i la transmissió de coneixements, un altre relatiu a la cooperació econòmica, un tercer a la cooperació financera, i un darrer que fa referència a la relació entre el desenvolupament i les migracions. Finalment, aquest pla director posa un accent especial en la recerca d'innovació en els instruments i hi dedica un darrer objectiu.

Quant a l'ús dels diferents instruments, la cooperació catalana prioritzarà els instruments que promoguin les capacitats i procediments locals, la previsibilitat de l'ajut i la reducció de costos de coordinació entre el conjunt de donants, tal com es desprèn de l'agenda internacional sobre eficàcia de l'ajut. A més, es valorarà la idoneïtat de cadascun dels instruments segons els resultats perseguits en cada actuació, entenent que cada instrument aporta el seu valor afegit.

9.1. Impulsar una cooperació tècnica més eficaç, previsible i alineada amb les estratègies, els procediments i els mecanismes dels països socis.

D'acord amb la Llei de cooperació al desenvolupament, per cooperació tècnica s'entén qualsevol suport a l'esforç dels països socis per tal de millorar les capacitats de les persones, les organitzacions i els marcs institucionals en àmbits com el productiu, l'educatiu, el sanitari, el científic, el cultural, el social, el sindical, el politico-administratiu o el democràtic. Aquest instrument té per objectiu, doncs, la contribució a la millora de les capacitats dels països socis, tant del govern com de la societat, per tal que puguin liderar i gestionar el seu procés de desenvolupament.

Per assolir aquest objectiu general, la cooperació tècnica adopta diferents formes com les actuacions d'educació i formació, d'investigació i desenvolupament tecnològic; de prestació d'expertesa; d'informació, documentació, intercanvi, assessorament, consultoria i estudis i, en general, de tot allò que contribueixi a reforçar les capacitats institucionals en els països del socis.

Catalunya, en exercici del seu autogovern, ha acumulat una àmplia experiència en el desplegament del seu marc competencial i en el disseny, execució i avaluació de polítiques públiques. Aquest bagatge de coneixements tècnics, bones pràctiques i expertesa ha servit, en els anteriors cicles de planificació, per enriquir i donar contingut a la política de cooperació al desenvolupament. L'actual Pla director no serà una excepció i es continuarà proporcionant cooperació tècnica en diferents àrees i, amb especial atenció, a la salut, a l'educació, a la construcció de la pau, a la promoció de les capacitats productives, comercials i d'ocupació, a la governança democràtica, a l'equitat entre dones i homes, al medi ambient i a l'aigua, a la cultura i l'educació multilingüe i a la defensa, promoció i exigibilitat dels drets humans individuals i col·lectius.

La importància de la cooperació tècnica és doblement rellevant per a la Generalitat de Catalunya si es té en consideració les dimensions modestes de la cooperació catalana en relació amb d'altres donants. El valor afegit de la cooperació catalana és més de

caràcter tècnic que pressupostari. En aquest sentit, la Generalitat continuarà donant suport a les assistències tècniques com una manera d'enfortir les capacitats de les persones i les organitzacions mitjançant, preferentment, la modalitat de cooperació bilateral directa i concertada.

Per altra banda, convé destacar que l'Estratègia de cooperació multilateral al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya contempla la cooperació tècnica com un dels instruments claus per al seu desplegament. En especial, es contempen actuacions concretes en la línia del suport a la generació de coneixement expert o a la promoció de personal tècnic útil per als organismes multilaterals en relació amb la seva tasca de provisió de béns públics globals i per a la promoció de l'equitat entre dones i homes

L'ACCD i els departaments de la Generalitat no són els únics actors que proporcionen cooperació tècnica. Els ens locals, el FCCD, les universitats, les organitzacions empresarials i sindicals, i fonamentalment les ONGD, també s'han caracteritzat per aquest tipus d'intervenció. En aquest sentit, l'actual Pla director aposta per donar un nou impuls als projectes i programes pluriennals a través d'aquest instrument i de la modalitat de cooperació bilateral a iniciativa d'altres actors i concertada.

D'acord amb l'agenda d'eficàcia de l'ajut, la cooperació tècnica haurà d'observar els principis d'apropiació democràtica, alineació crítica i harmonització. En aquest sentit, la cooperació tècnica haurà de tenir en consideració els següents punts:

En primer lloc, s'haurà de donar resposta a les necessitats i prioritats de desenvolupament identificades pel país soci. És a dir, el país soci és l'únic responsable a l'hora de determinar quines són les àrees, matèries o nivells de govern que s'han d'enfortir.

En segon lloc, i derivat del punt anterior, la cooperació tècnica provinent de la Generalitat de Catalunya haurà de ser la resposta a una demanda concreta del país soci. En altres paraules, la cooperació tècnica ha de satisfer una sol·licitud expressa i formulada per l'actor del Sud.

En tercer lloc, la cooperació tècnica haurà de ser coherent i estar coordinada amb la d'altres donants. L'objectiu aquí radica en evitar, per una banda, la duplicació d'esforços en un àmbit concret o la desatenció en altres, i, per l'altra, el suport a actuacions que puguin entrar en col·lisió entre si o mútuament excloents.

En quart lloc, la cooperació tècnica haurà de generar sinèrgies i buscar complementaritats amb les capacitats instal·lades en el país soci o, fins i tot, en altres països del Sud.

El seguiment d'aquest últim punt té una doble implicació per a la Generalitat de Catalunya. La primera: les actuacions del Govern a través d'aquest instrument hauran de tenir en consideració i aprofitar els recursos existents en els països en desenvolupament, tant materials com humans o de coneixement. La segona: la Generalitat de Catalunya haurà d'explorar, com a opció de cooperació tècnica, la cooperació triangular en la mesura que suposa una nova eina orientada a crear sinèrgies entre actors del Sud pel fet de compartir experiències, bones pràctiques o de transferir coneixement entre països i organitzacions que comparteixen realitats i problemàtiques similars.

Quadre de resultats

O1. Impulsar una cooperació tècnica més eficaç, previsible i alineada amb les estratègies, els procediments i els mecanismes dels països socis.

R1. Haver promogut la cooperació tècnica d'acord amb l'agenda de l'eficàcia de l'ajut i, en concret, seguint els principis d'apropiació, alineació i harmonització.

R2. Haver promogut la cooperació tècnica en les modalitats de cooperació bilateral directa, multilateral, bilateral a iniciativa d'altres actors i concertada.

R3. Haver explorat i, si escau, promogut, iniciatives de cooperació triangular.

9.2. Desplegar els instruments programàtics d'acord amb els principis, valors i prioritats de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

La Llei contempla com a instruments de cooperació econòmica les aportacions a projectes d'inversió per al desenvolupament amb la finalitat de millorar el capital físic dels països socis i l'ajut a determinats sectors d'aquests països. El primer instrument no s'ha desplegat, ja que se sol associar a volums significatius de recursos que van més enllà de les capacitats de la cooperació catalana. El segon instrument forma part del que s'entén com a instruments programàtics i que inclouen el suport pressupostari i sectorial, el suport territorial i els fons comuns. En aquest sentit, el CAD considera la cooperació programàtica en un sentit ampli que engloba no només el govern sinó també a altres tipus d'organitzacions, com les ONGs, associacions, gremis, entre d'altres.

L'ús d'aquest tipus d'instruments de cooperació econòmica va més enllà d'un mecanisme de finançament, ja que comporta una aplicació més directa dels pilars de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut. En efecte, els instruments programàtics promouen una cooperació alineada amb les institucions i procediments dels països socis sobre la base d'un treball conjunt i harmonitzat entre diferents agents de cooperació. De forma complementària, aquestes actuacions enforteixen les capacitats i els sistemes dels països socis i fomenta una acció pública més transparent, responsable i respectuosa amb els drets humans.

La primera i única experiència de suport pressupostari de la cooperació catalana ha estat en el sector salut, a Moçambic, a través del Fons Comú Provincial. Durant aquest cicle, però, la Generalitat de Catalunya pretén anar més enllà i explorar les oportunitats obertes per aquests nous instruments programàtics segons el seu valor afegit i en coherència amb els principis, valors i prioritats de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

A més, es maldarà perquè es destinin esforços per a explorar noves fórmules que despleguin enfocaments programàtics territorials, que sumin esforços als processos d'enfortiment institucional multinivell, especialment pel que fa a la provisió de béns públics. Així, es treballarà de forma programàtica en l'articulació d'institucions per al desenvolupament territorial, sempre sota el principi d'alineació amb les polítiques públiques de descentralització i els plans de desenvolupament dels països socis.

Quadre de resultats

O2. Desplegar els instruments de programàtics d'acord amb els principis, valors i prioritats de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R.1. Haver contribuït a desplegar nous enfocaments programàtics d'acord amb els principis i valors de la Llei.

R.2. Haver explorat mecanismes per a desplegar instruments programàtics territorials en diferents nivells de govern dels països prioritaris i regions preferents.

R.3. Haver millorat la capacitat de seguiment de les contribucions en els instruments programàtics.

9.3. Consolidar els instruments de cooperació financera d'acord amb els consensos internacionals i la pràctica de la cooperació catalana.

D'acord amb la Llei de cooperació al desenvolupament, per cooperació financera s'entén aquelles contribucions oficials a organismes internacionals de caràcter econòmic i financer, en donacions, en l'atorgament de crèdits destinats a programes i projectes de desenvolupament social bàsic, en l'atorgament de crèdits concessius i en tota altra mesura destinada a millorar l'accés dels països beneficiaris al capital financer.

L'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament reconeix la cooperació financera com un dels instruments de què disposa la Generalitat de Catalunya per executar la seva política pública de cooperació al desenvolupament. En efecte, es preveu una política de contribucions financeres del Govern als organismes multilaterals al desenvolupament, fonamentalment del sistema de les Nacions Unides, a través: i) d'aportacions al pressupost ordinari o *core funds*; ii) d'aportacions del tipus multilateral a fons vinculats a programes concrets; i, per últim, iii) de contribucions a fons globals i fons fiduciaris. Convé subratllar, no obstant això, el caràcter selectiu d'aquestes contribucions. I és que l'Estratègia condiona les contribucions financeres a que els organismes multilaterals reuneixin una sèrie de requisits com, per exemple, la rellevància dels organismes multilaterals de cara a la consecució dels objectius plantejats en la pròpia Estratègia i en relació amb la incorporació dels objectius transversals dels Pla director, entre altres.

Així mateix, l'actual Pla director es compromet a donar continuïtat als programes de micro-crèdits. Davant la impossibilitat de moltes persones dels països socis per accedir a les fonts de finançament tradicional, el micro-crèdit representa un instrument ètico-financer de primer ordre per tal que persones en situació de pobresa o risc d'exclusió puguin desenvolupar projectes laborals per compte propi. La importància d'aquest instrument és cabdal en tant que contribueix a superar les barreres d'accés al crèdit per part de persones que no disposen ni d'aval ni de garanties patrimonials.

Pel que fa a l'atorgament de crèdits concessius que preveu la Llei, el Pla director no contempla fer ús d'aquest instrument llevat que es faci sempre d'acord amb els criteris consensuats prèviament al si del Consell de Cooperació al Desenvolupament sobre la seva conveniència i la manera de com fer-ho, i d'acord amb els consensos internacionals al respecte.

Quadre de resultats

O3. Consolidar els instruments de cooperació financera d'acord amb els consensos i resolucions internacionals i la pràctica de la cooperació catalana.

R1. Haver consolidat la cooperació financera a través de contribucions selectives a organismes multilaterals d'acord als objectius estratègics i criteris establerts en l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver promogut l'instrument del micro-crèdit adreçat als col·lectius més desfavorits i exclosos en els països prioritaris i regions preferents.

9.4. Aprofitar el potencial de les migracions com a motor del desenvolupament humà sostenible als països socis, amb un paper actiu de les persones migrades que contribueixi a la integració social a Catalunya

En el cicle de planificació anterior es va aprovar l'Estratègia de Codesenvolupament de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. Aquesta Estratègia és fruit d'un llarg procés de debat i discussió entre la Generalitat de Catalunya i la resta d'actors, tant públics com privats, que mantenen una especial vinculació amb el codesenvolupament i les migracions. En aquest document estratègic, es recullen, entre altres, els consensos bàsics sobre què s'ha d'entendre per codesenvolupament així com els objectius i línies d'acció en aquesta matèria per a la política pública de cooperació al desenvolupament.

En coherència amb l'anterior Pla director, el codesenvolupament es continua considerant un instrument de què disposa la cooperació catalana per al desenvolupament. No obstant això, el codesenvolupament és quelcom més en tant que es concep com un enfocament que busca reforçar l'associació positiva entre el fenomen migratori i el desenvolupament, i implica per tant: una agenda de treball en quant a la coherència de polítiques per al desenvolupament; la incorporació d'aquest enfocament en les línies de desenvolupament i també EpD, i el reforç de capacitats d'articulació i tècniques entre els diferents col·lectius implicats, especialment els col·lectius de persones migrades.

Per assolir l'objectiu d'aprofitar efectivament el potencial de les migracions com a motor del desenvolupament humà sostenible als països socis, l'Estratègia proposa tres objectius específics. D'aquí que els resultats esperats que es presenten en aquest Pla director corresponguin amb els objectius específics que, al principi del cicle, es contemplaven en l'Estratègia de Codesenvolupament.

En primer lloc, es perseguirà transversalitzar l'anàlisi de l'impacte i el potencial de les migracions en la cooperació al desenvolupament de la Generalitat. En treballar les diferents prioritats geogràfiques o sectorials, s'haurà de considerar l'impacte que els moviments migratoris estan tenint en el desenvolupament, per impulsar els elements que actuen positivament i minimitzar els que ho fan en sentit negatiu. Al seu torn, caldrà potenciar el paper dels migrant en l'EpD.

En segon lloc, es maldrà per enfortir les capacitats dels actors de la cooperació catalana que treballin en codesenvolupament en un triple sentit: a) potenciant la participació activa de les persones migrades en cooperació al desenvolupament; b) afavorint la implicació i el treball en xarxa en codesenvolupament entre els diferents actors de la cooperació catalana i; c) concentrar esforços en el treball en codesenvolupament des de l'àmbit local.

Finalment, és important ressaltar que la capacitat del Govern per influir en la interacció que es dona entre el fenomen de les migracions i el desenvolupament no s'esgota en l'acció pública que es pot fer des de l'ajut oficial al desenvolupament. Aquest objectiu s'adreçarà, per tant, des de la coherència de polítiques, a altres polítiques que poden afectar la forma en la qual els moviments migratoris impacten en el desenvolupament dels països d'origen i en el paper que poden tenir les persones migrades.

En la determinació d'aquestes polítiques, convé tenir en compte el marc competencial actual per diferenciar els àmbits sobre els quals el Govern de la Generalitat té capacitat decisòria i aquells on aquesta es veu limitada en el procés de formulació de polítiques.

Amb l'establiment d'aquest objectiu, es treballarà perquè les polítiques en què la Generalitat té capacitat d'actuació contribueixin positivament o, en tot cas, que no generin efectes contraris als objectius de codesenvolupament que es persegueixen des de la política pública de cooperació al desenvolupament.

Quadre de resultats

O4. Aprofitar el potencial de les migracions com a motor de desenvolupament humà sostenible als països socis, amb un paper actiu de les persones migrades que contribueixi a la integració social a Catalunya

R1. Haver incorporat la dimensió de migracions i desenvolupament en les prioritats geogràfiques i sectorials de la cooperació de la Generalitat, focalitzant-les, en coherència amb les prioritats que estableix l'Estratègia de codesenvolupament, en la promoció dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social, la millora de les capacitats productives, ocupació i drets laborals i l'apoderament de les dones.

R2. Haver facilitat espais i enfortit capacitats dels actors de la cooperació catalana per treballar el codesenvolupament, amb una incorporació activa de les persones migrades i reforçant els seus vincles amb la societat d'origen.

R3. Haver vetllar per la coherència de les actuacions de la Generalitat que afecten aquesta vinculació positiva entre migracions i desenvolupament.

9.5 Promoure la innovació en els instruments de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

Els instruments per a poder posar en pràctica les estratègies de cooperació al desenvolupament han anat evolucionant als darrers anys, en funció dels canvis en els contextos internacionals i en les necessitats i interessos dels actors tant del Nord com del Sud. En concret, es constata la necessitat de innovar i impulsar nous mecanismes de cooperació per al desenvolupament en diferents àmbits i especialment davant la necessitat creixent de disposar de formes de finançament més ràpides i estables.

En el context actual cal tenir en compte aquells àmbits relacionals lligats al procés de globalització com les migracions o el canvi climàtic. Alhora cal tenir en compte els béns públics globals (la sostenibilitat ambiental, l'estabilitat econòmica, els drets humans, la salut global ...) a l'hora de plantejar-se nous instruments de cooperació per tal de promoure'ls i protegir-los.

Al mateix temps, cal considerar les especificitats de la cooperació per al desenvolupament a Catalunya on s'interrelacionen de forma estreta actors públics i privats, desdibuixant la frontera entre ambdós. Alhora, cal tenir en compte el caràcter impulsor de les iniciatives privades a Catalunya pel que fa a la promoció de la cooperació al desenvolupament. Així doncs, cal explorar noves formes de cooperació amb el Sud, cercant iniciatives de desenvolupament humà sostenibles público-privades.

Paral·lelament, amb relació al principis d'apropiació i alineament vinculats a l'agenda internacional d'eficàcia de l'ajut, es fa necessari explorar i incorporar experiències sobre nous instruments de cooperació tècnica, econòmica i financera a partir de totes

aquelles estratègies, prioritats i experiències del Sud pel que fa a bones pràctiques en aquest àmbit. L'instrument del micro-crèdit és un bon exemple de com una bona pràctica dels països del Sud, es va estendre amb èxit arreu del món i ha permès, en alguns casos, sortir de l'extrema pobresa a molts col·lectius tradicionalment exclosos com les dones.

Així, tenint en compte els aspectes anteriors al llarg d'aquest nou cicle de planificació, es farà una exploració a diferents nivells per poder impulsar nous instruments de cooperació adaptats a les realitats actuals i al context global canviant. A tall d'exemple es poden tenir en compte nous instruments com la canalització dels interessos de les finances ètiques cap a accions de cooperació al desenvolupament, entre d'altres.

Quadre de Resultats

O5. Promoure la innovació en els instruments de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

R.1. Haver explorat nous instruments de finançament i execució vinculats als àmbits relacionals considerant les iniciatives de desenvolupament públic-privades.

R.2. Haver explorat nous instruments de cooperació tècnica, econòmica i financera a partir de les estratègies, experiències i prioritats dels països prioritaris i regions preferents.

10. Establir aliances per a l'acció

La cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya es caracteritza per la seva pluralitat d'actors i per l'aposta per una manera de fer política pública participativa i participada i en concertació amb el conjunt d'actors públics i privats implicats. A més, en aquest Pla director s'expressa la voluntat d'avançar cap a una concepció més integral de la cooperació al desenvolupament. En conseqüència, la coherència de polítiques i els vincles de la cooperació al desenvolupament amb la provisió de béns públics globals per a donar resposta als desafiaments de desenvolupament globals, adquireixen rellevància especial

En coherència, per assolir de forma efectiva les prioritats i objectius d'aquest Pla, i per desplegar-ne els principis de qualitat i eficàcia de l'ajut i l'agenda de la cooperació transformadora, esdevé necessari crear aliances per al desenvolupament en tots els àmbits d'actuació: als països socis, a Catalunya i, també globalment.

En relació amb els actors de desenvolupament dels països socis, i en coherència amb l'enfocament de capacitats aplicat al desenvolupament del que parteix aquest pla, esdevenen estratègiques les aliances amb les institucions públiques, especialment amb els governs. Així mateix, derivat de la necessitat de complementar l'acció pública amb un teixit social crític i vigilant que garanteixi l'orientació de les polítiques públiques a l'interès col·lectiu, esdevé igualment prioritari articular aliances amb la societat civil organitzada, en especial amb les organitzacions de dones i feministes, els pobles indígenes i minoritzats i les organitzacions de defensa dels drets humans.

Pel que fa als actors de la cooperació catalana, i per donar continuïtat a les opcions preses en el Pla director 2007-2010, el punt de partida per a l'establiment i la

consolidació d'aliances estratègiques ve definit pel mapa d'actors de la cooperació que estableix el Pla director 2007-2010, ampliat en coherència amb l'estratègia de codesenvolupament aprovada el 2009: les organitzacions no governamentals, les agrupacions i Fons d'ens locals, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les universitats i els centres de recerca i els col·lectius de persones migrades.

Això no exclou que, un desplegament òptim d'aquesta política requereixi d'aliances per a la promoció del desenvolupament amb altres actors que per la seva significació, pel que representen, o per la seva expertesa reconeguda en determinats àmbits esdevenen socis potencials del govern en la seva acció de cooperació al desenvolupament. Aquest és el cas d'institucions públiques catalanes com el Síndic de Greuges, els moviments socials i les associacions juvenils, les organitzacions i col·legis professionals, els mitjans de comunicació, etc.

En darrer terme, en un món globalitzat i interdependent com l'actual, els reptes del desenvolupament no es poden resoldre únicament amb el treball bilateral, especialment aquells que afecten als béns públics globals. D'aquí que esdevingui fonamental promoure aliances en l'àmbit internacional i en coherència amb el que estableix l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament del govern, prioritzar entre el conjunt d'organismes i xarxes multilaterals i donants bilaterals, aquelles que contribueixin a fer de l'acció de la Generalitat una cooperació més efectiva i coherent.

La promoció d'una acció concertada, el foment de l'especialització i el valor afegit dels diferents actors i l'establiment d'aliances estratègiques per al desenvolupament esdevindran prioritats per aquest mandat. A continuació es despleguen amb més detall:

10.1. Promoure aliances més estratègiques amb els actors de la cooperació catalana en la promoció del desenvolupament humà sostenible.

La construcció d'aliances per l'acció més estratègiques suposa apostar per l'anàlisi de les potencialitats i les especificitats dels diferents actors de la cooperació catalana. En efecte, durant el mandat d'aquest pla es vol avançar en l'anàlisi del valor afegit i àmbits d'expertesa dels actors catalans com a pas previ per a l'establiment d'aliances més estratègiques i enfocades a resultats de desenvolupament. Per a fer-ho, esdevindrà d'utilitat el mecanisme articulat al voltant de les prioritats d'exploració i innovació previst en aquest pla, en tractar-se d'un document a cavall de dos cicles de planificació llargs.

10.2. Promoure aliances entre actors de desenvolupament homòlegs, del Nord i del Sud.

La cooperació catalana es caracteritza per la pluralitat d'actors que hi participen, cadascun des de la seva especialitat i valor afegit. Aquest tret distintiu esdevé també la seva riquesa i constitueix un avantatge comparatiu respecte d'altres cooperacions.

La promoció d'aliances entre homòlegs es fonamenta en el reconeixement de l'expertesa dels diferents actors i de l'aposta per les relacions més horitzontals en la cooperació al desenvolupament. Aquests inclouen a les organitzacions no governamentals, les agrupacions i Fons d'ens locals, les organitzacions sindicals, les

organitzacions empresarials, les universitats, els centres de recerca i les associacions juvenils.

En coherència, durant aquest cicle es promouran aquest tipus d'aliances mitjançant, fonamentalment, la modalitat bilateral a iniciativa d'altres actors per tal de potenciar l'expertesa de la societat civil catalana en la seva contribució al desenvolupament. Pel que fa a la cooperació directa del govern es promouran els partenariats amb els governs homòlegs dels països socis orientats a l'enfortiment institucional, la millora de les relacions intergovernamentals i l'impuls de la participació en l'elaboració, implementació i seguiment de les polítiques públiques. Finalment, es promouran aliances de desenvolupament de les organitzacions empresarials catalanes amb les seves homòlogues dels països socis aprofitant la seva expertesa. Es posarà atenció especial en el foment i la diversificació de l'estructura productiva, el suport a l'emprenedoria de petits/es i mitjans/es productors/es i comerciants, i en la responsabilitat social corporativa.

10.3. Promoure la concertació entre actors públics i privats, bilaterals i multilaterals, tant del Nord com dels països socis en l'establiment d'aliances.

De forma complementaria a la promoció d'aliances entre actors de desenvolupament homòlegs, i en relació amb la voluntat d'aquest Pla d'avançar en la concertació entre els diferents actors del desenvolupament, es maldrà per la construcció d'aliances entre actors de naturalesa diversa. Aquest tipus d'aliances, que estan obertes a actors públics i privats, del Nord i del sud, bilaterals i multilaterals, té la finalitat de promoure xarxes d'acció col·lectiva que permetin crear institucionalitat més enllà de les institucions públiques i que facin més sostenibles i apropiades les actuacions de la cooperació al desenvolupament promogudes des del govern.

L'aposta per aquest tipus d'aliances prové de la constatació que per aconseguir els objectius de desenvolupament en un món global i amb una pluralitat d'actors creixent, les actuacions en aquest àmbit no poden realitzar-se de forma aïllada. En aquest sentit, es vol donar resposta a la necessitat de construir aliances pel desenvolupament inclusives, que comptin amb els actors tradicionalment exclosos, sempre amb el respecte per l'autonomia de cadascun d'ells.

10.4. Promoure aliances amb els actors de cooperació per millorar les seves capacitats, la recerca i la incidència en Educació per al Desenvolupament.

Esdevé una prioritat d'aquest Pla director avançar cap a un sistema català de cooperació al desenvolupament cada cop més professionalitzat i que compti amb més capacitats per a donar respostes als múltiples i complexos reptes del desenvolupament

Per aquest motiu, i en coherència amb el que estableix la Llei, és considera cabdal que la política pública de cooperació esmerci esforços per a impulsar el foment de les capacitats dels agents de la cooperació públics i privats en les metodologies i eines de la cooperació al desenvolupament i l'Educació per al Desenvolupament. El govern, doncs, haurà de prioritzar també l'establiment d'aliances per a millorar aquestes capacitats en el si del govern i en el si del sistema de cooperació al desenvolupament català.

A més, tal com estableix la Línia Estratègica d'Educació per al Desenvolupament, un bon coneixement de les realitats del Sud, la comprensió de les causes estructurals de la pobresa, la presa de consciència sobre l'efecte de les estructures de poder desiguals en clau estatal i internacional, i el coneixement dels instruments de protecció, promoció i garantia dels drets humans, esdevenen requisits ineludibles per a l'èxit d'aquesta política pública. Aquest reconeixement obliga a promoure aliances per a fomentar l'estudi, la recerca i la generació de bancs de coneixement que donin suport a l'activitat de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya i dels agents de cooperació catalans.

A més, en el context de la globalització, la capacitat d'influència i incidència dels actors de cooperació al desenvolupament catalans en la comunitat internacional per al desenvolupament ha de ser cada cop més important. Per aquest motiu, aquest Pla director aposta per l'impuls i el foment de les capacitats dels actors de la cooperació catalana per al desenvolupament per a participar en espais internacionals de presa de decisions, i formar part de xarxes d'incidència regional i internacional.

Quadre de resultats

O1. Establir aliances més estratègiques amb els actors de la cooperació catalana al desenvolupament.

R1. Haver aprofundit en l'anàlisi de les especificitats i valors afegits dels actors de la cooperació catalana en la seva contribució al desenvolupament humà sostenible.

R2. Haver avançat en l'establiment d'aliances que responguin al valor afegit dels diferents actors de la cooperació catalana.

O2. Promoure aliances entre actors de desenvolupament homòlegs, del Nord i del Sud.

R1. Haver promogut aliances entre la societat civil catalana i les seves homòlogues tant al Sud com al Nord en la promoció del desenvolupament humà sostenible.

R2. Haver promogut aliances de desenvolupament entre el govern català i els governs dels països socis.

O3. Promoure la concertació entre actors públics i privats, bilaterals i multilaterals, tant del Nord com dels països socis en l'establiment d'aliances.

R1. Haver incorporat a actors catalans en les aliances de la Generalitat de Catalunya amb governs descentralitzats dels països socis en la promoció del desenvolupament humà sostenible.

R2. Haver incorporat a actors catalans en les aliances de la Generalitat de Catalunya amb organismes multilaterals en la promoció del desenvolupament humà sostenible.

R3. Haver promogut aliances entre actors públics i privats en les actuacions de la Generalitat de Catalunya en matèria de cooperació al desenvolupament en els països socis.

O4. Promoure aliances amb els actors de cooperació per millorar les seves capacitats, la recerca i la incidència en Educació per al Desenvolupament.

R1. Haver promogut aliances orientades al foment de les capacitats de cooperació al desenvolupament dels actors de la cooperació catalana.

R2. Haver promogut aliances orientades al foment de l'estudi, la recerca i la generació de bancs de coneixement que millorin la qualitat i l'eficàcia de la cooperació catalana.

R3. Haver promogut aliances per a garantir més i millor incidència política internacional dels actors de la cooperació catalana en pro del desenvolupament humà sostenible.

11. Millorar la planificació, el seguiment i l'avaluació la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

Aquest Pla director es planteja com a repte millorar la qualitat i l'eficàcia de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a través d'encaminar-la progressivament a la gestió orientada a resultats, tal com estableix l'agenda internacional de l'eficàcia de l'ajut, tenint també en compte l'anàlisi continu de com s'estan assolint aquests resultats, quins processos s'estan generant o promovent per assolir-los així com els impactes produïts.

Així, es fa prioritari promoure vincles harmonitzats de forma continua i cíclica entre els processos de planificació, seguiment i avaluació des de l'àmbit estratègic a l'operatiu. És a dir, s'ha de planificar pensant en avaluar i s'ha d'avaluar pensant en planificar, fomentant una retroalimentació contínua tot incorporant els mecanismes i instruments de seguiment com a generadors d'informació i dades útils per la resta.

En aquesta línia i seguint els principis d'apropiació democràtica i alineament crític de l'agenda d'eficàcia de l'ajut, els processos de planificació, seguiment i avaluació de la política de cooperació de la Generalitat, han de tendir a alinear-se amb les prioritats i els sistemes dels països prioritaris i regions preferents, promovent mecanismes de participació activa, així com el protagonisme dels diferents actors de cooperació. Alhora cal incloure als actors tradicionalment exclosos i desafavorits.

En el Pla director anterior es va posar èmfasi en reforçar la planificació estratègica de la política de cooperació per al desenvolupament mitjançant l'elaboració d'estratègies per a alguns dels països prioritaris, de documents estratègics sectorials, així com d'estratègies relatives als instruments i les modalitats. En l'actual Pla director es vol posar especial èmfasi en els processos de seguiment i avaluació en l'àmbit estratègic, operatiu i intraorganitzacional (dins dels organismes mateixos rectors i executors de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat). Així els mecanismes de seguiment i avaluació han d'orientar-se a l'anàlisi quantitatiu i qualitatiu del nivell d'assoliment dels objectius, accions i resultats, dificultats sorgides, processos promoguts i, més a llarg termini, impactes generats.

Paral·lelament es fa necessari incorporar els objectius transversals del Pla director de forma efectiva i progressiva en funció del seu nivell de desplegament en tot el cicle de planificació, seguiment i avaluació com a eixos vertebradors i transformadors de la cooperació al desenvolupament en l'àmbit social, polític, econòmic i ambiental.

Tot plegat, doncs, ha de fer que a partir dels aprenentatges i recomanacions sorgits dels processos de seguiment i avaluació, es pugui millorar el següent cicle de planificació i per tant de la política de cooperació al desenvolupament encaminada a la reducció de desigualtats als països del Sud.

11.1. Millorar i impulsar instruments de planificació orientats als resultats de desenvolupament, i que despleguin els principis de la qualitat i l'eficàcia i els valors d'una cooperació transformadora.

Millorar l'impacte de la cooperació al desenvolupament del govern de la Generalitat requereix de l'elaboració i aplicació d'instruments de planificació orientats als resultats, que permetin una major concreció quant a objectius i prioritats i que facilitin el seguiment i avaluació del grau d'assoliment d'aquests objectius.

L'elaboració d'instruments de planificació orientats a la gestió per resultats suposa, necessàriament, d'una millora tècnica i metodològica que ha de dotar d'una naturalesa més estratègica i/o programàtica a aquests instruments i maldar perquè els instruments de planificació estratègica tinguin un desplegament coherent mitjançant els conseqüents instruments programàtics i operatius.

Aquesta és però una condició necessària però no suficient ja que la planificació per resultats és també un procés polític de primer ordre, que deriva en un pacte sobre quin és l'ordre de prioritats en el desenvolupament, quines s'identifiquen com les principals oportunitats de canvi i quines són les eines, aliances, capacitats i els recursos a mobilitzar o potenciar. El reconeixement de la naturalesa eminentment política dels exercicis de planificació posen de relleu la importància de disposar de metodologies participatives per a dur a terme aquests processos que permetin incorporar la pluralitat de visions, actors i agendes de desenvolupament i en cas necessari, activar mecanismes d'acció positiva que garanteixin la incorporació de les veus dels col·lectius tradicionalment exclosos.

Complementàriament al requisit de la participació, aquest Pla director reivindica un enfocament integral de la cooperació al desenvolupament que implica que els resultats de desenvolupament no depenen en exclusiva de l'eficàcia de les polítiques i actuacions finançades com a ajut oficial al desenvolupament. Aquest enfocament integral converteix a la coherència de polítiques en un principi transversal d'aquesta pla i suposa que els instruments de planificació l'hauran de considerar.

A més, a partir dels compromisos internacionals al voltant de l'eficàcia de l'ajut se'n deriven compromisos concrets d'adaptació dels instruments de planificació d'aquesta política pública, tant pel que fa a l'apropiació democràtica, l'alineació crítica, la coordinació entre donants, i la rendició de comptes compartida entre els socis de cooperació –a més de la gestió per resultats referida més amunt.

Finalment, el caràcter transformador d'aquesta política pública està intrínsecament vinculat als objectius transversals que l'orienten: la promoció de l'equitat entre les dones i els homes; la promoció de la defensa i l'exigibilitat dels drets humans, la governança democràtica i el teixit social; i la promoció de la sostenibilitat en el desenvolupament. Un primer pas per a l'aplicació efectiva d'aquests objectius recau en la seva incorporació en els instruments de planificació estratègica i també operativa.

Així, poden identificar-se tres grans objectius per a la planificació estratègica i operativa per aquest mandat que es desenvolupen tot seguit.

11.1.1. Impulsar i adequar els instruments de planificació estratègica i operativa de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a la gestió per resultats.

Aquest Pla director ja suposa un primer esforç per a incorporar en els instruments de planificació la gestió per resultats. En efecte, es tracta d'un document orientat a la consecució d'objectius i resultats mesurables i avaluables que permetran millorar substancialment els exercicis de rendició de comptes amb els països socis, i amb la ciutadania catalana.

Els documents de planificació estratègica i programàtica que s'emmarquin en aquest pla director hauran de desplegar els objectius i resultats que aquest estableix, i vincular en els casos dels instruments programàtics les actuacions a aquest marc de resultats. Aquest és el cas del principal instrument de programació anual del que disposa el govern: el Pla Anual de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, l'elaboració del qual correspon a la DGCDAAH.

El cicle de planificació precedent ha estat prolífic en l'elaboració de documents de planificació estratègica d'acord al que estableix el propi Pla director 2007-2010. El cicle que s'obre amb el Pla director 2011-2014 haurà d'avançar en el desplegament coherent d'instruments de programació que garanteixin una consecució efectiva dels resultats definits en els primers. La DGCDAAH acompanyarà a les unitats d'execució del govern en el desplegament d'aquests instruments programàtics amb l'objectiu de garantir-ne la coherència amb els principis, valors, objectius i prioritats d'aquesta política pública.

11.1.2. Adaptar els instruments de planificació estratègica i operativa als principis de participació, coherència i eficàcia de l'ajut.

L'aplicació dels principis que orienten aquesta política pública als instruments de planificació requereix, en primer terme, de l'adopció de metodologies participatives adequades i funcionals que garanteixin la participació del conjunt d'actors implicats en l'elaboració d'aquesta política pública del Nord i del Sud, i que aquesta participació sigui efectiva i de qualitat. Per a fer-ho caldrà tenir en compte el potencial que ofereixen les noves tecnologies de la informació i el coneixement.

A més, el desplegament del principi de coherència de l'acció de la Generalitat en aquest àmbit suposarà esmerçar esforços, com a mínim, en dos sentits. En primer lloc, en l'elaboració d'una estratègia per a abordar la coherència de polítiques en el migllarg termini. En segon lloc, en l'aplicació d'aquest principi al conjunt d'instruments de planificació estratègica i operativa que despleguen aquesta política, amb un èmfasi especial en els documents de planificació geogràfica (les EPPs).

L'aplicació dels principis que deriven de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut als exercicis de planificació, especialment en el nivell estratègic, es tradueix en un seguit de requisits i implicacions que hauran d'integrar-se de forma progressiva. Destaquen, entre altres: l'adequació dels exercicis de planificació geogràfica als cicles polítics dels països i pobles prioritaris; mesures positives d'apoderament d'actors i col·lectius de desenvolupament per a garantir la seva participació efectiva en la definició de les prioritats de desenvolupament dels seus països; l'alineació de les prioritats de la cooperació catalana a les agendes de desenvolupament –de vegades en conflicte– dels diferents actors del país soci; redoblar els esforços de coordinació amb els instruments de planificació estratègica de la comunitat internacional de donants especialment en el marc de la complementarietat i la divisió internacional del treball, etc.

Convé destacar que, en aplicació de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut, els instruments de planificació estratègica que esdevenen més rellevants són els que defineixen objectius i resultats en clau geogràfica, ja que és en el marc de l'elaboració d'aquest tipus d'instruments on es dona el veritable diàleg entre socis de desenvolupament. Esdevindrà, per tant, una prioritat d'aquest mandat, completar l'elaboració del conjunt d'EPPs corresponents als 11 països i pobles prioritaris de la cooperació catalana segons estableix aquest pla director.

Complementàriament, els exercicis d'aplicació efectiva d'aquests principis podran requerir de l'elaboració de documents d'orientació política que guiïn l'aplicació dels principis en el desplegament d'un objectiu estratègic, una modalitat o un instrument de cooperació determinat.

11.1.3. Adaptar els instruments de planificació estratègica i operativa als objectius transversals de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

El primer nivell d'aplicació dels objectius transversals es dona en el diàleg de polítiques amb els socis de desenvolupament i en la definició conjunta de documents de planificació. En aquest sentit, es fa necessari comptar, en primer terme, amb un document de directrius que orienti en l'aplicació i el desplegament dels objectius transversals. Durant aquest cicle de planificació es completaran els exercicis d'elaboració d'aquests documents de directrius, iniciats durant el cicle de planificació anterior.

En segon terme, l'aplicació estratègica dels objectius transversals suposarà acompanyar els exercicis de planificació geogràfica de tres tipus d'anàlisi o diagnòstics. Per una banda anàlisis polítiques que valorin la viabilitat política de determinades prioritats de desenvolupament, els actors i les agendes polítiques en conflicte, així com el respecte dels drets humans. Per una altra, anàlisis de gènere que ajudin a identificar les bretxes de gènere més importants que comprometen el desenvolupament del país soci. Finalment, la valoració en clau de sostenibilitat ambiental, social i econòmica de les línies d'acció a emprendre.

Complementàriament, els exercicis de transversalització efectiva d'aquests objectius podran requerir de l'elaboració de documents d'orientació política que guiïn l'aplicació dels objectius transversals en el desplegament d'un objectiu estratègic, una modalitat o un instrument de cooperació determinat.

Quadre de resultats

O1. Impulsar i adequar els instruments de planificació estratègica i operativa de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a la gestió per resultats.

R1. Haver elaborat, publicat i presentat al Parlament de Catalunya, en el primer trimestre de l'any, el Pla Anual de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver desplegat i concretat els objectius i resultats del Pla director 2011-2014 en els instruments de planificació geogràfica, les directrius i altres documents de planificació estratègica del govern.

R3. Haver impulsat, amb l'acompanyament de la DGCDAAH, instruments de programació i plans d'acció des de les unitats d'execució de govern orientats a la consecució dels objectius i resultats del Pla director 2011-2014.

R4. Haver incorporat als documents de planificació estratègica i operativa els aprenentatges que derivin dels exercicis de seguiment i avaluació.

O2. Adaptar els instruments de planificació estratègica i operativa als principis de participació, coherència i eficàcia de l'ajut

R1. Haver adaptat les metodologies participatives per a l'elaboració dels instruments de planificació a les realitats dels actors de la cooperació a Catalunya i als actors de desenvolupament als països socis.

R2. Haver elaborat una Estratègia de Coherència de Polítiques de Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R3. Haver-se dotat de les EPPs corresponents als 11 països i pobles prioritaris de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat.

R4. Haver garantit l'alineació de les EPPs a les prioritats de desenvolupament dels països i pobles prioritaris de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat.

R5. Haver coordinat els exercicis de planificació geogràfica amb la comunitat internacional de donants presents als país soci.

R6. Haver impulsat, si escau, l'elaboració documents d'orientació política per a l'aplicació efectiva dels principis de qualitat i eficàcia a les prioritats sectorials, les modalitats o els instruments de la cooperació catalana.

O3. Adaptar els instruments de planificació estratègica i operativa als objectius transversals de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R1. Haver elaborat un document de directrius per a aplicar l'objectiu transversal de la sostenibilitat en la seva triple dimensió al conjunt de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver impulsat l'anàlisi política, de gènere, de la situació dels drets humans i de sostenibilitat en l'elaboració de les EPPs.

R3. Haver impulsat, si escau, l'elaboració documents d'orientació política per a l'aplicació efectiva dels OTRs a les prioritats sectorials, les modalitats o els instruments de la cooperació catalana.

R4. Haver incorporat l'enfocament de drets humans en els documents de planificació estratègica i operativa.

11.2. Impulsar i desplegar el seguiment orientat a resultats de la política de cooperació al desenvolupament com a mecanisme de rendició de comptes i de millora en la presa de decisions

Després d'un cicle en el qual la planificació estratègica i operativa ha viscut un desplegament molt rellevant, aquest Pla director vol fer una aposta decidida pel seguiment i l'avaluació, amb una orientació als resultats. Així doncs, la pròpia elaboració del Pla parteix d'aquesta premissa i elabora una bateria de resultats en cada capítol que ha de facilitar el seu seguiment, i posterior avaluació.

Més concretament, la importància de desplegar el seguiment estratègic i operatiu prové de la necessitat d'obtenir una informació actualitzada i veraç sobre com s'està duent a terme la implementació de la política i quins canvis o aprenentatges poden realitzar-se que serveixin com a mecanisme per a la millora en la presa de decisions. En aquest sentit, el procés de seguiment pot avançar preguntes i qüestions que hauran de ser respostes en el posterior procés d'avaluació. En coherència amb tot el cicle de la política pública, l'avaluació i planificació de la política es nodriran, en gran mesura, de les dades generades durant el seguiment.

Per a desenvolupar les actuacions en aquest àmbit, s'han establert quatre objectius que volen donar resposta a les diferents necessitats del seguiment estratègic i operatiu, tant a Catalunya com als països socis. Aquests es detallen a continuació.

11.2.1. Impulsar els instruments i les eines de seguiment estratègic i operatiu de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

Durant els dos cicles de planificació precedents, el principal instrument de seguiment estratègic de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya han estat les memòries anual, les quals han servit, al mateix temps, com a mecanisme de transparència i de rendició de comptes davant la ciutadania. Durant aquests dos cicles les memòries han anat millorant i perfeccionant, passant d'un

instrument més basat en la rendició de comptes fins a convertint-se en un veritable instrument de seguiment de la planificació estratègica. Paral·lelament, i en coherència amb això, la Generalitat s'ha dotat de millors capacitats per a la recopilació i sistematització de l'AOD que han agilitzat i fet més acurats els resultats que es presenten a la Memòria.

Tanmateix, el desplegament de la planificació geogràfica, d'instrument i de modalitats demana que s'impulsin nous instruments i eines per fer-ne el seguiment. Per aquest motiu, durant aquest cicle s'hauran de destinar esforços per desplegar un seguiment estratègic que permeti assolir de forma efectiva aquestes noves necessitats, tot incorporant els principis de qualitat i eficàcia de l'ajut i els objectius transversals. Per tot això, a més, caldrà seguir apostant per l'enfortiment de les capacitats de recopilació, sistematització, explotació i anàlisi de l'AOD de la Generalitat de Catalunya.

Així també, cal enfortir les capacitats de recopilació i sistematització de les dades del seguiment operatiu dels projectes i programes finançats, amb l'objectiu que es pugui alimentar de forma efectiva la presa de decisions i la posterior avaluació de la política pública de la Generalitat de Catalunya.

11.2.2. Promoure la cultura del seguiment entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament dels països socis

La promoció de la cultura del seguiment entre els actors de la cooperació catalana i els actors de cooperació dels països socis es considerada per aquest Pla com la pedra angular per a l'èxit i apropiació del propi procés. Només amb la participació de tots els actors es podran fomentar els partenariats globals pel desenvolupament, veritables protagonistes dels principis de qualitat i eficàcia de l'ajut impulsats des de París i Accra.

Tanmateix, difícilment es podrà assolir aquesta participació de forma efectiva i orientada als objectius del seguiment per resultats si no s'esmercen esforços per a la contribució a l'enfortiment de les capacitats, tant dels actors de desenvolupament dels països socis com els de la pròpia Generalitat de Catalunya.

11.2.3. Promoure mecanismes de participació en el seguiment, amb especial èmfasi en la inclusió dels actors del països socis

El seguiment, com a mecanisme que ha de servir de lligam entre la planificació i l'avaluació ha de tenir presents als actors que van participar en l'elaboració del document estratègic. Per aquest motiu, en benefici d'una apropiació efectiva del seguiment entre els diferents actors del desenvolupament catalans i dels països socis, caldrà que s'estableixin mecanismes per a garantir la participació efectiva de tots ells en totes les fases del cicle de la política pública, tenint en compte els processos consultius interns dels diferents agents de la cooperació.

En especial, pel que fa als actors dels països socis, caldrà que aquest mecanismes siguin prou flexibles com per comptar amb la participació dels actors involucrats en la planificació, així com aquells que es detectin durant el procés com a parts interessades i que s'han d'incorporar.

Per últim, perquè la participació sigui efectiva i permeti extreure el coneixement necessari per a les eines de seguiment, els instruments que s'emprin hauran d'estar adaptats a les necessitats, els temps i les particularitats dels actors de desenvolupament dels països socis.

11.2.4. Potenciació de l'ús del seguiment estratègic com a mecanisme de rendició de comptes i de millora en la presa de decisions

Aquest Pla defensa que els processos de seguiment estratègic i operatiu han de ser incorporats de forma sistemàtica en la planificació estratègica, alhora que han de servir de mecanisme de rendició de comptes i de millora en la presa de decisions. La informació quantitativa i qualitativa que es generi en el seguiment ha de permetre fer el procés més transparent i rendir comptes davant la ciutadania. En aquest sentit, amb la publicació i difusió d'aquests resultats a Catalunya i als països socis s'avança amb la necessària responsabilitat compartida promoguda per l'agenda de l'eficàcia de l'ajut.

A més, el seguiment permet detectar possibles millores i bones pràctiques durant el procés d'implementació, cosa que el converteix en un instrument de gran valor per a la millora en la presa de decisions futura. És a dir, en el moment de la presa de decisions i de realitzar la planificació estratègica i operativa següent. Per dur a terme aquesta incorporació en qualsevol fase del procés, serà cabdal definir i construir mecanismes que facilitin l'anàlisi i la incorporació d'aquestes lliçons apreses.

Quadre de resultats

O4. Impulsar els instruments i les eines de seguiment estratègic i operatiu de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

R1. Haver elaborat i publicat, abans del mes de juliol de cada any, la Memòria anual de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R2. Haver reforçat les capacitats de recopilació i sistematització de l'AOD de la Generalitat de Catalunya mitjançant l'ús exhaustiu de les noves tecnologies de la informació.

R3. Haver reforçat les capacitats d'explotació i d'anàlisi de l'AOD de la Generalitat de Catalunya.

R4. Haver elaborat una metodologia per donar seguiment a les EPPs i altres documents de planificació estratègica de la Generalitat de Catalunya.

R5. Haver generat les capacitats per realitzar un seguiment efectiu dels projectes i programes que alimentin la presa de decisions i l'avaluació de la política pública de cooperació de la Generalitat de Catalunya.

R6. Haver incorporat els objectius transversals de la política de cooperació de la Generalitat de Catalunya en els instruments de seguiment i anàlisi.

R7. Haver promogut l'alineament dels instruments de seguiment de la cooperació catalana amb els instruments de seguiment dels països socis.

O5. Promoure la cultura del seguiment entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament dels països socis

R1. Haver enfortit les capacitats per al seguiment de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a través de la dotació dels recursos humans, econòmics i materials necessaris

R2. Haver contribuït, a través de la representació de l'ACCD a tots els països prioritaris, a la millora de les capacitats de seguiment de la cooperació de la Generalitat de Catalunya.

R3. Haver contribuït a enfortir les capacitats de seguiment dels actors de desenvolupament dels països socis.

O6. Promoure mecanismes de participació en el seguiment, amb especial èmfasi en la inclusió dels actors del països socis

R1. Haver impulsat el paper de la Comissió de Qualitat del Consell de Cooperació per al Desenvolupament en el seguiment de la política de cooperació.

R2. Haver incorporat els actors dels països socis en els instruments de seguiment estratègic.

R3. Haver adaptat els instruments de seguiment estratègic a les necessitats i particularitats dels països prioritaris.

O7. Potenciació de l'ús del seguiment estratègic com a mecanisme de rendició de comptes i de millora en la presa de decisions

R1. Haver donat difusió dels resultats i aprenentatges del seguiment de forma presencial, en línia i documental entre els diferents actors implicats del Nord i del Sud.

R2. Haver definit mecanismes per analitzar i incorporar les lliçons apreses del seguiment en la presa de decisions.

R3. Haver incorporat el seguiment per resultats a la planificació estratègica i operativa.

11.3. Impulsar i desplegar l'avaluació orientada a resultats de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya com a procés d'aprenentatge i de rendició de comptes davant la ciutadania de Catalunya i dels països del sud

En aquest nou cicle de planificació esdevé clau impulsar de forma efectiva els processos d'avaluació tant en l'àmbit estratègic, en l'àmbit operatiu -que engloba les actuacions concretes de cooperació per al desenvolupament- i en l'àmbit intraorganitzacional, orientats a resultats, com a mecanismes de millora contínua de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

L'avaluació, doncs, és entesa com aquell procés de generació d'aprenentatge de tots els actors implicats que pugui ser útil per a la presa de decisions i reorientació si escau de les polítiques, processos, programes i actuacions concretes, a través d'una anàlisi sistemàtica, acurada i comprensiva de les evidències i constatacions sorgides. Alhora, l'avaluació ha de ser també un mecanisme de rendició de comptes sobre l'ús dels recursos públics pel que fa als resultats i impactes amb relació a l'impuls del desenvolupament humà sostenible. Aquesta rendició de comptes s'ha d'adreçar de forma clara i entenedora tant a la ciutadania de Catalunya com la ciutadania dels països prioritaris i regions preferents.

En aquest sentit, el desplegament del sistema d'avaluació de la cooperació de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit estratègic i operatiu, es consolidarà a partir dels principis, objectius, criteris i paràmetres de les Directrius d'avaluació, elaborades en el cicle de planificació anterior.

Concretament el sistema d'avaluació es reforçarà a partir de 3 eixos de treball principals. En primer lloc, s'impulsarà la realització sistemàtica d'avaluacions tant en l'àmbit estratègic com en l'operatiu. En segon lloc, es posarà un especial èmfasi a fomentar la cultura de l'avaluació, tot incrementant les capacitats entre els actors de la cooperació a Catalunya i als països i pobles prioritaris i les regions preferents. Finalment també s'impulsarà l'avaluació com a procés de transformació social, política i econòmica, incorporant progressivament els objectius transversals d'aquest pla, així com també els principis de l'agenda internacional de l'eficàcia i qualitat de l'ajut.

11.3.1. Impulsar la realització sistemàtica d'avaluacions estratègiques i operatives de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

Aquest nou Pla director planteja que els processos d'avaluació s'incorporin de forma sistemàtica tant en els àmbits estratègics com els àmbits operatius, com a part integral dels mateixos i com a mecanisme de rendició de comptes i generació d'aprenentatges. En aquest sentit, en l'àmbit estratègic, es posaran els esforços per avaluar de forma progressiva els instruments de planificació i els components estratègics de la política de cooperació al desenvolupament. En l'àmbit operatiu es promouran els processos avaluatius en els diversos moments de les actuacions d'acord amb el que es cregui més oportú i necessari.

Alhora, en ambdós casos, es fomentarà el tipus d'avaluació que es consideri més adient, pertinent i necessari en cada cas per la Cooperació de la Generalitat de Catalunya, tenint en compte els actors de la cooperació catalana i dels països prioritaris implicats. Així, es podran impulsar avaluacions de processos, resultats, impactes en diferents moments: ex-ante, mig termini o ex-post.

Paral·lelament es posarà un especial èmfasi en la triangulació de resultats amb els actors del Nord i del Sud implicats així com la seva difusió, per tal de poder garantir que les recomanacions i aprenentatges sorgits del procés d'avaluació es tinguin en compte i serveixin per a la millora del següent cicle de planificació. Alhora, s'establiran procediments i paràmetres per als cicles d'avaluació estratègica i operativa per tal de facilitar la coordinació i gestió dels mateixos de forma més àgil i operativa.

11.3.2. Promoure les capacitats i la cultura de l'avaluació entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament als països prioritaris i regions preferents, fent especial èmfasi en la incorporació de la perspectiva de gènere

La promoció de la cultura de l'avaluació entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de la cooperació del Sud, esdevé prioritària per tal que hi hagi una apropiació per part d'aquests, sobre la importància dels processos avaluatius com a generadors d'aprenentatges, de canvis i de millores en la qualitat de la cooperació per al desenvolupament. En aquest sentit, l'increment de capacitats de tots els actors és un pilar essencial per a poder desenvolupar els processos d'avaluació. Així, l'impuls de formacions sobre avaluació i l'elaboració de guies específiques sobre com dur a terme avaluacions, poden contribuir a enfortir aquestes capacitats. En concret, es tindrà especialment en compte la incorporació de la perspectiva de gènere com a mitjà per promoure l'equitat entre les dones i els homes, objectiu transversal més desenvolupat en el darrer Pla director.

Paral·lelament, el treball en xarxes Nord-Sud, els intercanvis entre diferents actors pel que fa a sistemes d'avaluació, experiències i bones pràctiques, poden contribuir a l'increment de capacitats i a l'establiment de sinèrgies col·laboratives, tant a Catalunya com als països socis en tots els àmbits locals, nacionals i internacionals.

Pel que fa al sistema d'avaluació de la cooperació de la Generalitat de Catalunya, també esdevé prioritari enfortir-lo a través de la dotació de recursos humans, materials i econòmics per poder endegar i consolidar l'avaluació tant en l'àmbit estratègic com en l'àmbit operatiu. Alhora, es fa especialment necessari, com a mecanisme d'aprenentatge i de millora contínua interna, iniciar la incorporació d'avaluacions intraorganitzacionals. En aquesta línia en aquells organismes que ja estan aplicant processos de gestió de la qualitat, com l'ACCD, esdevé també fonamental analitzar en clau avaluativa el seu disseny i la seva implementació de forma contínua per anar-los adaptant a les necessitats i interessos sorgits en cada moment per part de les parts implicades.

11.3.3. Impulsar el caràcter transformador dels processos d'avaluació incloent la

incorporació dels objectius transversals i els principis de l'eficàcia de l'ajut

L'avaluació és també un procés de transformació, d'apoderament i d'enfortiment dels actors de la cooperació del Nord i del Sud implicats en aquesta. Així cal promoure la participació activa i protagonista dels mateixos, en especial aquells grups tradicionalment més exclosos –dones, persones indígenes i pobles minoritzats lingüísticament i cultural- en totes les fases de l'avaluació. En aquest sentit, dins dels col·lectius participants ens les avaluacions, s'haurà de vetllar perquè les comunitats meta on s'adrecen les intervencions tinguin un paper protagonista com a actores i no com a meres beneficiàries sense veu ni accés a processos de presa de decisions.

Ahora, la participació dels actors del Sud en les avaluacions, és també bàsica com a desplegament dels principis d'apropiació democràtica de l'agenda d'eficàcia i qualitat de l'ajut. En aquesta línia, també es fa palesa la importància d'alinejar-se -per part de la cooperació de la Generalitat de Catalunya- amb els sistemes d'avaluació dels països socis, sempre que sigui possible, com a mecanisme d'adaptació a les necessitats i prioritats dels Sud en aquest àmbit. Així, en concordança amb l'agenda d'eficàcia i qualitat de l'ajut, es promouran avaluacions conjuntes seguint el principi d'harmonització i com a millora en la coordinació i en les complementaritats pel que fa a les avaluacions.

Paral·lelament, tenint en compte l'agent avaluador, es continuaran desenvolupant avaluacions externes quan es cregui necessari per a garantir un major grau d'independència de les mateixes. Ahora, quan es consideri pertinent, s'incentivaran les avaluacions de tipus mixte -que inclouen equips externs i interns- per tal de promoure una major apropiació de les mateixes per part dels actors implicats.

Finalment, el desplegament dels objectius transversals de la cooperació al desenvolupament amb agendes concretes d'objectius i resultats, implica també incorporar-los ens els processos avaluatius de forma paulatina. Així, cal trobar mecanismes per poder fer avaluacions estratègiques i progressivament operatives que tinguin en compte la perspectiva de gènere, la sostenibilitat en la seva triple dimensió i també la promoció i protecció dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social.

Quadre de Resultats

O8. Impulsar la realització sistemàtica d'avaluacions estratègiques i d'actuacions de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

R1. Haver avaluat els instruments de la planificació i els components estratègics de la política de cooperació (objectius transversals, línies i objectius estratègics, prioritats geogràfiques, modalitats i instruments), d'acord amb els criteris, paràmetres i percentatges mínims que estableixin les directrius d'avaluació.

R2. Haver avaluat els projectes i programes de cooperació al desenvolupament, acció humanitària i educació per al desenvolupament, d'acord amb els criteris, paràmetres i percentatges mínims que estableixin les directrius d'avaluació.

R3. Haver donat difusió als resultats i aprenentatges de les avaluacions estratègiques i operatives entre els diferents actors implicats del Nord i del Sud i adaptats als diferents col·lectius, d'acord amb el que estableixin les directrius d'avaluació.

R4. Haver incorporat les recomanacions i aprenentatges de les avaluacions estratègiques i operatives.

R5. Haver promogut la retroalimentació dels resultats de les avaluacions operatives amb els processos d'avaluació continua de la gestió de la qualitat i amb les avaluacions estratègiques.

R.6. Haver establert procediments i paràmetres harmonitzats per als cicles d'avaluació estratègica i operativa de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

09. Promoure les capacitats i la cultura de l'avaluació entre els actors de la cooperació a Catalunya i entre els actors de desenvolupament als països prioritaris i regions preferents, fent especial èmfasi en la incorporació de la perspectiva de gènere

R1. Haver enfortit el sistema d'avaluació de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a través de la dotació del recursos humans, econòmics i materials necessaris, d'acord amb els paràmetres i criteris que estableixin les directrius d'avaluació.

R2. Haver promogut avaluacions contínues del funcionament intern en l'àmbit intraorganitzacional en els organismes rectors i executors del Política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R3. Haver contribuït a enfortir les capacitats dels actors de la cooperació del Nord i del Sud pel que fa al cicle de l'avaluació a través de formacions específiques i guies sobre avaluació, fent especial èmfasi a la incorporació de la perspectiva de gènere.

R.4. Haver incrementat les capacitats i les sinèrgies col·laboratives en l'àmbit de l'avaluació -amb els actors de la cooperació catalana, bilaterals, multilaterals i dels països del Sud- a través de la participació en xarxes, l'intercanvi d'experiències i l'intercanvi de bones pràctiques.

O10. Impulsar el caràcter transformador dels processos d'avaluació incloent la incorporació dels objectius transversals i els principis de l'eficàcia de l'ajut

R.1. Haver avançat en la incorporació de forma efectiva els objectius transversals en les avaluacions operatives i estratègiques de la cooperació per al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

R.2. Haver incorporat de forma efectiva als actors del Nord i del Sud -en especial els tradicionalment exclosos- de les accions de cooperació al desenvolupament, d'acció humanitària i d'educació per al desenvolupament com a actors en tot el cicle de l'avaluació operativa i estratègica, a través d'enfocaments participatius.

R.3. Haver promogut l'alineament entre el sistema d'avaluació de la cooperació de la Generalitat de Catalunya i els sistemes d'avaluació dels actors dels països prioritaris i regions preferents.

R.4. Haver promogut les avaluacions conjuntes en l'àmbit de la cooperació catalana, bilateral, multilateral i amb els actors dels països socis.

11.4. Promoure els seguiment i l'avaluació del Pla director 2011-2014 orientats a resultats com a mecanismes de millora de la qualitat de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

Com un dels avenços d'aquest nou cicle de planificació més encaminat i orientat a resultats de cooperació i de desenvolupament, es vol fer una especial èmfasi a un seguiment continu i una avaluació sistemàtica de la seva planificació i implementació.

Pel que fa als resultats de cooperació, la memòria serà l'instrument de seguiment dels compromisos de gestió de la política de cooperació per al desenvolupament. Al mateix temps es farà una avaluació de mig termini al tercer any d'execució del pla director, que pugui alimentar tant el cicle planificació actual com el proper. Aquesta avaluació es durà a terme a partir d'una anàlisi qualitativa i quantitativa de tots aquells aspectes que esdevinguin claus de valorar, fent especial èmfasi a l'assoliment de resultats, impactes i als processos generats.

Pel que fa al resultats de desenvolupament, el seguiment i avaluació del seu assoliment, es farà a partir de les estratègies de país que s'hagin elaborat en el passat pla director i que es vagin elaborant en aquest nou cicle de planificació.

Quadre de resultats

O11. Promoure els seguiment i l'avaluació del Pla director 2011-2014 orientats a resultats com a mecanismes de millora de la qualitat de la Política de cooperació de la Generalitat de Catalunya

R1. Haver fet el seguiment del Pla director anualment a través de la Memòria anual.

R2. Haver avaluat el Pla director a mig termini i al final del cicle d'implementació del mateix.

R3. Haver incorporat a les Estratègies de País mecanismes de seguiment i avaluació alineats amb els mecanismes existents dels actors implicats.

12. Millorar les capacitats dels actors públics i privats de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

L'assoliment dels principals compromisos d'aquest Pla director en els propers quatre anys requereix d'una millora en paral·lel de les capacitats dels actors públics i privats de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. Els reptes són grans i diversos, i comporten entre altres la gestió d'un volum creixent de recursos, el desplegament efectiu dels principis de qualitat i eficàcia de l'ajut i dels objectius transversals o l'impuls del seguiment i l'avaluació orientats a resultats.

Cal doncs preparar i dotar els actors de la cooperació al desenvolupament, amb especial èmfasi en els òrgans rectors i executors de la política de cooperació, dels recursos humans, organitzatius i materials necessaris com a part d'un procés de millora continuada de les seves capacitats. De forma complementària, cal adaptar el marc normatiu de la política de cooperació a la realitat present i al desplegament futur que es deriva d'aquest Pla director.

12.1. Actualitzar el marc normatiu de la política de cooperació al desenvolupament

La Llei de cooperació al desenvolupament, aprovada pel Parlament de Catalunya el 2001, va suposar un punt d'inflexió en la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. Així, la Llei va establir les bases i va permetre el desplegament sense precedents d'una veritable política pública que ha esdevingut un referent del compromís de Catalunya amb la construcció d'un ordre global més just i solidari.

D'ençà de l'aprovació de la Llei hi ha hagut canvis importants en el context internacional i en la pràctica i la doctrina de la cooperació al desenvolupament, entre les que destaca l'adopció de l'agenda de l'eficàcia de l'ajut. En paral·lel, s'han produït importants canvis polítics i institucionals a Catalunya, com ara l'aprovació d'un nou estatut i d'un nou model de finançament, i transformacions socials significatives com l'arribada de més d'un milió de persones immigrades. Tot això aconsella fer una revisió, durant aquest cicle, de la Llei de cooperació per al desenvolupament, amb l'objectiu d'adaptar-la al nou context i al salt quantitatiu i qualitatiu de la política de cooperació que s'ha produït en els darrers anys.

Quadre de resultats

O1. Actualitzar el marc normatiu de la política de cooperació al desenvolupament

R1. Disposar d'una nova Llei de cooperació al desenvolupament aprovada per part del Parlament amb el màxim consens possible

12.2. Enfortir les capacitats institucionals, organitzatives i humanes de la Generalitat de Catalunya

En el cicle de planificació 2007-2010 hi ha hagut un avenç molt important en el desplegament de les capacitats institucionals, organitzatives i humanes dels òrgans rectors i executors de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, i molt especialment de les capacitats de l'ACCD. Durant aquest cicle cal continuar avançant i consolidant aquest procés, amb especial èmfasi en el desplegament del mandat de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària.

12.2.1 Desplegar les capacitats institucionals, organitzatives i humanes de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària

La DGCDHAH va ser creada el 2006 com a organisme de la Generalitat encarregat d'impulsar la política de cooperació per al desenvolupament. Les funcions de la DGCDHAH són, d'acord amb el decret de creació d'aquesta, la planificació, l'impuls i el seguiment de la política catalana de cooperació al desenvolupament i acció humanitària; l'elaboració de directrius i principis rectors que informin els programes de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya; i l'elaboració de directrius en el control d'eficàcia i eficiència de l'Agència de Cooperació al Desenvolupament.

La prioritat d'aquest cicle és desplegar les capacitats institucionals i organitzatives de la DGCDHAH i dotar-la dels recursos humans i econòmics suficients per a l'exercici del seu mandat i l'assoliment dels compromisos derivats d'aquest pla en relació amb la planificació, el seguiment i l'avaluació estratègics de la política de cooperació al desenvolupament; l'anàlisi de la doctrina i la pràctica internacional sobre desenvolupament i cooperació al desenvolupament; la promoció de l'eficàcia i la qualitat de l'ajut; la coordinació dels departaments i organismes de la Generalitat que duen a terme actuacions en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament; el foment de la coherència de polítiques; i l'establiment de relacions de coordinació, col·laboració i cooperació amb les associacions d'ens locals i el FCCD i les agències de cooperació bilateral i multilateral.

Quadre de resultats

O2. Desplegar les capacitats institucionals, organitzatives i humanes de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària

R1. Disposar, la DGCDHAH, d'una estructura organitzativa adequada per al desplegament del seu mandat.

R2. Disposar, la DGCDHAH, de recursos humans i econòmics propis i suficients per al desplegament del seu mandat.

12.2.2 Consolidar les capacitats institucionals, organitzatives i humanes de l'ACCD

Durant el cicle de planificació 2007-2010 hi ha hagut un important desplegament de les capacitats institucionals, organitzatives i humanes de l'ACCD, el principal òrgan

executor de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. Així, l'ACCD ha ampliat el seu personal tècnic de cooperació, s'han establert, per primer cop, representacions permanents de l'ACCD a la majoria de països prioritaris, i s'han reforçat les capacitats de planificació i avaluació operativa i de gestió de la qualitat. A banda, s'ha millorat l'arquitectura institucional i l'organització i la gestió internes. Durant el cicle de planificació present es continuarà avançant en l'enfortiment de les capacitats institucionals, organitzatives i humanes de l'ACCD.

Quadre de resultats

O3. Consolidar les capacitats institucionals, organitzatives i humanes de l'ACCD

R1. Haver consolidat les capacitats organitzatives i humanes de l'ACCD a la seu i sobre el terreny.

R2. Haver desplegat el sistema de gestió del coneixement i el sistema de gestió per competències.

R3. Haver continuat el desplegament del sistema de gestió de qualitat de l'ACCD i dels seus mecanismes de millora contínua i de programes d'avaluacions de projectes, d'auditoria del sistema de gestió de la qualitat i d'avaluació de la satisfacció de les persones destinatàries.

12.2.3 Enfortir les capacitats institucionals i humanes dels Departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya

Els departaments i organismes executen una part important de l'ajut oficial al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, especialment en els àmbits de les capacitats productives i comercials, la construcció de la pau, la salut, la sostenibilitat ambiental, les polítiques socials o la cultura. Alguns d'aquests departaments i organismes compten amb una capacitat institucional incipient, i han elaborat o estan elaborant plans de cooperació al desenvolupament, com és el Departament de Medi Ambient i Habitatge. Durant aquest cicle de planificació es preveu consolidar una institucionalitat bàsica relativa als programes de cooperació al desenvolupament en aquells departaments i organismes que gestionen un major volum d'AOD.

Quadre de resultats

O4. Enfortir les capacitats institucionals i humanes dels Departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya

R1. Disposar, aquells departaments amb major volum d'AOD, d'una capacitat institucional bàsica destinada a la cooperació al desenvolupament

12.2.4 Promoure la formació continuada i la capacitació del personal dels òrgans rectors i executors de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

L'especialització i la formació continuada del personal de la Generalitat que gestiona totes les fases del cicle de la política de cooperació al desenvolupament son requisits fonamentals per a la qualitat de l'ajut. És per tant una prioritat del present cicle de planificació continuar impulsant el desenvolupament de les capacitats dels i les professionals de l'administració en aquest àmbit mitjançant activitats de formació i capacitació teòriques i pràctiques, l'establiment de sinèrgies i l'impuls d'intercanvis entre els diferents òrgans rectors i executors, així com amb els organismes participats o vinculats per la Generalitat, i mitjançant l'accés a recerca i coneixement rellevant sobre desenvolupament i cooperació al desenvolupament.

Quadre de resultats

O5. Promoure la formació continuada i la capacitació del personal dels òrgans rectors i executors de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

R1. Haver impulsat la formació i la capacitació continuades del personal de la DGCDAAH, de l'ACCD i dels Departaments i organismes de la Generalitat

R2. Haver establert mecanismes que permetin l'intercanvi de coneixements i expertesa entre la DGCDAAH, l'ACCD i els Departaments de la Generalitat, així com amb els centres especialitzats vinculats o participats per aquesta.

R3. Haver establert mecanismes per posar a l'abast del personal de la Generalitat recerca i coneixement sobre desenvolupament i cooperació per al desenvolupament.

12.3. Enfortir les capacitats dels actors de la cooperació catalana

D'acord amb la Llei de cooperació, la principal especificitat del model de cooperació català és la concepció de la intervenció pública com a complementària i impulsora de les iniciatives cíviques de solidaritat i cooperació. Per aquest motiu, i en coherència amb la voluntat de millorar la qualitat i l'eficàcia de la política de cooperació al desenvolupament, l'enfortiment de les capacitats individuals i col·lectives dels actors de la cooperació es converteix en un objectiu clau d'aquest Pla. Per tal d'aconseguir-ho es destinarà entre un 3 i un 5% de l'AOD de la Generalitat a la millora de la formació i la capacitació teòrica i pràctica dels agents de cooperació i a l'enfortiment de les capacitats institucionals i organitzatives dels actors.

Pel que fa al primer objectiu, es partirà de l'elaboració d'un pla de capacitació i formació que sorgirà de l'anàlisi de les necessitats i interessos dels diferents agents implicats. El pla definirà com es pot millorar l'oferta formativa teòrica i pràctica fent especial èmfasi en l'increment de la qualitat i la recerca de sinèrgies col·laboratives entre diversos col·lectius locals, del món associatiu, les universitats i els centres de recerca.

Paral·lelament es millorarà la capacitat dels actors catalans pel que fa a la incorporació dels objectius transversals en les seves estratègies, plans, programes i projectes. Al mateix temps, també es millorarà l'oferta formativa sobre temes relacionats amb la qualitat i l'eficàcia de l'ajut i sobre noves tendències pel que fa al desenvolupament i a la cooperació per al desenvolupament.

Finalment, s'impulsaran mecanismes de formació tant teòrica com pràctica en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament, adreçades a persones joves perquè puguin adquirir expertesa en aquest àmbit tant a Catalunya com als països del Sud. Aquest és el cas de les beques per a joves cooperants.

D'altra banda, es preveu una línia de treball orientada a reforçar les capacitats intraorganitzacions dels actors de la cooperació al desenvolupament catalans. En concret, es continuarà donant suport organitzacional, a través de convenis i de col·laboració ad hoc, a federacions i coordinadores d'ONGD, Fons d'ens locals i d'altres entitats de segon nivell de cooperació al desenvolupament.

Paral·lelament, s'esmerçaran esforços per millorar les condicions i les capacitats dels actors de la cooperació catalana per fer efectiva la incorporació institucional dels tres objectius transversals a través de l'assumpció compartida de la responsabilitat en aquest àmbit.

Per últim, la Generalitat de Catalunya, en la línia del què preveu l'Estratègia de Codesenvolupament, contribuirà a apoderar les persones migrades, al seu teixit associatiu i als actors tradicionals de la cooperació catalana interessats en treballar en codesenvolupament.

Quadre de resultats

O6. Millorar i racionalitzar l'oferta de formació teòrica i pràctica dels voluntaris i les voluntàries, els i les cooperants i professionals i dels agents de la cooperació per al desenvolupament catalana.

R.1. Haver elaborat i aplicat un pla de formació i capacitació pluriennal com a millora de la qualitat de l'oferta formativa teòrica i pràctica.

R2. Haver millorat la capacitat dels actors catalans per a incorporar els objectius transversals del Pla director en les seves actuacions.

R3. Haver millorat l'oferta de formació sobre qualitat i eficàcia de l'ajut i sobre noves tendències en l'àmbit del desenvolupament i de la cooperació al desenvolupament.

R4. Haver impulsat instruments de formació específica teòrica i pràctica adreçades a les persones joves.

O2. Reforçar les capacitats intraorganitzacionals dels actors de la cooperació al desenvolupament catalans.

R1. Haver contribuït a l'enfortiment institucional de les federacions, coordinadores, fons d'ens locals i altres entitats de segon nivell dels actors de la cooperació catalana.

R2. Haver enfortit les capacitats institucionals dels actors de la cooperació catalana per a la incorporació dels objectius transversals del Pla director.

R3. Haver enfortit les capacitats institucionals dels actors de la cooperació catalana que treballen en codesenvolupament i de les associacions de persones migrades.

13. Escenari econòmic

L'escenari es marca com a objectiu assolir la fita d'una despesa en cooperació al desenvolupament del 0,077% del PIB de Catalunya l'any 2015, d'acord amb l'objectiu que s'ha posat la UE que la despesa en cooperació de tots els Estats que la integren hagi assolit el 0,7% del seu PIB en aquell exercici. D'acord amb aquest objectiu es proposa que els increments pressupostaris anuals de la despesa en cooperació al desenvolupament durant el període 2011-2014 segueixin una progressió lineal fins a l'assoliment del 0,077% del PIB català el 2015, amb un creixement anual equivalent a un percentatge del PIB del 0,0088%. S'estableix el compromís de que es farà la lectura de l'AOD de la Generalitat de Catalunya també en relació al càlcul del 0,7% del pressupost consolidat de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a la distribució de l'ajut entre l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) i els Departaments i organismes de la Generalitat, es proposa que l'ajut dels Departaments creixi anualment orientativament un 2% i que

l'ACCD assumeixi la part de recursos restant que pertocarien d'aplicar els percentatges esmentats al PIB.

Finalment, aquest escenari es completa amb una banda superior que limita la seva evolució. En aquest sentit, la taxa d'increment anual de la despesa en cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya no podrà superar el percentatge de creixement dels ingressos corrents incondicionats del mateix exercici pressupostari. Tanmateix, el Govern podrà decidir superar aquest topall segons convingui.

Acrònims

ACCD	Agència Catalana de Cooperació per al Desenvolupament
AOD	Ajut Oficial al Desenvolupament
CAD	Comitè d'Ajut al Desenvolupament
CADS	Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible
CAHE	Comitè Català d'Ajut Humanitari d'Emergència
CEDAW	Convenció per a l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra les Dones
CGLU	Ciutats i Governos Locals Units
CPD	Coherència de polítiques per al Desenvolupament
DESC	Drets Econòmics, Socials i Culturals
DGCDAH	Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària
DRR	Reducció de Riscos de Desastre
ECOSOC	Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides
EIRD	Estratègia Internacional de Reducció dels Desastres
EEpD	Estratègia d'Educació per al Desenvolupament
EpD	Educació per al Desenvolupament
EPP	Estratègia País Prioritari
FCCD	Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

FCD	Fòrum de Cooperació al Desenvolupament
FOGAR	Fòrum Global d'Associacions de Regions
MTS	Malalties de Transmissió Sexual
ODM	Objectius del Mil·lenni
OECD	Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic
OIT	Organització Internacional del Treball
OMS	Organització Mundial de la Salut
ONGD	Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament
ONU	Organització de les Nacions Unides
PAA	Programa d'Acció d'Accra
PMA	Països Menys Avançats
PNB	Producte Nacional Brut
PNUD	Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament
R+D	Recerca i Desenvolupament
UNISDR	Estratègia Internacional de Nacions Unides per a la Reducció dels Desastres